

БИТВА ЗА КИЇВ: ЯК УСУВАЮТЬ
ВІД ВЛАДИ ЧЕРНОВЕЦЬКОГО

ЧИ МОЖЛИВА РАДИКАЛІЗАЦІЯ
СУСПІЛЬСТВА

ЧОГО ХОЧЕ ЄВРОПА
ВІД УКРАЇНИ

Тиждень
український www.ut.net.ua

АНАТОЛІЙ
ГРИЦЕНКО:
ЩО МОЖЕ
ОБ'ЄДНАТИ
ОПОЗИЦІЮ

№ 19 (132), 14–20 ТРАВНЯ 2010 р.

ЯК УРЯТУВАТИ КРАЇЇНУ

ЛИШЕ ІДЕОЛОГІЯ
ІНШОЇ УКРАЇНИ
МОЖЕ ЗМОБІЛІЗУВАТИ ОПІР

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

Windows®. Життя без перешкод. ASUS рекомендує Windows 7.

ASUS СЕРІЯ N

Насолода звучанням найвищої якості

Інтерфейс USB 3.0 — у 10 разів швидше!

- Аудіотехнологія ASUS SonicMaster: найвища якість відтворення аудіо
- ASUS Video Magic покращує зображення та прискорює обробку і редагування відео
- Нове покоління процесорів Intel® Core™ i5

Сучасні мультимедійні розваги вимагають найвищої якості відтворення цифрових даних. Ноутбук ASUS серії N61 на базі сучасного процесора Intel® Core™ i5 з ліцензійною Windows® 7 Home Premium є мультимедійним центром найвищої якості. Ноутбук ідеально підходить для відтворення і навіть створення мультимедійних даних нового покоління. Завдяки вбудованому інтерфейсу USB 3.0, швидкість якого у 10 разів перевищує швидкість традиційного USB 2.0, обмінюватися гібайтами масивів даних насправді швидко та просто. Перегляд HD-відео, телевізійних серіалів або прослуховування улюблених MP3 — все це можливо тут і зараз завдяки ноутбукам ASUS серії N61. Ексклюзивна технологія SonicMaster забезпечує якісне відтворення аудіо, в той час як технологія обробки відео ASUS Video Magic покращує зображення, керує відтворенням кольорів, прискорює обробку і редагування відео.

asus.ua

DataLux (Даталюкс) тел: 044 4909270; ELKO (Елко) тел: 044 4619670; МДМ тел: 044 4647777; МТІ тел: 044 4583434.

Comfy 0 800 500 1 900, АБВ Техніка 0 800 505 5580, АТ Техніка 062 3813685, Мережа магазинів "BRAIN Computers" (Брейн Комп'ютерс) 044 5012583, "Комп'ютерний Всесвіт" 0 800 5023230, "Комп'ютерний Всесвіт Запоріжжя" 0 800 303 2220, Мережа магазинів City.com 0 800 501 5000, Мережа магазинів "DialWest" 0 800 302 302 0, Мережа магазинів Ельдорадо 0 800 503 00 50, Мережа магазинів МегаМакс 044 200 0000, Нео сервіс 032 294 8181, Стелс Комп'ютер 032 240 34 34, ТІД Комп'ютери 048 346723, ТОВ ПФ "Сервіс" 056 370 3003, ФІТО 062 3813205, Фокстрот "Техніка для дому" 0 800 500 1530, "Розетка" 044 537 0222, "СОКОЛ" 044 501 7711, "Grand UA" 044 5947594, "Індикатор" 065 2510168, "Оптіма Крим" 065 2222 500, "Домашній Комп'ютер" 065 2255552, "Ноутбук" 051 2371195, МКТ 055 2335506, "БОМБА" 048 7777373

Intel, логотип Intel, Intel Inside, Intel Core та Core Inside є товарними знаками корпорації Intel в США та/або інших країнах.

Олексій Сокирко:
куди і заради чого попрямуємо в нових колонах

6

Фото тижня
Гламур і 9 Травня

8

Ідеологія іншої України:
Чому опозиція не може змобілізувати опір

10

ВПРИТУЛ

Глибоководний порятунок
Найбільша нафтова катастрофа в деталях

12

Юрій Макаров
про 30 відсотків зла

14

Опозиційна війна
Анатолій Гриценко про те, як об'єднати опозицію, безперспективність процедури імпичменту і напівзруйнований парламент

16

Пропозиції позицій для опозиції
Чи задушить Партія регіонів опозицію?

20

Маленький привид великого терору
Чи можливий в Україні сплеск екстремізму

22

Київська котлета для Януковича
Як регіонали братимуть владу в столиці

26

Поділять атом
Що отримає і що втратить Україна, якщо пристане на пропозицію Росії об'єднати енергогенерації

30

Кінець євро?
Чи може «грецька трагедія» призвести до краху євровалюти

34

Едвард Лукас
про коаліціаду по-британськи

36

Алгоритм реформ від Євросоюзу
Чого хоче Європа від України

38

Німецькі спостереження
Посол Німеччини Ганс-Юрген Гаймзот про тривожні симптоми української дійсності й відкритість німецького бізнесу до співпраці з Україною в енергетиці

40

Привид комунізму
Нова влада намагається реабілітувати теорії та практики Маркса – Енгельса – Леніна – Сталіна. Як цьому протистояти

44

МИ

Коса на косу
Чому в Кінбурнської коси хочуть відібрати статус національного парку

46

Літературні повстанці далекого Сходу
Як «культурні провокатори» з мистецького угруповання СТАН, що діє у Східній Україні, борються з тамтешнім совком

50

Іван Рябчий про те, як у гонитві за грошима українські видавці залишають нас поза межами світового літературного процесу

53

НАВИГАТОР

Рок-козак
Олександр Ярмола про відсутність ілюзій, авторські права, новий альбом і дрімучу лень українців

54

Відгуки/анонси
Вистави, фільми, виставки, книжки, записи

58

Турецька Рив'єра
Анталья, крім моря, гір та пальм, щороку вабить сотні тисяч українців руїнами античних міст і вогненною Химерою

60

Твій перший смокінг
Тиждень приміряв KIA Cerato

64

Кілька слів від журналістів Тижня

66

Мій тижень має сенс!

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ ЩОП'ЯТНИЦІ
передплатний індекс – 99319

Гайдамака

Обидва режими, що розпочали війну, були однаково кривавими й бандитськими, і Україна та українці опинились у пастці в цьому конфлікті. Між цими режимами є лише одна відмінність – у німців в рабстві були громадяни інших держав, а в рабстві в ссрр були свої громадяни. В мене в родині від рук німців загинуло стільки ж родичів, скільки від рук комуністів, причому в УПА не було нікого.

Олесь

«Проте тепер ми стали вільними, й світ повинен визнати наш внесок». Та ніхто не буде визнавати внесків, і ніяких індульгенцій за це не буде. Облиште. Рахуються лише з економічно потужними державами. Якою ми не є, і якою мусимо стати. Або ми позичаємо гроші, або нам. Але той, хто дає, той і диктує свої умови. От і вся істина. Нині ми ті, хто бере. Звідси й усі проблеми. А аргументація минулим – то маячня.

Володимир

Нарешті вже проговорено, що для українців відлік Другої світової мав би братися від безневних днів 1939-го – з кривавої окупації Карпатської України хортистською Угорщиною. Автор згадав про триста загиблих у тій бійні січовиків. Даруйте,

Найбільш дискусійні матеріали № №18 (131), 7–13 травня 2010 року

Хто насправді переміг у війні
Авторська колонка Сергія Грабовського

Війна. Український рахунок
Про різні трактування подій Другої світової війни на території України

Зашморг для студента
Дмитро Рафаель про обмеження громадянських прав студентів новою владою

Травневе, ностальгічне
Авторська колонка Юрія Макарова

але це лишень ті, хто згинув на полях боїв. Додайте до списку ще кількості постріляних бранців, що їх угорці передали на смерть своїм тогочасним союзникам-полякам на Верещькому перевалі. Можливо, хтось із польських офіцерів, котрі віддали наказ постріляти безсудно полонених українців, через рік схожим чином були знищені в Катині. Така вже була та війна.

Макс

Так утиски, шановні, й у Кривому Розі є, мова йде про Державний педагогічний університет, там із тими, хто висловлює свої позиції, проводять бесіди при групах, виставляють на посміх і залякують!!!! Ось вам і свобода слова, ось і доборолись на майдані!!!!... награлися в демократію, хватить!!!!

Ілько Біленко-Шумахер
Пригадую, коли я в Херсоні під час Помаранчевої революції закликав своїх одногрупників хоча б у вільний час вийти на імпровізований херсонський майдан і підтримати таким чином прихід свободи, то мене і «на кавьор» до керівництва ВНЗ викликали, і стрічку помаранчеву вимагали зняти (хоча з голубою стрічкою, змавпувавши мене, спокійно ходила моя одногрупниця). Нам навіть після пар заборо-

няли виходити на той «майдан». А коли молодша група зірвалась і пішла під час пар, то в них і батьків викликали, погрожували виключенням – молоді, то й зламались.

Василь

Які студенти, таке до них і ставлення.

Богдан
Интересное исследование провел автор, может показаться, что мы бесполезно згаяли 20 лет незави-

симости, однако не соглашусь. За эти годы страна породила с десяток олигархов и наша жизнь приобрела смысл: мы живем ради их благоденствия. Разумеется, это очень важно, чтобы рудники, заводы, комбинаты, нефтяные и газовые месторождения были отданы олигархам, нам недолгим это никчему, мы будем выживать на 2000 грн.

Olga, Washington

Уважаемый Богдан! Вы действительно правильно подметили – украинский народ живет, чтобы кормить олигархов и т. н. ЭЛИТУ. А в остальном – Юрий Макаров прав.

maximus
СОВОК ЗВИСНО ЛАЙНО, АЛЕ Й ТЕ, ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ ЗАРАЗ, КРАЩИМ СЛОВОМ НЕ НАЗВЕШ!

Орфографія дописувачів зберігається

Свої зауваги та коментарі до статей ви можете залишати в блозі Тижня – ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

Тиждень

№19 (132) 14–20.05.2010 р.
Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора Наталя Васютин
Оглядач Юрій Макаров
Редактори Анатолій Астаф'єв, Жанна Безп'ятчук, Вікторія Герасимчук, Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпінянц, Роман Кабачий, Ігор Кручич, Андрій Лаврик, Мар'яна Олійник, Наталя Петринська

Журналісти Богдан Буткевич, Інна Завгородня, Валентина Кузик, Дмитро Рафаель, Олена Чекан
Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Ермоленко
Дизайнери Юрій Довбах, Ганна Єрмакова, Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чеменьєв, Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Літературні редактори Олександр Григор'єв, Лариса Міщенко

Коректори Марина Петрова, Ірина Павленко
Контент-редактор сайту Таня Овчар
Генеральний директор Микола Шейко
Фінансовий директор Андрій Решетник
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Егорова, (097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ промо та маркетингу Ганна Кашейда
Голова редакційної ради Роман Цуприк
Видається з 2.11.2007 р.
Свідцтво про державну реєстрацію КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Адреса для листування 03067, Київ, а/с №2

Адреса редакції 01030, Київ, Б. Хмельницького, 36 оф. 7
Адреса видавця 03067, Київ, Машинобудівна, 37
E-mail: office@ut.net.ua **Телефон** (044) 351 1300
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК», Київ, вул. Магнітогорська, 1
Свідцтво суб'єкта видавничої справи ДК №1447 від 28.07.2003 р.
№ зам. 104446. **Наклад** 31 100
Номер підписано до друку 12.05.2010 р.
Виходить щоп'ятниці. Розповсюджується в роздрібній торгівлі та за передплатою.
Ціна договірна. Передплатний індекс 99319

© Український тиждень. Редакція залишає за собою право на літредування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються і не рецензуються. Редакція може не поділяти точку зору авторів. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

Матеріали, позначені літеркою «Р», під рубрикою «Трибуна» та на сторінці www.ut.net.ua публікуються на комерційній основі

ВЕСНА ВСЕЛЯЄ!

Якісне житло на бульварі Кольцова, 14

Привабливі ціни

Заселення розпочалося

Поруч з парком

Від
8550*
грн. за м²

*за умови 100% передплати

ПОСПІШАЙ! ЦІНИ ЗРОСТАТИМУТЬ!

ПАРКОВИЙ
ЖИТЛОВИЙ КОМПЛЕКС

м. Київ, вул. Сім'ї Сосніних, 9
тел.: 0(44) 569 36 56, 569 36 57
www.nbk.ua

НБК
НАЦІОНАЛЬНА БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ

Ліцензія МРРБУ Серія АВ №357484 від 15.08.2007 Парковий: №0216-Св від 25.03.2008 виданий Інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю у м. Києві

Парад алле!

9 Травня розіграно тонку комбінацію торжества ідеї «слов'янської єдності»

Автор:
Олексій
Сокирко

Як не крути, а паради таки подобаються всім – найперше дітям, які тішаться з майоріння прапорів і одностроїв, та й дорослим, які в більшості своїй не втратили відчуття хлоп'ячої радості від споглядання великих і торохтливих машинок і літакчиків.

Останні півтора місяця довкола участі російських вояків у параді в Києві з нагоди 65-річчя завершення Великої Вітчизняної точилися суперечки, що градусом напруження не поступалися парламентським сутічкам. Ще на початку весни, відколи задум спільної ходи російських та українських військ озвучили Янукович і Медведєв, Захід обіцяв виглядати досить карикатурним: гіркого сарказму йому надавали і харківські угоди, і чартери нашого президента та прем'єра до Білокам'яної. Йдеться навіть не про те, що поведінка українських посадовців, яких «викликали» в Кремль, межувала з погано прихованим сервілізмом. Насправді після впевненого реваншу російських стратегічних інтересів в Україні такий парад уже скидався б на спільну ходу військ метрополії (дарма що росіяні усе одно було б значно менше) з «військовими формуваннями» (після останніх подій якось і язик не повертається назвати їх Збройними силами) колонії.

У минулому і позаминулому століттях імперські столиці полюбили бавитися такими видовищами. Шереги сенегальських стрільців або алжирських зуавів не лише бавили око паризьких панночок, а й стверджували велич імперії, котрій вірно служили різномовні й різноплеменні народи, цивілізуванням яких вона не втомно опікувалася. Чи не останнім відгомонам цих традицій, які вже в ХХ столітті убрали в політкоректніші шати, стали спільні паради італійських та ефіопських військ у повойованій Аддис-Абебі. Муссоліні тоді неймовірно тішився – Італія разом із африканськими колоніями знову стала імперією і ось-ось поверне собі славу своєї попередниці – Римської імперії.

Та треба віддати належне кремлівським технологам від ідеології – вони зробили все, щоб «розрулити» ситуацію, не втративши при цьому ні мети, ні засобів для її досягнення. До шерехів російських вояків було спішно долучено білоруських курсантів, що зримо мало продемонструвати триєдине братерство по зброї східнослов'янської спільноти,

а до Москви вилетів десант з українськими військовиками. Так би мовити, від нашого столу – вашому... Головна ціль, у яку били ці хлопці, – досягти емоційної єдності у святкуванні перемоги, а її саму звести до безсумнівного знаменника, спільного для всього пострадянського простору: все це зроблено НАМИ і перемога НАША! Байдуже, що ця «пам'ять» мовчить щонайменше про половину справжньої правди про війну і аж ніяк не сприяє об'єднанню довкола неї українців, які мали надто різний досвід боротьби і виживання в часи тієї кривавої м'ясорубки, довкола назви якої і досі ламають списи.

Дещо здивувала реакція опозиції з її істеричними вигуками на адресу «потягу перемоги», який уже давно набрав швидкості й рухається незворотним курсом. Хіба наші політики не знали, що в Севастополі такі паради за участю моряків ЧФ Росії та України (не кажучи вже про сателітні російську розвідку та шовіністичні організації) проводяться третій рік поспіль? Хіба великою таємницею є те, що в Росії протягом останніх п'яти років сформувалася ціла мережа урядових і формально

(не)урядових організацій, які просувають «пам'ять» про перемогу як компонент радянсько-російської колективної пам'яті? Зрештою, хіба новиною є те, що спільні паради з нагоди ювілейних і неювілейних дат у містах-героях, навіть тих, що лежать поза межами РФ,

ЦЬОГОРІЧНИЙ ПАРАД У КИЄВІ – ЦЕ ЛИШЕ РЕАЛІЗАЦІЯ ЧЕРГОВОГО ПЛАНОВОГО ЗАХОДУ З УКАЗУ ДМІТРІЯ АНАТОЛЬЄВИЧА

передбачені спеціальною програмою президента Медведєва ще зразка 2008 року? А ви як думали? Цьогорічний парад у Києві – це лише

реалізація чергового планового заходу з указу Дмитрія Анатольєвіча!

Наостанок заради цікавості переглянув відгуки й коментарі з приводу побаченого на кількох приватних блогах, користувачі яких, вочевидь, люди геть далекі від політики, і зайвий раз переконався – диявол таки ховається в деталях: публіка бурхливо обговорює колоритність кінних туркменів і правомірність винесення російського триколуру на Червону площу, німецький Mercedes на київському параді Перемоги, яким Янукович хвацько під'їхав до трибуни, й натужну стилізацію червоноармійської форми. Отже, подіяло: сумніви відносно святкування «перемоги» відтепер практично нікого не беруть. Свято відбулося, парад нас об'єднав. Куди і заради чого попрямуємо в нових колонах? ■

*Літній двориқ... Шашлик на свіжому повітрі...
Чарівні мелодії саксофону... Що може бути краще?*

Афігаро
РЕСТОРАН

тел.: 454-05-41
вул. І.Лепсе, 4

10 Всеукраїнський конкурс романів, кіносценаріїв, п'єс
та пісенної лірики про кохання

**Коронація
слова**

«КОРОНАЦІЯ СЛОВА — 2010»!

Шановні лауреати, дипломанти та члени журі

**10 червня о 16.00 відбудеться Ювілейна Урочиста Церемонія Нагородження
Всеукраїнського Літературного Конкурсу «Коронація слова» та Літературний бал
присвячений 10 річниці конкурсу.**

Дійство проводитиметься за адресою: м. Київ, проспект Перемоги, 40-Б
(ст. метро "Шулявська", Парк ім. О. С. Пушкіна) у виставковому залі ACCO International.
Будемо раді вітати Вас на нашому святі. Просимо заздалегідь замовити безкоштовні
запрошення, за якими здійснюватиметься вхід на захід.

Бронювання запрошень за телефоном: (044) 362 43 43.

КОРОНА

ІНТЕР

Тиждень
Український

ГЛАМУР 9 ТРАВНЯ

Минулої неділі влада повернулася до ілюзії, що вона живе не в Україні, а в СРСР, а ветерани – що влада про них піклується. Причому робилося це в одному великому екстазі – у прагненні хоч на один день повернутися до думки, що хтось за тебе все вирішив. Чисельним homo soveticus було мазохістично приємно, що влада подбала про парад, про «фронтові стограмів», про салюти і море символіки, а владі було приємно, що нічого нового не треба вигадувати: скопіювати лишень із призабутої радянської традиції святкування та узгодити дії

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬОВ, РНЛ

з товаришами в Москві. Бажання «зробити все правильно» доходило до абсурду. Під час параду виявилось, що найбільший внесок українських вишів – це те, що вони виховали гербів Радянського Союзу. В Житомирі за вказівкою влади «георгіївські стрічки» видали таксистам для кріплення на антенах. У Луганську розвісили білборди зі Сталіним, на українських прапорах понашивали прапори Компартії, а біля селищної ради с. Ювілейного на одному з флагштоків майорів величезний прапор Росії. Міський виконавчий комітет Кременчука «рекомендував» підпри-

ємствам міста прикрасити будівлі червоними стягами. У Севастополі, щоб лишень повернути багрянні прапори СРСР на вулиці, комуністи, вітренківці та регіонали відмовилися від використання партійної символіки: «Размахивание партійними флагами в День Перемоги сродни пияру», – заявила вітренківка Ольга Тимофєєва. У Києві севастьянців не почули – колір регіоналів був усюди: сині краватки носіїв головної «стрічки», сині пов'язки на дарованих ветеранам квітах. Київська ж мерія, щоб догодити головному регіоналові, а за сумісництвом президентові України,

пішла на пряме порушення законодавства, без погодження з власниками білбордів заклеївши в ніч з 5 на 6 травня сітілайти та щити з комерційною рекламою плакатами до 9 Травня. Клеїли на шляху слідування президента Віктора Януковича на роботу (з Оболоні в центр)...

Тільки до чого це все: завтра бабусі-ветеранки віднесуть подарований «котелок» на блошиний ринок, а наш дорогий президент знову запитає: «А чого ці дебіли досі не розходяться»? Вочевидь, усе для свята заради свята, великої ілюзії великої перемоги. ■

6 травня
Пожежу на Харківському вагоноремонтному заводі гасили 50 рятувальників

7 травня
Президент підписав закон, що дозволяє створити у ВР «ручну» опозицію

8 травня
Вибухнула найбільша в РФ вугільна шахта «Распадская», десятки загиблих

Ідеологія іншої України

Загальні гасла вже не працюють. Змобілізувати опір може лише якісно нова ідеологія і чіткий план дій після зміни влади

Перед загрозою втрати Україною державного суверенітету опозиційні сили нарешті спробували об'єднатися. Оскільки важелі впливу на парламент, де вчорашніх критиків режиму Януковича – Азарова щоденно тушкують і поштучно плюсують до білоблакитної більшості, втрачено, опозиція покладає надії на другий Майдан. Плацдарм для мобілізації опору начебто має підготувати новостворений Комітет захисту України. План дій – організація мітингів та акцій протесту, які повинні підігріти народ до потрібної емоційної кондиції. А тоді, за словами опозиціонерів, ближче до осені, перелякана влада сама тікатиме від роздратованих громадян. І можна буде призначити нові вибори, привести до влади демократичні сили, сформувати демократичний уряд, який скасує всі незаконні рішення попередників.

Та поки цей план не працює. Вже перша акція новоствореного опозиційного альянсу збирала тільки близько трьох тисяч громадян. Решта ж відає перевагу критиці влади на кухні й в успіх протистояння не вірить.

Простої критики влади та лише звинувачень її в усіх смертних гріхах сьогодні замало. Як показують перші місяці роботи опозиції, загальні гасла вже не працюють.

Щоб активізувати опір, потрібні якісно нові тези: за які конкретно ідеї опозиція закликає боротися? Яку програму відстоюватимуть люди, відгукнувшись на заклик вийти на вулиці? Яку країну збирається будувати опозиція, коли знову стане владою? Чіткої відповіді не дає жоден із лідерів опозиції.

Людей кличуть боротися проти олігархів, хунти, яка не поважає демократичних цінностей та діє всупереч принципу верховенства права, проти українофобів, які перетворюють держа-

Тиждень в історії

13 травня 1865 року

В Одесі відкрито третій в Україні університет, нині Національний університет імені Мечникова

14 травня 1920 року

Народилася Ярослава Стецько, українська політична діячка, засновниця Конгресу українських

15 травня 1932 року

Сталін підписав декрет про початок «безбожної п'ятирічки», за якою до 1 травня 1937 року «ім'я Бога має бути забутим»

9 травня

У Києві пройшов військовий парад у душі радянських часів

10 травня

Попіл ісландського вулкана закриття Середземномор'я, 900 авіарейсів скасовано

11 травня

Під стінами парламенту опозиція застерігала владу від антиукраїнських дій

12 травня

Авіакатастрофа в Лівії: понад 100 загиблих, дивом вижив 8-річний хлопчик

ву на суб'єкта Російської Федерації. Здобудемо перемогу, а тоді вирішимо, яку країну будувати. Це все вже було. Щось схоже звучало п'ять років тому в часи Помаранчевої революції. Тоді емоційного піднесення для здобуття довіри суспільства «помаранчевим» вистачило. Однак упродовж наступних п'яти років чіткої програми дій і здійснених реформ країна так і не побачила. Не бачить вона цього плану й зараз.

Нині суспільству потрібна не заміна одного обличчя при владі іншим. Люди хочуть не гарних гасел, а розуміння, яку ідеологію відстоює опозиція і які засадничі принципи втілюватиме вона в життя після перемоги. Небайдужим до долі країни потрібні чіткі відповіді на питання, чи йтиме Україна шляхом реальної європейської трансформації, як буде покладено край політичній і побутовій корупції, як саме формуватиме влада ідентичність країни? Бажано при цьому розуміти, які конкретні кроки здійснюватимуться заради втілення планів у життя.

Залишається відкритим і питання, хто запропонує таку програму. Опозиція йде хибним шляхом. Зокрема, формальне керівництво новоствореним рухом опору передано Дмитрові Павличку, який став координатором Комітету порятунку України. Мовляв, Павличко людина нейтральна, тож нікому з політиків не буде образливо, що не він отримав лідерство. Штаб руху спротиву розташували в будинку Спілки письменників – інтелігенція в усі часи була передовим загоном опору режиму. Але чи впорається «стара гвардія» з напрацюванням стратегії розвитку країни і тим більше з утіленням її в життя? Адже пан Павличко та його колеги хоч і чимало зробили для незалежності України, але на початку 1990-х цей іспит фактично провалили: здобута перемога вислизнула з рук, а Україна перетворилася на країну втрачених можливостей. Сьогодні українцям, а особливо представникам нової інтелектуальної еліти, потрібні не яскраві гасла романтиків, а чіткий план дій. Опозиція не матиме широкої підтримки, допоки не запропонує європейській частині суспільства нову ідеологічну платформу, з підтримки якої й може виникнути справжній рух опору.

Аліна Пастухова

ЗМІ заговорили

Про цензуру заявили журналісти одразу двох провідних телеканалів: «1+1» та СТБ. Вони стверджують, що керівництво забороняє готувати і ставити в ефір будь-які матеріали, які могли б кинути тінь на владу. Зокрема, репортери «Телевізійної служби новин» («1+1») зазначають, що головний редактор ТСН Максим Шиленко втратив посаду після появи в ефірі сюжету, в якому розповідалося про призначення в уряді Азарова й автвітки, на яких пересуваються нові міністри; пізніше журналісти отримали редакційне завдання шукати лише позитив у «харківському пакті». Журналісти програми «Вікна» (СТБ) розповідають, що їм забороняли знімати сюжети про маєтки можновладців, критикувати діяльність команди Черновецького, а також вирізали кадри, на яких учасникам мітингів за Януковича роздають гроші. Гендиректор «1+1» Олександр Ткаченко і заступник голови правління СТБ Олексій Мустафін в один голос запевняють, що ніякої цензури на їхніх телеканалах немає. «Журналісти плутають цензуру з власними політичними переконаннями», – стверджує Ткаченко. Мустафін же непрозоро натякнув, що журналісти, які протестують проти цензури, – непрофесіонали. Підспівати топ-менеджерам поспішила заступник голови Адміністрації президента Ганна Герман. Відвідавши студію «1+1», вона публічно заявила, що жодної цензури на каналі не побачила. Натомість кожен глядач може легко помітити, що теленовини останнім часом усе більше віддаляються від реальності.

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕРНЕЦЬОВ, ВІСНЕСЛАВ ГІРЧ, АНДРІЙ ПОЛІМАК

16 травня 1985 року

У СРСР розпочалася кампанія з боротьби із пияцтвом, що призвела до знищення багатьох українських виноградників

17 травня 1919 року

У більшовицькій Росії створено спецтабори для супротивників радянської влади

Народився 264-й Папа Римський Іван Павло II (справжнє ім'я Кароль Войтила), реформатор католицизму

Помер Володимир Мономах, Великий Князь Київський

18 травня 1920 року

19 травня 1125 року

\$1 трлн

втратила біржа на Уолл-стріт за 15 хвилин

€720 млрд

сягне фонд підтримки євровалюти, вирішили міністри фінансів ЄС

183 т відходів

як виробничих, так і побутових припадає на кожного жителя Донеччини

5 ОБЛИЧ

ВАЛЕРІЙ БОНДИК
просуває шефа

За «харківський пакт» нардеп-регіонал пропонує висунути президента Януковича на Нобелівську премію миру, оскільки «ми ще змогли для України взяти якісь преференції».

ВІКТОР ЯНУКОВИЧ
зізнався в брехні

Президент визнав, що навіть не уявляє, як виконати свою передвиборчу обіцянку покращити життя народу вже сьогодні: «Рецепта такого немає».

ЛЕОНІД КУЧМА
прозрів

«Тут же клепки не всі вдома!» – прокоментував экс-президент підписання сумнівних угод із РФ Януковичем, якого Кучма особисто просував на пост «гаранта».

АДАМ МАРТИНЮК
«перезапустився»

Нардеп-комуніст утретє став віце-спікером ВР. Він завжди спрацьовується зі спікером Литвином – у 1990-х вони разом трудилися сторожами на одній фірмі.

СЕРГЕЙ МАРКОВ
вимагає

Депутат Держдуми РФ вимагає переписати підручники з історії України. Каже, вони розпалюють ненависть до росіян, а українофоб Табачник – «честь і совість».

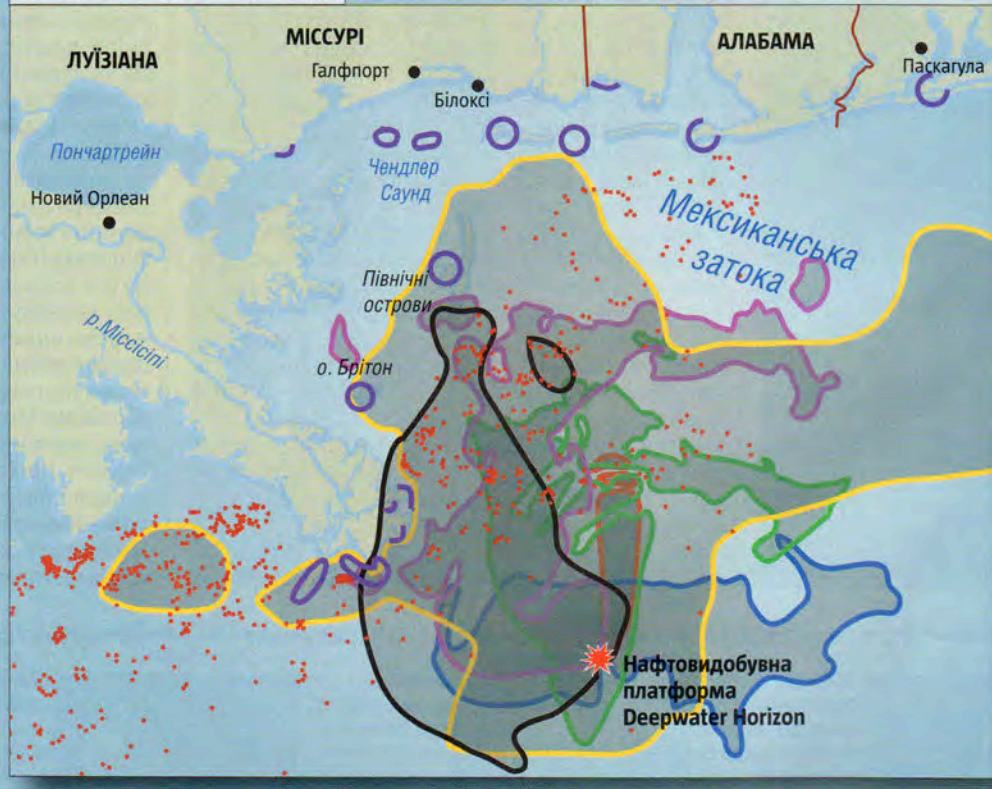
КАТАСТРОФА У МЕКСИКАНСЬКІЙ ЗАТОЦІ

Глибоководний порятунок

Одна з найбільших нафтових катастроф нагадала про ціну, яку доквілля платить за енергетичну залежність людства

Зона нафтовиливу

КОРОТКО

Азаров латає дірки

Парламент прийняв у першому читанні законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо оподаткування)». Документ, всупереч Бюджетному кодексу, істотно коригує податкове законодавство. Завдяки йому уряд сподівається 2010 року додатково зібрати 16 млрд грн і виконати затверджений держбюджет. Найодіозніша новація – надання органам ДПА права стежити за дотриманням на підприємствах норм законодавства про працю у формі обстежень. По суті, податківці отримують можливість безперешкодного доступу до приміщення будь-якої компанії в будь-який час. Аналіз фіскальних новел від уряду – в найближчому числі *Тижня*.

Влада зводить рахунки

Стосовно Юлії Тимошенко наново порушили кримінальну справу від 2004 року і викликали її до Головного слідчого управління прокуратури. Екс-прем'єрка переконана, що зроблено це за вказівкою Януковича. За прогнозом Тимошенко, її можуть ув'язнити протягом трьох-чотирьох місяців. Тим часом «силовий» віце-прем'єр Володимир Сівкович обіцяє до осені завершити розслідування проти уряду Тимошенко та пригнати її до відповідальності.

Міліція придушує спротив

МВС вимагає від опозиції списки учасників мітингу-протесту проти продовження терміну перебування ЧФ РФ у Криму, який відбувся під стінами Верховної Ради 27 квітня. А перед мітингом 11 травня ДАІ не випускала з деяких регіонів автобуси, які везли до Києва прихильників опозиції на акцію протесту. Того самого дня міліція затримала кількох рядових активістів ВО «Свобода».

Крим прив'язують до Росії

Віктор Янукович доручив створити Міжвідомчу робочу групу для підготовки будівництва мосту через Керченську протоку між Україною і РФ. Нагадаємо, відсутність зручного транспортного сполучення Криму з Росією було однією з причин уведення його до складу України 1954 року. Прикметно, що уряд Януковича дозволив повернутися до Севастополя працівникам ФСБ РФ, яких торік випроводила попередня влада.

Дубляж встояв

Верховна Рада не змогла ухвалити законопроект про скасування дубляжу фільмів українською мовою, який запропонувала регіоналка Олена Бондаренко. Раніше Бондаренко зареєструвала у ВР законопроект про скасування обов'язкової 50-відсоткової квоти на трансляцію української музики в ефірі телеканалів та радіостанцій.

ФОТО: УНАН, РН, ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕРЬОВ, ІНСОГРАВКА, АНДРИЙ СРМОЛЕНКО

7 млн пенсіонерів ще **5** нардепів з 13 млн в Україні отримують мінімальну пенсію (706 грн на місяць) від БЮТ перебігли у провладну коаліцію

30 відсотків зла

Автор:
Юрій
Макаров

Виявляється, злочинність в Україні зростає вибухоподібно. Кількість правопорушень – як дрібних, так і серйозних – за перший квартал порівняно з відповідним періодом минулого року підскочила на 30 із чимось відсотків. Я не повірив, подікавився показниками за квітен: те саме.

Цікава не лише сама цифра, а й те, що вітчизняні ЗМІ за минулий місяць не приділили їй належної уваги: вони здебільшого переймалися тим, що, скажімо прямо, стосується не всіх. Наприклад, перешкодами в міжнародному авіасполученні внаслідок виверження бозна-де розташованого вулкана Eyjafjallajökull або знижками на російський газ. Визнаймо відверто, не кожен із нас здатен вимовити без запинки «Ейяф'ятлайокютль» і не кожен регулярно літає за кордон, у будь-якому разі, ще не сезон. Так, від ціни на газ опосередковано залежить стан економіки, але головним чином – надприбутки кількох олігархів, власників хімічних та металургійних підприємств. Якщо дозволити собі трохи перебільшити, то закриття аеропорту «Бориспіль» може полатати плани чергового міністра показати своїх краль до Парижа, а збереження старих газових контрактів – змусити господарів трохи модернізувати свої підприємства, ось і все. Здача суверенітету – це лячно й ганебно, проте й до цього, здається, потроху звикаємо.

Але ж особиста безпека стосується всіх і кожного – окрім тих, хто мешкає за подвійним парканом, а пересувається містом із охоронцями. Обікрасти, пограбувати, побити, згвалтувати, вбити можуть будь-кого, всі ми під Богом ходимо, й імовірність цього за рік збільшилася на третину. Невже це нікого не хвилює?

Чекайте, це не смішно, коливання в 30 відсотків заходять далеко за межі статистичної похибки. В країні щось діється. Це не привід битися в істеричі, та чи не варто розібратися – хоча б із інстинкту самозбереження?

Я би запропонував поки відкинути спекуляції стосовно «нової кримінальної влади» через те, що звітний період зачепив краєчком і стару, в якій руки ніколи не крали. Але дозволю собі припустити – просто так, із доброго дива психічно здорова людина не стане порушувати кримінальний кодекс. На це треба наважитися, потрібен якийсь зовнішній поштовх – ну або, навпаки, внутрішній злам. Одного чудового дня, втомившись, хтось каже собі: все, досить, в інший спосіб я не можу вирішити проблеми, кардинально покра-

щити своє існування. Та й навіщо стримуватися? Ось, подивіться навколо, всі так роблять. Усі!

Хотів би помилитися, проте боюся, що на наших очах відбувається революція в свідомості співвітчизників. Вони остаточно втрачають віру в те, що Україна може перетворитися на нормальну державу, яка здатна забезпечити своїм громадянам основні права, зокрема й право на гідне життя. Що завдяки своїй праці можна досягти успіху й здобути повагу ближніх. Що наполегливість, кваліфікація, терпіння, ініціатива в цій країні винагороджуються. А втративши віру, вони перестають розуміти, навіщо жити чесно. На такий випадок є вичерпне російське прислів'я: «Гуляй, Ванька, Бога нет!» Бога немає, є міліція, а вона в нас, самі знаєте яка.

А тепер дрібна замальовка. Кілька тижнів тому мене зупиняє інспектор ДАІ, влаштовує тотальну перевірку (чим я йому не сподобався, біс його зна) й нарешті з полегшенням виявляє, що в мене з собою немає оригіналу страхового поліса – тільки наліпка на склі. Гаразд, моє незнання закону, що, як відомо, не звільнює від відповідальності, коштує 260 гривень штрафу. Але є одна пікантна деталь: діалог відбувається рівно навпроти відомої вже на всю Україну книгарні «Сяйво», яку новий власник від старого (а зара-

**НА НАШИХ ОЧАХ
СПІВІТЧИЗНИКИ
ВТРАЧАЮТЬ ВІРУ В ТЕ,
ЩО УКРАЇНА ЗДАТНА
ЗАБЕЗПЕЧИТИ СВОЇМ
ГРОМАДЯНАМ ОСНОВНІ
ПРАВА, ЗОКРЕМА Й ПРАВО
НА ГІДНЕ ЖИТТЯ**

зом і від покупців книжок) заблокував за допомогою двох КраЗів, що повністю перегородили тротуар у самісінькому центрі міста, на відстані 490 метрів від Київської державної міської адміністрації. Це порушення як мінімум двох пунктів ПДР, а також прямої заборони вищезгаданої КМДА. Мої спроби тицьнути пальцем на протилежний бік вулиці та з'ясувати причини вибіркової суворості щодо одного окремо взятого порушника й байдужості щодо інших, значно габаритніших – ось вони, ось, перед очима! – наштовхуються на цілковиту байдужість хлопців у погонах. Напевно ж вони знають, що вантажівки особисто пригнав сюди один депутат, тому краще полювати на інших, безіммунетних.

Поставте на моє місце молоду спостережливу людину, яка ще не заkostenіла в своїх моральних принципах. Вона робить висновок: Я не кримінолог, але переконаний, що релятивізм правоохоронців у їхній щоденній практиці відгукується в суспільстві адекватним релятивізмом: якщо «ім» усе пофіг, то нам тим більше все пофіг. Ходімо погуляймо!

Таких розумних щойно побільшало на 30 відсотків. ■

Міжнародна виставка-ярмарок

fineart

UKRAINE
2010

ART

21.V - 1.VI

Організатори:

Технічний
партнер:

Київ, вул. Хрещатик, 2
Український дім
Тел.: +38 (044) 278-34-36
www.artukraine.com.ua

ОПОЗИЦІЙНА ВІЙНА

Анатолій Гриценко про те, як об'єднати опозицію, безперспективність процедури імпічменту і напівзруйнований парламент

Спілкувалася
Мар'яна Олійник

Фото:
В'ячеслав Гіріч

Лідер партії «Громадянська позиція», координатор об'єднаної опозиції Анатолій Гриценко пояснив *Тижню*, чому він не підписав декларацію про створення Народного комітету захисту України, і розповів, що, на його думку, має сьогодні об'єднати опозиційні сили.

ДІЯ ПОРОДЖУЄ ПРОТИДІЮ
У. Т.: З огляду на те що ви не поставили в понеділок підпису за створення Комітету захисту України, ви не вважаєте його

кроком до об'єднання опозиційних сил?

– При такій монолітній, як лом, владі умовою мінімізації грубих помилок є сильна преса і сильна опозиція. Інакше ця влада – сильна, але без стримувань і противаг – може накоїти багато лиха. Відповідно всі ті, хто стурбований загрозю національній безпеці країни, загрозю втратити суверенітет, мають робити кроки, максимально спрямовані на об'єднання та координацію зусиль. Той формат створення Комітету захисту України, який ми побачили у Спільці письменників, на жаль, не наблизив нас до об'єднання. Із присутніх за круглим столом лідерів опозиційних парламентських партій поставили свої підписи лише ті, хто, власне, брав участь у виборчій кампанії Юлії Тимошенко. Решта пішли пригніченими, тому що зрозуміли, що цей комітет зорієнтований насамперед на лідера БЮТ, а не на об'єднання. Чого бракувало? Довірливої, широї, відвертої розмови. Очі в очі. Настав час забути про вибори, рейтинги, закінчити нарешті виборчу кампанію й визнати очевидний факт: ця влада прийшла надовго і всерйоз. І треба шукати платформу для об'єднання не на тиждень, не на місяць, а на роки.

У. Т.: Чи не плануєте ви створити альтернативний комітет захисту чи порятунку України? Це ще більше може роз'єднати опозицію і відштовхнути від неї протестний електорат.

– Я не робитиму кроків, спрямованих на роз'єднання опозиції. Треба не альтернативу створювати, а шукати механізми об'єднання в межах тих політичних сил у парламенті й поза ним, які з різних причин не увійшли до того комітету. Шукати-мемо спільну платформу для обстоювання інтересів України,

під якою поставили б свої підписи всі сили, які позиціонують себе як опозиційні. Щоб координувати дії в межах фракції (НУ–НС. – Ред.), у межах взаємодії з фракцією БЮТ, з уже створеним Комітетом захисту України, зокрема й у регіонах. Почнемо з цього. Подальша співпраця можлива тільки тоді, коли ми зробимо кілька кроків і відновимо довіру одне до одного, бо зараз вона втрачена.

У. Т.: Що може бути платформою для об'єднання? Які ідеї нестимете людям?

– Платформа – зупинити дії влади, спрямовані на обмеження прав мільйонів громадян, зокрема тиск на пресу, підприємництво. Запобігти тому, що створює загрозу втрати суверенітету України: непаритетним угодам із Російською Федерацією, які або вже підписувалися, або готуються до підписання в енергетиці, авіабудуванні тощо.

У. Т.: Але цього, вочевидь, недостатньо, щоб змобілізувати опір, сьогодні вже не спрацьовують старі гасла, потрібні абсолютно нова ідеологія, конкретні дії. Зокрема, як саме можна запобігти антиукраїнським діям влади?

– Швидких відповідей, на жаль, немає. Як і ілюзій. Влада взяла під контроль правоохоронні, судові органи, має гарантовану більшість у парламенті, тобто може приймати будь-які рішення. Роз'яснюватимемо, що відбувається, і співгромадянам, і зарубіжним партнерам, зокрема тим, із ким укладаються ці угоди: нехай знають, що будь-яка домовленість, досягнута зараз силовим шляхом, котра розколює суспільство, потім, за іншої влади, може бути переглянута. Хоча зрозуміло: як не можна було зупинити ратифікацію харківських угод, не можна буде зупинити й підписання тих, на які вони вже націлилися. Навіть якщо оточити Київ мільйонами протестуючих, вони підпишуть їх у Форосі, Сочі або деінде. Так само якби опозиція таки завадила ратифікувати харківські угоди в сесійній залі парламенту, це було б зроблено в іншому місці або в інший спосіб, наприклад письмово, й це влаштувало б і зацікавлених

сторін, і Конституційний Суд... Більшість налаштована діяти, не дотримуючись норм закону.

У. Т.: А Майдан допоміг би?

– У суспільстві – ми це розуміємо – немає зараз сильних протестних настроїв. 2010 рік дуже відрізняється від 2004-го. Спротив людей і їхня готовність захищати свої права, що були продемонстровані на Майдані, стали можливими лише після кількох років економічного зростання – в період з 2001-го по 2004-й. Коли почали з'являтися перші прошарки того, що називається середнім класом. Людей, які твердо стоять на ногах і можуть собі дозволити обстоювати свої громадянські права. Зараз же середній клас на тлі кризи ламає голову над тим, як утримати свій невеличкий бізнес, як під тиском нової влади врегулювати питання з податківцями тощо. Плюс розчарування в політиках – у тих лідерах, які мали можливість впродовж п'яти років продемонструвати свою ефективність, але не зробили цього. Тому об'єктивно не зберуться сьогодні на заклики опозиції до Києва сотні тисяч людей. А збирати Майдан за гроші – ще більше сіяти зневаги і розчарування...

Водночас дія породжує протидію. Наша новітня історія – це як маятник. Після Кравчука, за часів Кучми, він хитнувся у бік радянського стилю життя, до Росії, за часів Ющенка він пішов, принаймні за формальними ознаками, у бік, скажімо так, українськості, зараз його знову штовхнули Back in USSR. Відчуваю, що на тлі агресивного просування в Україну російського бізнесу, російської політики гарячкова спроба витіснити українське з України може породити абсолютно протилежну тенденцію. Поміж молоді й багатьох тих, хто раніше використовував російську мову, зараз спостерігається інша мода: українське – це круто, треба говорити українською, читати і купувати українське... Такий собі спосіб самозахисту. Якщо маятник зайде далеко, то з такою самою силою повернеться назад за наступної влади.

ЗОНА ПІДВИЩЕНОГО ТИСКУ

У. Т.: Вас як голову парламентського Комітету з питань національної безпеки і оборони

ознайомили з проектами майбутніх київських угод?

– Парламентська опозиція скористалася своїм правом і наполягла на тому, щоб у середу, 12 травня, заслухати уряд про зміст угод, які плануються підписати під час візиту президента Росії Медведєва до Києва 17–18 травня. Сподіваюся, ми їх побачимо... До питання про запобіжні кроки: навіть те, що завдяки журналістам проект «співпраці» в енергетичній галузі отримав розголос, уже стало певним стримувальним чинником для українських підписантів. І коментарі Януковича щодо можливого злиття Нафтогазу з Газпромом засвідчили, що він уже обережніше до цього ставитиметься. Зовнішні впливи завжди будуть, але їх треба збалансувати. Наприклад, допускаючи Росію і російський капітал у нашу енергетику, треба паралельно створювати умови для присутності в ній німецького, французького, британського, японського, китайського капіталів, інвестицій світових фінансових інституцій. Віддати під контроль одній державі стратегічно важливу для України галузь – це дуже небезпечно і короткозора політика.

У. Т.: Перед ратифікацією пакту Януковича – Медведєва ви припустили, що нова влада здасть національні інтереси, навіть цього не розуміючи. Але ж і роз'яснення опозиції та експертного середовища на владу не діють.

– У найближчому оточенні президента та прем'єра сьогодні немає людей, здатних професійно оцінити угоди, які їм хтось пропонує підписати, крізь призму хоча б середньотермінових інтересів України. Друга проблема в тому, що до влади прийшов великий бізнес – реальні статки членів уряду вимірюються мільярдами, принаймні в гривнях. Значною мірою це бізнес, пов'язаний із бізнесом Російської Федерації. Частина цих людей представляли тіньовий бізнес, організований навколо посередників на кшталт RosUkrEnergy в газопостачанні, транзиті газу. Тому ці люди за своєю природою неспроможні приймати управлінські рішення, виходячи з інтересів держави. Вони

кажуть: ну нехай собі стоїть Чорноморський флот Росії в Севастополі, іржаві там, що тут такого? Зате в нас будуть преференції в газовій сфері. Дешевий сир буває лише в мишоловці...

Я знаю, як працює уряд Януковича, – там кожен відстежує документи тільки в межах свого сектору, там немає дискусії. А тепер при напівзруйнованій Верховній Раді немає експертизи та всебічного аналізу законопроектів у комітетах, і це створює проблеми. Ці проблеми потім довго відчуватимуть десятки мільйонів людей.

У. Т.: Політолог Володимир Фесенко вважає, що визначальним чинником, через який суспільство здатне згуртуватися, є соціально-економічний. Ви згодні?

– Згоден, але думаю, що Янукович це усвідомлює. Вони розуміють, що зруйнувати їхню монолітну владу може не так опозиція, як провал в економічній політиці. Тобто головна загроза для команди Януковича – соціально-економічна ситуація в країні. І навпаки, якщо вони з нею впораються, ця влада ще більше зміцнить свої позиції.

Поки що новий уряд йде шляхом попереднього – це внутрішні й зовнішні запозичення, що спрямовуються на латання дірок у бюджеті. Не на розвиток, а на проідання. Минає третій місяць, а Янукович ще навіть не озвучив намірів проводити реформи. Запитайте у президента, чому він досі нічого з обіцяного не виконав? Пам'ятаєте, що він писав на білбордах? Обіцяв статус державного службовця вчителям і лікарям, а поставили це питання на голосування, то фракція ПР не голосувала. Обіцяв п'ять років податкових канікул для малого бізнесу, але регіонали проголосували податковий законопроект Ірини Акімової, де жодних канікул. Обіцяв з 2011-го контрактну армію – і близько такого не буде. Обіцяв підвищення соціальних стандартів для малозабезпечених сімей. А коли такий законопроект голосували, фракція ПР зробила все, щоб його не ухвалили... Бюджет-2010 не передбачає проведення жодних реформ. А шлях від оголошення реформи до мо-

менту, коли її результати відчужає людина, – це щонайменше два роки, а на деяких напрямках – три, п'ять, навіть десять. Що важливо – перші кроки реформування, особливо це стосується пенсійної системи, пільг, інших структурних змін, зазвичай болісні. І ось

ТРЕБА ШУКАТИ ПЛАТФОРМУ ДЛЯ ОБ'ЄДНАННЯ НЕ НА ТИЖДЕНЬ, НЕ НА МІСЯЦЬ, А НА РОКИ

цей цикл здійснення реформ припадає на підготовку та проведення місцевих виборів, а потім парламентських. Чи вистачить сміливості у Януковича розпочати і провести реформи, приймати непопулярні рішення під час виборчої кампанії?

У. Т.: Як ви оцінюєте ініціативи щодо початку процедури імпичменту президента, збору підписів за дострокові парламентські вибори?

– З погляду досягнення результату вважаю це безперспективним заняттям. Процедура імпичменту взагалі не врегульована законом, а дострокові парламентські вибори за схемою 2007 року, коли понад 150 депутатів склали мандати, внаслідок зміни законодавства зараз неможливі. Тепер ця процедура через суди, через ЦВК тривала б кілька років. Це нерально. Думаю, багатьом з опозиції, хто шукає швидких рішень, треба тверезо оцінити ситуацію і налаштуватися на довгу,

стаєрську дистанцію. Психологічно це важко...

За нинішніх умов багатократно зростає роль преси, що має показувати здобутки і злочини, правду і неправду як влади, так і опозиції. Преса може змусити владу менше красти і більше працювати для країни. І змусити опозицію бути альтернативою, а не моською, яка голосно гавкає на слона, але не пропонує кращих, сильніших рішень. Сьогодні роль журналіста стає більшою, ніж роль політика, принаймні опозиційного. Таргани бояться світла, й оприлюднення будь-яких фактів тиску на журналістів, засоби масової інформації, як і тиску на підприємців, людей інших професій, має спонукати громадян до об'єднання, колективних протестних дій на захист своїх прав. А захист прав журналіста – це і захист прав мільйонів громадян на об'єктивну достовірну інформацію. Щоб пересвідчитися, що буває в протилежному випадку, достатньо подивитися російські канали з їхніми розповідями, як президент і прем'єр постійно турбуються про людей і які там усі щасливі й задоволені владою.

У. Т.: Путінська стабільність, на думку авторів нашого видання, які є оптимістами, зазнає краху в Україні...

– Насправді в Росії вже немає такої стабільності. Вона просто в кращих умовах: великі енергетичні ресурси надають можливість пом'якшувати впливи світової фінансової кризи і зменшують негативний вплив на людей прорахунків внутрішньої політики. У нас же будь-які провали в політиці одразу б'ють по людях. Водночас така підвищена чутливість до ефективних чи неефективних дій влади – це шанс для України, вона дає змогу жити в реальному світі, а не в полоні ілюзій і швидше шукати ефективні рішення. ■

Геть партійні прапори!

27 квітня і 11 травня під стінами Верховної Ради мене вразила величезна кількість прапорів політичних партій та блоків: БЮТ, УНП, Руху, «Нашої України», Арсенія Яценюка, В'ячеслава Кириленка, Анатолія Гриценка тощо. І лише деінде можна було побачити Державний прапор України.

Це надзвичайно поганий симптом. Лідери опозиції так і не зрозуміли, що сталося в країні. Вони і далі діють так, ніби в державі зберігаються парламентська демократія і якась українська влада, й тому можна боротися за сепаратні партійні перемоги. Насправді вже немає парламентської демократії та елементарно національного керівництва. Опозиція не зрозуміла, що їй сьогодні доведеться боротися не просто з Партією регіонів, яка сама по собі є специфічним соціально-політичним утворенням, а з малоросійською філією «Єдиної Росії», з місцевим відгалуженням влади Російської Федерації.

В Україні змінилося геть усе. Порівняно з тим, що ми маємо сьогодні, Леонід Кучма – це великий демократ і палкий український патріот. Ситуація дуже швидко погіршуватиметься (як кажуть у Москві, щоб не дати «нацикам», себто свідомим українцям, опритомніти й зорієнтуватися). Опозиція має у стислі терміни тверезо осмислити те, що сталося. Але хто осмислюватиме? Може, ті, хто демонстрував інтелектуальну зверхність і снобізм у цілковитому відриві від реальності України? На жаль, у нас обмаль нормальних людей: як не комплекс меншовартості, то манія величності...

Що більше спостерігаю дії опозиції, то більше переконуюся: вони ще нічого не збагнули, вони не зрозуміли, що «Ваймарська Україна» закінчилася, що їм тепер доведеться протистояти вже не тільки місцевій п'ятій колонії, а об'єднаним малоросійсько-московським силам. Вони ще наївно розраховують, що з ними гратимуть (хоч і не дуже чесно) в шахи. Готуватися до протистояння треба, забувши про дитячі надії на вибори 2012 і 2015 років. Їх може просто не бути. Або вони будуть без опозиції, або в ролі опозиції виступлять зовсім інші сили, виготовлені та тій самій політичній «кухні», що й Партія регіонів.

Про що свідчать строкатість опозиційних партійних прапорів? Про абсолютну політичну короткозорість. Про невиправдані очікування законної політичної боротьби. Про неподоланність внутрішніх чвар. Про егоїстичні плани випередити на виборах інших опозиціонерів, інших їхніх лідерів. Такими «згуртованими» лавами краще не вирушати в похід. Купки людей, що стояли кожна біля

свого партійного прапора, дуже нагадували давньоруські військові загони в битвах на річках Каялі й Калці, котрі також стояли кожен навколо свого князя і навколо своєї окремої київської, чернігівської, переяславської, новгород-сіверської тощо корогви. Результати цих битв відомі. Виникає питання: то що, лідери опозиції стоять кожен за свою вузькопартійну чи за загальнонаціональну справу?

До вузькопартійного можна буде повернутися після реставрації в Україні демократії і державного суверенітету, в окупованій державі не місце міжпартійним взаємоборюванням. Тому до остаточної перемоги на всіх мітингах і демонстраціях має бути тільки один прапор – Державний прапор України. Щоб знову не влаштовували прикрого українського атракціону – бою розчепиреними пальцями. Його наслідки завжди кепські. Для перемоги потрібен міцний кулак – фізичний, організаційний, ідеологічний. Ставка величезна – бути чи не бути Україні як державі й нації. Тому до кращих часів усі партійні прапори треба сховати якнайдалі. А лідери, якщо вони справді є українськими патріотами, мають забути до тих часів про особисті амбіції.

Боротьба сама здійснить сепарацію «чистих» і «нечистих». Пройдисьвіти й кар'єристи не витримують важких випробувань і спокус зради. Кожен покаже своє справжнє обличчя. Йдеться про необхідність тотального переформатування опозиції. Минули ті часи, коли вона існувала в ім'я «перетягування каната» у парламенті. Тепер її завдання – очолювати масовий всенародний протестний рух за порятунок України, яку сьогодні відкрито й цинічно нищать. Це значно важче, ніж бути «паркетними» опозиціонерами. А життя вимагає стати опозиціонерами – фронтовиками. Однак усі заклики до єдності опозиції зовсім не означають примирення з тими силами в її середині, що об'єктивно виконують провокаційні функції, вносять розбрат і сприяють відкриттю внутрішніх фронтів.

Саме такою є сьогодні діяльність президента-банкрута Віктора Ющенка та його «камарильї». Треба нарешті знайти в собі мужність сказати правду про цього діяча, який так пишався тим, що «демократично» передав владу антиукраїнським силам, а сьогодні й далі розпалює неприязнь та недовіру між опозиціонерами. Ющенко та єдність дій – речі несумісні. Що швидше він покине українську політику, то краще буде для України. Ще одного Юрася Хмельницького наша країна не витримає. ■

Автор:
Ігор
Лосєв

**ОПОЗИЦІЯ НЕ ЗРОЗУМІЛА,
ЩО ЇЙ ДОВЕДЕТЬСЯ
БОРОТИСЯ НЕ ПРОСТО
З ПАРТІЄЮ РЕГІОНІВ,
А З МАЛОРОСІЙСЬКОЮ
ФІЛІЄЮ «ЄДИНОЇ РОСІЇ»**

Пропозиції позицій для опозиції

Фактично узурпувавши владу в країні, чи задушить Партія регіонів опозицію?

Автор:
Дмитро Калинин

Для відповіді на це запитання уявіть собі президента Чечні Рамзана Кадірова, який звітує в Кремлі про повне й остаточне знищення на теренах своєї республіки останніх банд бойовиків-вахабітів. Як ви гадаєте, швидко Москва пригадає йому участь у війні проти росіян? Чи вимагатиме вона звіту за кошти, надані Чечні на «відновлення народного господарства»? Уявіть собі бацьку Лукашенка, з яким принципово перестав загравати Захід. Скажіть, як швидко Москва перестане слати йому кредити та дешеву нафту? Чи скоро вона згадає, що Білорусі конче треба визнати незалежність Абхазії та Південної Осетії? Уявіть собі навіть таке, що Москва раптом палко потоваришувала з Грузією. Де подітися тоді президентові Південної Осетії Едуарду Кокойти? Кого йому тоді провокувати на війну, якщо Москва зажадає звіту за гроші на «підлясовну відбудову»?

Перелічені діячі «дружать» із Росією, бо їм це вигідно. За створення ілюзії «відновлення колишньої величі» Росія перераховує їм чималі гроші й робить неабиякі економічні поступки. Але «конкретні пацани» в Кремлі залюбки замінили б аж надто прискіпливих союзників на людей лояльніших, коли б не дві обставини. Перша – загроза ще більших проблем у разі «прибирання». Нові вибухи в московському метро, нова конфронтація з Мінськом і нова війна з Грузією Росії зараз аж ніяк не потрібні. Друга причина – реакція політичних і ділових кіл За-

гадаю, мало хто сумнівається в тому, що щирі почуття Януковича до Москви прямо пропорційні кількості поступок, які Кремль готовий робити для нього (бажано особисто). Друга причина теплих почуттів регіоналів до Кремля – зміцнення особистої влади. Здобувши перемогу з перевагою у 3,5%, Партія регіонів не може не хвилюватися за своє майбутнє вже на наступних парламентських виборах. Тому їй треба за будь-яких умов заручитися підтримкою Москви. Їй немає для цього засобів кращих, ніж створити з росіянами низку спільних проектів, змусити їх вкласти гроші в українські підприємства. Здобувши частку української інфраструктури, росіяни, природно, захочуть мати й решту. Отут їх і мусить зупинити загроза «втрати всього» у вигляді приходу до влади в Україні нинішньої опозиції. А регіонали зі свого боку з винуватим виглядом пояснюватимуть Москві, що вони раді поділитися, проте ж клята Юлька може здійснити галас, посилить свою підтримку, прийде до влади. А там...

Хоч як дивно це виглядає, та Януковичу вигідно обмежити вплив опозиції, проте не вигідно нищити її остаточнo. Йому просто потрібна опозиція не така, якою вона є зараз.

КИШЕНЬКОВА ОПОЗИЦІЯ

Яка опозиція потрібна владі? Та хоч би й така, як у сусідній Росії. Хай там що кажуть російські ліберали, але опозиція в них є. Ба більше, Кремль ніколи не піде на її остаточне знищення.

Російська опозиція ділиться на три – парламентську, ліберальну й радикальну. Мета цієї опозиції – довести педантично вимогливому Заходу, що демо-

кратія, волевиявлення громадян і опозиція в Росії таки існують.

Яка країна – такі й демократія з опозицією.

Лояльним ставленням Заходу кремлівським можновладцям вкрай необхідне. На Заході зберігаються їхні банківські рахунки, на Заході вчаться їхні діти, на Заході міститься їхня нерухомість, нарешті, в банках невисисних США зберігається російський Стабфонд. Доказом російської демократії є нинішня російська «парламентська опозиція» – КПРФ, ЛДПР та «Справедлива Росія».

Крім цього, нинішній російській владі треба довести й Заходу, й власним громадянам той

факт, що чинна влада в їхній державі – єдина правильна й іншої бути не може. Для власних громадян існує ліберальна опозиція, нащадки колишніх радянських дисидентів – Немцов, Новодворська, Пономарьов, Малишева тощо. З ними чинна влада поводить грубо та хамовито. Їх знімають із виборів, звинувачують у співпраці з іноземними державами й... інколи призначають губернаторами областей (Нікіта Беліх і Марія Гайдар). Низька підтримка на всіх виборах і недолугі здобутки в чинній владі доводять пересічному росіянині, що ліберали прийти до влади не здатні. А якщо й прийдуть – будуть нічим не кращі за нинішніх керманічів. То навіть ці експерименти?

Для любителів поекспериментувати і (особливо) для Заходу є й третя опозиція – радикальна. Націонал-більшовики Лімонова, скінхеде, всілякі «Слов'янські союзи» та «Формати-18» ладні налякати будь-якого міщанина хоч у Росії, хоч на Заході. Хвацькі хлопці, які поширюють ксенофобські ідеї й практикують відверте насильство, переконують пересічних

Чинна влада вже має досвід створення кишенькової опозиції. Свого часу Рух здійснив нечуваний кульбіт, ставши «конструктивною опозицією». Охочих повторити цей пірует навіть у нинішній Верховній Раді знайдеться чимало

громадян остаточно. Ніж таке – краще вже «Єдина Росія».

Чи можна зробити те саме в Україні? Та залюбки!

Чинна влада вже має досвід створення кишенькової опозиції. Свого часу Рух здійснив нечуваний кульбіт, ставши «конструктивною опозицією». Охочих повторити цей пірует навіть у нинішній Верховній Раді знайдеться чимало. Представників самої такої «опозиції» регіоналі були б раді бачити в парламенті. Гадаю, поголос про те, що найближчим часом віце-спікер Микола Томенко може позбутися посади на користь Юрія Костенка, пішов не дарма.

Якщо це станеться – провести позачергове засідання ВР за наявності кворуму БЮТ більше не зможе. Важко переоцінити важливість цієї перемоги для ПР.

З іншого боку, щось дивне й недобре відбувається в таборі націонал-радикалів. Немає слів, як щиро «допомогли» справі зміцнення української мови «уроки української» від Ірини Фаріон. Сайт руху «Патріоти України» заповнили гасла, спрямовані проти емігрантів зі Сходу – явна калька з російського ДПНИ (Руху проти нелегальної імміграції). Гасла націонал-радикальних партій стають жорсткішими, й влада всіляко цьому сприяє. Сам факт призначення Дмитра Табачника міністром освіти, висловлювання віцепрем'єра Семиноженка про перспективи України, пам'ятник жертвам ОУН-УПА і білборди зі Сталіним у Луганську, пам'ятник тому самому Сталінові в Запоріжжі викликають відверте обурення вже не тільки багатьох громадян, а й колишніх їхніх однопартійців (Тарас Чорновіл). З одного боку – таке становище радикалізує багатьох колишніх прибічників партії більш поміркованого напрямку. З іншого – гасла обурених націоналістів відштовхують чимало громадян від опозиції взагалі.

«Національно налаштовані політсили – ті, з якими ми маємо співпрацювати!» – наголосив Янукович на XII з'їзді Партії регіонів. Думаю, він не кепкував. Уявіть собі роздрібнену опозицію у вигляді радикалів, які своїми гаслами й героями лякають Захід (передусім Польщу), пригрозивши «національно налашто-

ваних політсил» у парламенті, й БЮТу з товаришами, які битимуться об мур суспільного непорозуміння та байдужості. Чи не про це мріють керманічі ПР?

«Ви хочете приходу їх?» – щиро запитуватиме команда Януковича, показуючи Заходу радикалів, а Росії – БЮТ.

А ЯК ТРЕБА?

Чи можуть громадяни змусити владу рахуватися з собою? Запитувати про таке в Україні якось незручно. П'ять років тому прості люди змусили представників чинної нині влади буквально на останньому подиху відмовитися від «чесно вкраденої» перемоги на президентських виборах. Влада була змушена змиритися з поразкою. Чому? Бо вимоги мільйонів людей, які боролися за своє право вибирати президента країни, приперли владу до стінки. Коли спікер Литвин доповів президентіві Кучмі й прем'єрові Януковичу, що на бік протестувальників от-от почне переходити міліція, влада опинилася на межі «або-або». В неї залишилося три варіанти дій. Або продовжити конфронтацію й отримати повстання в усьому його лиховісному вигляді, яке не втримали б навіть помаранчеві депутати. Або силами міліції завдати удару першими й постати перед усім світом катами та бузувірами. Або відступити, почекати сприятливіших умов і прийти до влади за інших обставин.

Мільйони людей, які вимагали не визнавати результатів сфальсифікованих виборів, були надто вагомим аргументом, аби влада його просто не помітила. Зіткнення своїх прибічників із «помаранчевими» для тодішнього прем'єра, а тепер чинного президента були неприпустимі. Олігархам робітники потрібні біля домен, а не в окопах.

Але варто також пам'ятати, що тоді на вулиці вийшли люди різних переконань і соціальних верств. Їх об'єднала спільна ідея – право особистого вибору майбутнього своєї країни, без примусу та погроз. Цю вимогу вони виборили. Іншої об'єднувальної ідеї тодішні лідери для них не знайшли. Власне, не дуже й шукали. Цікаво, чи знайдуть тепер? Чи невдовзі нам знову доведеться захищати своє право вибору? ■

Маленький привид великого терору

Влада провокує ескалацію екстремізму і насилля

Автор:
Богдан
Буткевич

Ми вже були за крок від кровопролиття. На дворі стояв листопад 2004-го. «Та хай тільки команду вожді дадуть, ми самі зброю здобудемо!» На Майдані такі настрої були в багатьох. Тим часом зі штабів біло-синіх лунали заклики «розігнати Майдан», «дати революції по пиці». Тоді, попри пророцтва громадянської війни, все обійшлося. Зараз останні, м'яко кажучи, неоднозначні політичні кроки президента Віктора Януковича загрожують не тільки зовнішній безпеці країни, а й внутрішній. Експерти та політичні активісти, опитані *Тижнем*, одностайні: механізм суспільної радикалізації вже запущено.

РАДИКАЛЬНЕ ПРИНИЖЕННЯ

Питання суверенітету завжди дуже болюче і гостре для будь-якого суспільства. А тим більше проблема присутності іноземних військ на власній території. Як

свідчить історія, якщо влада нехтує громадською думкою, імовірність появи екстремістських (див. довідку) рухів різко зростає. Експерти переконані: харківські угоди не враховують думки значної частини українців зі стратегічних для суспільства питань.

«Насправді нова влада зараз не робить нічого такого, чого б від неї не можна було б очікувати, – вважає Віктор Чумак, експерт із питань державної безпеки Міжнародного центру перспективних досліджень. – Інша справа – та швидкість, із якою вона все це робить. Велика частина суспільства до цього не готова ні морально, ні інтелектуально».

«Зараз справді виникає досить висока ймовірність радикалізації та екстремізації політичного процесу, – погоджується з Чумаком Євген Головаха, директор із наукової частини Інституту соціології НАН України. – Дуже багато залежатиме від

того, наскільки нова влада зможе легітимізуватися в очах тієї частини українців, які за неї не голосували. Найгірше ж те, що якщо одразу після виборів більшість громадян хотіли нарешті визначеності й визнавали нову владу, то тепер швидко наростатимуть настрої цілковитого її неприйняття. Це і є найперша ознака екстремізації».

«Якщо в 2004-му йшлося про образу частини суспільства, чий вибір був зневажений, то зараз мова йде про цілковите приниження, – стверджує соціопсихолог Олег Покальчук. – До того ж приниження більшої частини країни. І це дуже важливо, хоча більшість політиків цього недооцінюють. Динаміка розвитку таких суспільних настроїв є абсолютно непередбачуваною». На думку експерта, якщо влада на додачу ризикне розпочати наступ на малі підприємства, тобто власну кишеню маленького українця (нинішній

прем'єр-міністр Микола Азаров вдавався до такого й раніше), тоді суспільний вибух буде забезпечений.

ТІНЬ БАНДЕРИ

Соціопсихологи констатують: окрім політичних причин для радикалізації є й психологічні. «Мотивації, які роблять маси щасливими у сфері політики, вичерпано, – пояснює Олег Покальчук. – Для звичайних людей дуже важливою є можливість реалізації своїх поглядів у якихось політичних подіях. Проблема України в тому, що легальні політичні методи та події на кшталт дебатів, прес-конференцій, мітингів абсолютною люди не влаштовують, бо вони бачать їхню неефективність. Треба розуміти: те, що було, наприклад, у день ратифікації угоди по ЧФ під Верховною Радою чи в ній, – це просто цирк на дроті порівняно зі справжнім екстремізмом».

Справжній політичний екстремізм не є пафосним чи демонстративним. Власне, в українській історії вже є приклад такої екстремізації цілого політичного покоління. «Жування шмарклів» під час національно-визвольних змагань 1918–1921 років, коли врешті-решт об Україну втерли ноги, призвело до появи Степана Бандери не тільки як людини, а як суспільно-політичного тренду. Людина, яка задекларувала терор як метод політичної боротьби, стала напроцуд актуальною та поважною в тогочасній Україні.

Щоправда, це не означає, що вже завтра почнуть вибухати машини з високопосадовцями, а смертники у вишиванках стануть підривати урядові будівлі. Тероризм як суспільне явище виникає тоді, коли присутні передумови: наявність ідеологічного простору, який би виштовхнув із себе таку організацію, істотне погіршення соціально-економічних умов життя людей та відсутність майбутнього для значної соціальної групи населення. «Сьогодні в Україні я не знаю жодного політичного руху, який сповідував би збройний спротив як засіб боротьби, – каже Віктор Чумак. – Але те ламання через коліно більшої частини суспільства, яке ми зараз бачимо, безумовно, призводитиме до виник-

нення радикальних настроїв. Питання в тому, наскільки ці настрої зможуть знайти вихід. На мою думку, це залежить від того, як багато ббей, готових до рішучих дій. Тим більше що в українському суспільстві спостерігається цілковите розчарування в політичних рухах як засоби захисту власних інтересів».

Як стверджують науковці, українці мають важливу ментальну рису – обережність у ставленні до чужого, до будь-яких різких рухів, у якій уже багато разів навіть за нетривалі часи незалежності зав'язали всі радикальні пориви. Завдяки їй за останні роки десять, коли країна все ж виповзла зі смутних 1990-х, випадки відвертого екстремізму можна полічити на пальцях однієї руки. Були вибухи у сміттєвих баках на ринку «Троєщина» в Києві в серпні 2004 року, коли постраждали 14 осіб, одна з потерпілих померла в лікарні. Терористами виявилися четверо праворадикалів, які хотіли цією акцією звернути увагу на проблему нелегальної міграції, кожен із «боївки» отримав по 14 років ув'язнення. За кілька років до цього, у 2002-му, секретар Одеського міського комітету комсомолу Андрій Яковенко створив терористичний гурток, члени якого напали на магазини з метою «експропріації» матеріальних цінностей на «потреби революції». Хоча в результаті замість «партизанської боротьби проти антинародного режиму» все звелося до звичайного бандитизму.

«Колись Карл Маркс, говорячи про Румунію, сказав: «Мамалига не стріляє», – іронізує Віталій Кулик, директор Центру досліджень проблем громадянського суспільства. – Те саме можу сказати й про Україну. Тобто Україна зараз не вибухне. Будь-які радикальні настрої, яких справді стає дедалі більше, поки що не можуть бути конвертовані в реальну загрозу насилля».

ГЕРИЛЬЯ ПО-УКРАЇНСЬКИ

«Уся українська історія впевнено доводить, що екстремістські рухи врешті-решт впираються в ніщо, бо очолюють їх, зазвичай, негідники, які використовують свої організації для задоволення власних інтересів, – розмірковує

соціопсихолог Олег Покальчук. – Але в надрах цих рухів, а радше поза їхніми межами, цілком можуть виникнути автономні гуртки людей, які вирішать діяти жорстко».

«Що стосується правого табору, то можу чітко сказати, що радикальні настрої є, але загалом люди ще не готові до справді радикальних методів боротьби, – впевнений Сергій Бевз, голова кївського осередку ГО «Патріот України». – Зараз жодна радикальна організація не має нормальної чисельності». За словами Олександра, активіста організації «Автономні праві», його соратників в організаційному сенсі приваблює досвід RAF (див. довідку). «Ми дуже поважаємо ОУН, але, на жаль, ніколи не матимемо такої широкої суспільної підтримки своїх дій, яку мали в 1930–1940-х роках ОУНівці, – зазначає він. – Тому опір малими групами. Ми маємо залякати тих жирних сви-

**ЯКЩО НІЧОГО НЕ
ЗМІНИТЬСЯ У ДІЯХ ВЛАДИ,
ЛЮДИ ЦІЛКОМ МОЖУТЬ
ПЕРЕЙТИ ДО ЖОРСТКІШИХ
АКЦІЙ, ЗАКІНЧУЮЧИ
ПРЯМИМ ТЕРОРОМ**

ней, які зараз спочивають на лаврах, продавши країну з усіма людьми на додачу».

Ліворадикали у ставленні до влади здебільшого солідарні з правими. У розмові з *Тижнем*, що відбувалася на умовах анонімності, часто згадувалося слово «герилья» (див. довідку). «Молоді ліві нарешті зрозуміли повну безперспективність співпраці з комуністами та іншими нотаріально завіреними «ліваками», – заявляє наш співрозмовник. – Наш головний ворог – то не галичани, а компрадорська буржуазія, що має владу в цій країні. Ми не бажаємо більше легальності. Олігархи, які зараз при владі, не розуміють іншої мови, окрім сили. І вона їй врешті-решт отримають».

Варто також згадати і про досить чималий прошарок професійних провокаторів-екстремістів, найчастіше проросійських, які цілком здатні на насилля. Наприклад, партію «Родина» оді-

РИЗИКИ ВИБУХУ

Втрата владою легітимності в очах населення, істотне погіршення соціально-економічних умов і відсутність можливості для громадян знайти своє місце в соціумі загрожують будь-якій країні тотальним насильством і навіть тероризмом.

Україна

2004 року країна вже стояла на порозі кровопролиття, однак зміна влади з напівдиктаторської на ліберально-демократичну відбулася без насильства. За п'ять років, у 2010-му, відбувся реванш партії Віктора Януковича, який за короткий термін поступився національними інтересами і частиною суверенітету на користь Росії. У випадку другої хвилі економічної кризи сплеск екстремізму неминучий.

Греція

2010-го, внаслідок кризи опинившись на межі банкрутства, влада змушена піти на колосальні скорочення соціальних пільг, замороження зарплат. У країні тривають страйки, масові демонстрації, що подекуди переходять у сутички з поліцією. Активізувалися терористи лівацько-анархістського штибу.

Киргизія

Президент Киргизії Курманбек Бакиєв прийшов до влади під гаслами побороти корупцію і поліпшити добробут населення. Натомість він розставив на ключових державних посадах своїх родичів, у країні зростали ціни, на незалежну пресу й опозицію нещадно тиснули. Як наслідок – у квітні 2010-го почалося повстання проти правлячого режиму, що завершилося його поваленням.

Станом на квітень 2010 року.

Франція

В 2005 та 2007 роках у передмістях великих французьких міст прокотилися хвилі насильства, підняті дітьми мігрантів із Північної Африки та інших мусульманських країн. Вихідцям із третіх країн із низки причин так і не вдалося успішно інтегруватися у французький соціум – вони не можуть здобути освіту, отримати пристойну роботу і почувуються пригнобленими.

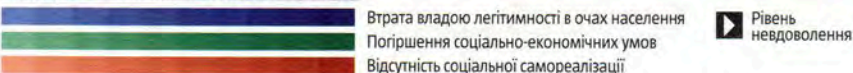

У середовищі мігрантів із мусульманських країн.

Чечня

Після двох воєн із метрополією ця кавказька колонія Російської Федерації починається знекровленою. Мільярди вливання з російського бюджету осідають у кишенях місцевої верхівки, натомість населення живе у злиднях, до того ж підрастає друге покоління, яке формувалося в умовах жайття війни. У республіці триває партизанська боротьба, тероризм, що часто перекидається на територію метрополії.

озного Ігоря Маркова з Одеси, який уже встиг відмітитися низкою акцій з екстремістським ухилом, як-то пробити череп опонентові з націоналістичного табору просто на очах міліціонерів. Чи організацію «Донецька республіка», що виступає за відновлення радянської «Донецько-Криворізької республіки» всіма методами. Список був би неповним без «кримських козаків», які мають шовіністично-російські погляди та постійно провокують конфлікти з кримськими татарами на території півострова. Не так давно нардеп Анатолій Гриценко заявив, що такі організації можуть із метою провокації скоїти якийсь псевдотерористичний акт, наприклад, підірвати саморобний вибуховий пристрій біля приміщень ЧФ у Севастополі з фальшивим проукраїнським інформаційним супроводом.

ЧАС ОДИНАКІВ

Могутнім сприятливим чинником для подальшої екстремізації політичного життя експерти вважають також вихід на авансцену нового покоління молодих українців 1991–1993 років народження – однолітків незалежності. Фактично це перші люди, які вже народилися не в СРСР як фізично, так і ментально. «Те покоління, яке робило ту саму Помаранчеву революцію, вже втомлене й зневірене, – стверджує Олег Покальчук. – А ці молоді люди мають романтичний запал, який у нинішній ситуації може нашаруватися на несприятливі соціальні умови. Якщо вони вирішать створити якусь таємну підпільну організацію, то не підуть реєструватися в органи місцевої влади. І не складатимуть якихось ідіотичних статутів та не писатимуть у них щось на кшталт «...із завтрашнього дня оголошуємо війну тим-то й тим-то, чим більше брутальної сили влада застосує, тим більше сили отримає у відповідь». Вони збиратимуться маленькими групами і діятимуть».

Проте спочатку фахівці прогнозують етап соціального екстремізму, що буде зумовлений зовсім не політичними причинами, а побутово-фінансовими конфліктами з владними структурами. На кшталт нещодавньої ситуації у Вінницькій області, де чоловік напав із мисливською рушницею на податкового інспектора, який, на його думку, знищив його маленький бізнес. Чи подібний випадок на Чернігівщині, де підприємець намагався спалити себе в кабінеті податкової інспекції.

ДОВІДКА

Екстремізм (від лат. *extremus* – крайній) – прихильність до крайніх поглядів і крайніх методів.

RAF (*Rote Armee Fraktion* – Фракція червоної армії) – ліворадикальна терористична організація міських партизанів, що діяла в ФРН у 1970–1980-х. Методи – вбивства, викрадення, вибухи; використовувала тактику міської герильї.

Герилья (*guerrilla*, від ісп. *guerra* – війна) – партизанська війна. Відомі сільська герилья, яку сповідував Че Гевара, і міська герилья, яку обґрунтував Жу'н Марігелла (1911–1969), бразильський комуніст, борець із військовою хунтою

«Українська ментальність така, що люди радше візьмуться за зброю через особисті майнові образи, – стверджує психолог Сергій Таршинський. – Тобто якщо нинішній владі не вдасться поліпшити економічне становище країни, то цілком імовірно є така ситуація: дядьки в селі збираються, домовляються, а потім ідуть і тихо спляють хату голови райради. Разом із господарем. По-вірте, такий побутовий екстремізм може бути набагато страшнішим, ніж бомби в громадських місцях. Пригадайте, що Богдан Хмельницький зважився на повстання через особистий майновий конфлікт із сусідом Чаплинським. Звісно, антиукраїнські рішення нової влади вже підігривають ситуацію, і побутовий екстремізм може в такому разі, окрім майнового підтексту, отримати додатковий стимул, мовляв, боремося за правду проти запродавців». Якщо ж говорити про суто ідеологічний елемент, то вже в найближчому майбутньому експерт прогнозує появу камікадзе-одинаків а-ля Олекса Гірник, який, нагадаємо, 21 січня 1978 року спалив себе на могилі Тараса Шевченка, що на Чернечій горі в Каневі, на знак протесту проти російської окупації України.

«Якщо нічого не зміниться у діях влади, люди цілком можуть перейти до жорсткіших акцій, закінчуючи прямим терором», – застерігає Олег Покальчук.

«Ідеологічно згуртовані проукраїнські західні регіони і Київ є досить благодатним ґрунтом для відповідних радикальних рухів, – вважає Євген Головаха. – Але й про Схід не слід забувати».

Саме у Східній Україні соціальний екстремізм може набрати особливо гострих форм. «Соціальні умови життя великої частини населення на Донбасі є гіршими за загальноукраїнські, – стверджує Сергій Таршинський. – Справа за малим – наскільки швидко люди на Сході зрозуміють, що їхній ворог – не люди з проукраїнськими поглядами, а свої ж очільники. «Свої», прикриваючись російською мовою та псевдорегіональним патріотизмом, грабують ці регіони гірше за чужих. Такі настрої вже витають у повітрі». Враховуючи ментальну рішучість до швидкої дії мешканців цього регіону, тут спротив може набрати жорстких форм набагато швидше, ніж на тій самій Галичині. ■

newton®
ДИВОВИЖНИЙ СВІТ

Зустрічайте! Дивовижні знижки!

159 грн
Нова ціна

266 грн
Стара ціна

КАНЦЕЛЯРСЬКИЙ НАБІР
"ЗЕЛЕНІ ЧОЛОВІЧКИ"

599 грн
Нова ціна

1299 грн
Стара ціна

ВІБРО-АКУСТИЧНА
КОЛОНКА «I-mu T2»

259 грн
Нова ціна

453 грн
Стара ціна

КОМП'ЮТЕРНА
МИША "ЗЕБРА"

199 грн
Нова ціна

279 грн
Стара ціна

ВЕБ КАМЕРА
"КІНО"

159 грн
Нова ціна

259 грн
Стара ціна

СУМКА-РАДІО
"ДИСКО"

359 грн
Нова ціна

485 грн
Стара ціна

БУДИЛЬНИК ЩО
ТІКАЄ "Clocky"

299 грн
Нова ціна

498 грн
Стара ціна

ТАБУРЕТ "СУШІ"

599 грн
Нова ціна

999 грн
Стара ціна

USB ХАБ "МОТОР"

Та багато іншого ...

В Інтернет-магазині NEWTON
www.chudesa.com.ua
ціни нижчі на 5%!

Адреса магазинів NEWTON:

- ТЦ Галерея подарунків «Новий проїзд» (044) 587-67-09
- ТРЦ «Караван», передкасова зона (044) 207-48-07
- ТРЦ «DREAM TOWN», 2-й поверх (044) 331-47-76
- ТВК «Глобус», 1-ша лінія (044) 371-18-79
- ТРЦ «SKY MALL», передкасова зона гіпермаркету «Ашан» (044) 495-49-76
- Корпоративні та оптові продажі (044) 585-97-29

Київська котлета для Януковича

Регіонали міркують, як узяти під контроль столицю

Автор:
Андрій
Романюк

Сталося те, чого не змогли зробити зі столичною владою ні Кучма, ні Ющенко, ні Тимошенко: мера, якого, за даними регіоналів, підтримують лише 5% киян, просто взяли за горло.

ОБЛОГА ЧЕРНОВЕЦЬКОГО

Те, що нова влада не збирається панькатися з Леонідом Черновецьким, стало зрозуміло після скасування новим главою держави указу экс-президента Ющенка про членство Леоніда Черновецького у Вищій раді юстиції, де останній пробув лише кілька днів. По-друге, на спеціальному засіданні уряду мерів

столиці було поставлено ультиматум щодо наведення в місті впродовж трьох місяців порядку. Леонід Михайлович спробував догодити, звільнивши 10 із 19 своїх заступників, зокрема найближчих людей. Та цього виявилось замало. Наприкінці квітня Кабмін висунув ще одну умову про другий етап скорочення. Щоправда, про найгостріші питання стосовно земельних об'єктів, вирішення яких очікує громадськість, ніхто не обмовився.

По-третє, на підмогу градоначальникові Азаров владі ах двох віце-прем'єрів: Віктора Тихонова, відповідального за

регіональну політику, та Сергія Тігіпка. За Черновецьким призначили ще й наглядача – представника Кабінету Міністрів у КМДА Миколу Білоблочного. Хоча законодавством введення такої посади не передбачено, вочевидь, президент або прем'єр-міністр намагається керувати ситуацією в Києві у ручному режимі.

По-четверте, безпрецедентне викрадення приватизаційного архіву за п'ять років каденції Черновецького разом із джипом столичного депутата Іванова надто явно збіглося з перевіркою діяльності мера Черновецького під патронатом

дич керує управлінням майна. З огляду на те що суміщення двох посад (міського голови та керівника КМДА) забезпечувало йому фактичну недоторканність, Леонід Черновецький влаштувався добре. Але ненадовго.

Партія влади пішла напролом, не плануючи домовлятися з Черновецьким. Інакше кажучи, владу братимуть усю і повністю.

ЯК ТЕБЕ НЕ ЛЮБИТИ...

Для самого Віктора Януковича підкорення Києва є політичною, економічною, а крім того, ще й моральною сатисфакцією після п'ятирічних «поневірянь». Це також доступ до двох «стовпів» столичної влади: розподілу землі та адмінресурсу.

Програма-мінімум для Партії регіонів – розділити дві посади Черновецького, призначити свого голову КМДА, залишивши нинішньому меру номінальні повноваження. А далі провести кадрові ротації в райадміністраціях столиці. Важко уявити, що Віктор Янукович не скористається можливістю перекроїти адміністративний ресурс Києва, який традиційно відіграє важливу роль на місцевих виборах. Хоча для повної сатисфакції партії влади цього недостатньо, проте зараз узяти посаду мера не під силу навіть Вікторові Януковичу.

«Сьогодні Партія регіонів сприймає Київ як свою територію, з якої вимітаються чужаки на зразок Леоніда Черновецького. У ситуації, коли ПР не може ні звільнити мера, ні виграти перевибори на цю посаду, жорстка централізація влади в столиці з подальшим кадровим укріпленням розглядається як єдино правильна і єдино можлива. Темперament нинішньої влади такий, що керувати країною вона збирається практично одноосібно: торгуватися не любить, а бере здобич, не зважаючи на будь-які, навіть законодавчі, перешкоди. Взяти до уваги на перші місяці роботи Віктора Януковича, припускаю, що керівник (чи в.о.) КМДА може з'явитися навіть до ухвалення нового Закону про столицю», – зазначає голова правління Центру прикладних по-

літичних досліджень «Пента» Володимир Фесенко.

За словами політолога, у Партії регіонів немає прохідного кандидата на посаду міського голови. А ризикувати в місті, де за результатами президентських виборів Тимошенко набрала вдвічі більше голосів, ніж нинішній президент, у ПР не можуть собі дозволити. Тільки-но знайдуть людину з гарантованою прохідністю, механізм виборів буде одразу запущено. Отже, мер столиці родом із Макіївки чи Донецька – це лише питання часу. Тим більше що вже лунали заяви про те, щоб... позбавити киян права вибирати мера: голову КМДА з усіма повноваженнями, мовляв, призначатиме президент, а Київрада обиратиме свого голову, функції якого зводитимуться до модератції депутатських засідань.

На думку політичних експертів, підґрунтя для жорсткої централізації влади у Києві складає новий Закон про столицю. У червні минулого року проект схвалено в першому читанні, тож тепер коаліція може ухвалити закон остаточно. Цей документ, на відміну від закону 1999 року, передбачає розділення посад міського голови та керівника міської держадміністрації. Вважається, що саме ця норма розбалансувала систему влади у столиці. Та для реформи мало розвести посади, потрібно посилити місцеве самоврядування. Реформа ж по-донецьки передбачає протилежні зміни: посилення і збільшення повноважень держадміністрації, що призведе де-факто до прямого президентського правління в Києві. Згідно з новим законом у руках голови КМДА зосереджується левова частка повноважень, що даватиме змогу блокувати рішення ради, ухвалювати рішення щодо об'єктів державної власності, використання й охорони землі, інших природних ресурсів. Плюс контроль субвенцій, передбачених на столичні потреби.

КИЇВ ДЛЯ ЛЮДЕЙ?

Як повідомили *Тижню* джерела в Партії регіонів, указ про призначення нового голови КМДА Ігоря Лисова вже підпи-

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАКНІ

віце-прем'єр-міністра із силових питань Володимира Сівковича... Іронія долі: у відповідь на гарячу лінію для киян – предмет гордості Черновецького – Сівкович доручив відкрити лінію для скарг на мера.

Поза сумнівом, компромату на нинішнього мера за бажання можна знайти вдосталь. За останні роки родина Черновецького фактично узурпувала владу в столиці. Син Степан контролює всі тендери, донька Христина займається проблемами переселення старших людей в окремі будинки престарілих, зять вирішує земельні питання, ще один ро-

сано, та поки що позбавлення Черновецького одного з крісел відтягується із законодавчих та інших причин. Прізвище народного депутата від Партії регіонів Лисова називали поміж найімовірніших наступників Черновецького: він добре знає коридори київської влади – працював заступником мера Омельченка (управління комунальної власності) і багато років веде бізнес у Києві. З попереднім мером Лисова пов'язували і родинна дружба, і бізнес – Омельченко контролював, за оцінками експертів, близько 80% будівельного бізнесу столиці. Лисов, власне, більше будівельник, аніж політик. Йому належить «ЛІКО-холдинг» – одне з найбільших будівельних підприємств України, засноване 1992 року (з 35 організацій), що спеціалізується на зведенні житла, офіс-

них, торгово-розважальних центрів. Сьогодні Ігор Лисов на сторінках ЗМІ часто з'являється як автор ідеї дешевого доступного житла, тож не виключено, що з такими ідеями він звернеться до киян уже як голова КМДА.

Між тим ім'я Лисова знайоме киянам і у зв'язку з торішнім скандалом довкола його пасинка 24-річного Артема Криворучка, який на «Мерседесі» спричинив кілька ДТП у центрі столиці, нападав на водіїв із ножем і чинив опір працівникам міліції під час затримання (порушено кримінальну справу за ч 3 ст. 296). Попри те що Ігор Лисов публічно обіцяв не втручатися в хід слідства, дані про деталі затримання Криворучка постійно мінялися, а справа затягувалася.

Претендентами на крісло голови КМДА, крім Лисова, вва-

жали керівника київського осердеку ПР Василя Горбала, якого нещодавно відправили губернатором до Львова, а також Віктора Сівця, заступника голови КМДА, керівника столичного виборчого штабу Віктора Януковича під час останньої кампанії, давнього друга нинішнього президента. Ще однією кандидату-

ПРОПОНУЮТЬ ПОЗБАВИТИ КИЯН ПРАВА ОБИРАТИ МЕРА, ДЕЛЕГУВАВШИ ЦЕ ПРАВО ДЕПУТАТАМ КИЇВРАДИ

рою був колишній керівник До-нецька, один із лідерів Партії регіонів Володимир Рибак, якого вважають людиною Миколи Азарова.

За словами директора Інституту міста Олександра Сергієнка, згідно з Європейською хартією

ПРЯМА МОВА

Битва за Київ: як це було

Леонід Косаківський, мер Києва у 1993–1998 роках

Для наведення ладу в столиці сьогодні вистачає повноважень і в президента, і в прем'єр-міністра – як організаційних, так і фінансових, кадрових та інших важелів впливу. Потрібна лише політична воля.

Поки що ми спостерігаємо те саме, що було за попереднього президента Віктора Ющенка, – у відповідь на різні грубі правопорушення та витівки київської влади з Банкової та Грушевського або пальчиком помахують, або ніжками потупають.

Уряд дав міським чиновникам три місяці на вирішення кричущих нагальних проблем, що накопичилися в столиці й призвели до цілковитого хаосу в управлінні. Остання зима їх наочно проявила, як і неспроможність міських керівників із ними впоратися. Зрозуміло, що за відведений час нічого кардинально не зміниться. Є реальні побоювання, що вся пара піде у свисток. Міське керівництво, як відомо, гарячково намагається домовитися з новим керівництвом держави, як йому це вдавалося з їхніми попередниками. Центральна ж влада, вочевидь, ще не визначилася, як вчинити, щоб, з одного боку, вивести місто з глухого кута, куди його завели горе-керівники, а з іншого – посилити свої владні позиції в столиці. Вона, схоже, ще в роз-

думах. Але час уже працює не на неї. Люди очікують рішучіших кроків.

Тут потрібно усвідомити, що глибока причина неефективності, недієздатності столичної влади, певна річ, не відкидаючи й суб'єктивного чинника, полягає у правовому конфлікті, закладеному ще в ніч ухвалення Основного Закону України, а саме у неврегульованості співіснування двох ключових конституційних посад у Києві: міського голови та керівника адміністрації.

Яка з цих двох посад важливіша? Списи ламаються й досі. Втім, і наша власна історія – навіть царі й королі ніколи не зазіхали на права киян обирати собі владу, навпаки, підтверджували їхні магдебурзькі права – і Європейська хартія місцевого самоврядування, що не робить винятків у цьому для столиць, давно дали відповідь на це питання. Рада Європи не раз наголошувала: у Києві має бути обраний населенням мер, а міська рада повинна мати власну адміністрацію, відповідальну за ведення муніципальних справ.

А Леонід Кучма з Олександром Омельченком у 1999 році, коли проштовхували через парламент вигідний їм Закон про столицю, вирішили інакше: не тільки поставили самоврядування в залежність від виконавчої влади – адміністрації, а

й провели через Конституційний Суд рішення про суміщення двох посад в одній особі. Причому в тексті закону, за який голосували депутати, поміж яких був і я, цих положень не було, а під час підписання його було сфабриковано. Це була величезна політична помилка, яка обійшлася киянам надто дорого, і її сьогодні потрібно виправляти. Кучма мав дві мети: політичну – слухняна влада Києва – та економічну – розпорядження величезними ресурсами столиці, заволодіння землею і приватизація власності. Виконання обох завдань слухняно забезпечив Омельченко, сидячи одночасно у кріслах міського голови і керівника КМДА, а законно обраного 1994 року мера, який заважав їм у цьому, змістили з посади, попри рішення судів та протести Ради Європи. Що отримали натомість кияни? Почалося знищення транспортної галузі, стародавнього Києва та продуктових магазинів, припинилося будівництво дитячих садків та шкіл, а спорудження житла і розбазарювання земель стали опорою для бізнесу і корупції влади. Саме тоді було закладено порочну систему, в якій влада – це корпорація, що працює сама на себе, а киян залишили наодинці з їхніми потребами. Далі естафету підхопив Леонід Черно-

ОГОЛОШЕННЯ КОНКУРСУ СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МЕРЕЖІ КУЛЬТУРНИХ ЦЕНТРІВ

ЦЕНТР

КУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

european cultural foundation

Центр культурного менеджменту (Львів) за підтримки **Європейського культурного фонду** створює **Українську мережу культурних центрів** – структуру, котра працюватиме над утвердженням лідерської ролі культури в розвитку країни та її цінності у житті кожного з нас.

З цієї метою оголошується **конкурс на відбір шести опорних інституцій із різних регіонів України**. Конкурс відкритий для громадських та приватних культурних організацій, які працюють в обласних центрах нашої держави.

Умови участі у конкурсі дивіться у повній версії на сайті: www.kultura.org.ua.

Кінцевий термін подачі заявок –

24 травня 2010 року

81,8%
опитаних Центром Разумкова у лютому–березні 2010 року громадян України не підтримують діяльності Леоніда Черновецького. Мер столиці посів перше місце в списку політиків, яким найбільше не довіряють українці

про місцеве самоврядування, яку Україна ратифікувала 1997 року, повноваження міської державної адміністрації мають бути обмежені турботою про президентські резиденції, майно та землі, що перебувають у державній власності. Усіма місцевими питаннями повинні займатися міська влада, міський голова, обрані народом. «Через плутанину повноважень Київ сьогодні є єдиним містом України, в якому цілковито знищено виконком, котрий, по суті, замінила КМДА. Після набрання чинності Законом про столицю у тому вигляді, в якому хоче Партія регіонів, самоврядування у Києві буде знищено, – прогнозує пан Сергієнко. – Тобто для киян ця реформа не змінює нічого: що команда Черновецького керувала в інтересах його сім'ї, що команда Януковича керуватиме в інтересах його партії. Де ж тут кияни?» ■■

вецький і довів справу до цілковитого абсурду.

Залежно від того, якого результату прагне досягти Віктор Янукович, є різні сценарії врегулювання ситуації в Києві. Перший – внести зміни до Закону про столицю. Потрібно розвести дві конфліктні посади – міського голови і керівника адміністрації. Крім того, адміністративну частину влади, як це заведено в Європі, перетворити на щось на кшталт префектури – око держави, спостерігача та контролера за чиновниками на предмет дотримання законодавства. Ці функції може виконувати навіть одна людина разом з невеликим апаратом. Тобто створити механізм стримування і противаг у столичній владі. Без корекції моделі київської влади лише заміною у владній верхівці нічого не досягнеш.

Другий, глобальніший, варіант – змінити Конституцію, але це зараз є малоімовірним. Третій – скористатися прогалинами в законодавстві та шпаринами в рішенні Конституційного Суду, призначити в. о. голови адміністрації, що одразу змінить розподіл сил у Київ-раді та на столичному політичному полі, й готуватися до чергових виборів. Можливі й комбінації цих сценаріїв.

Зважаючи на перші заяви урядовців, складається враження, що вони намагаються укріпити повноваження адміністрації. Це хибний шлях, як і заяви про те, що вибори не потрібні. Кияни на таку недовіру до себе не заслуговують. ■■

5,7%

киян, за даними опитування Центру Разумкова, готові були проголосувати за чинного мера в лютому 2010-го

70%

киян висловили недоволення роботою столичної влади

**ОФІСИ
ТА КОНФЕРЕНЦ-ЗАЛИ
В ОРЕНДУ**

**М «Лівобережна»
(044) 459-00-61**

**Працює «Клуб Лояльності»
для орендарів
подробиці на www.udk.com.ua**

Поділять атом

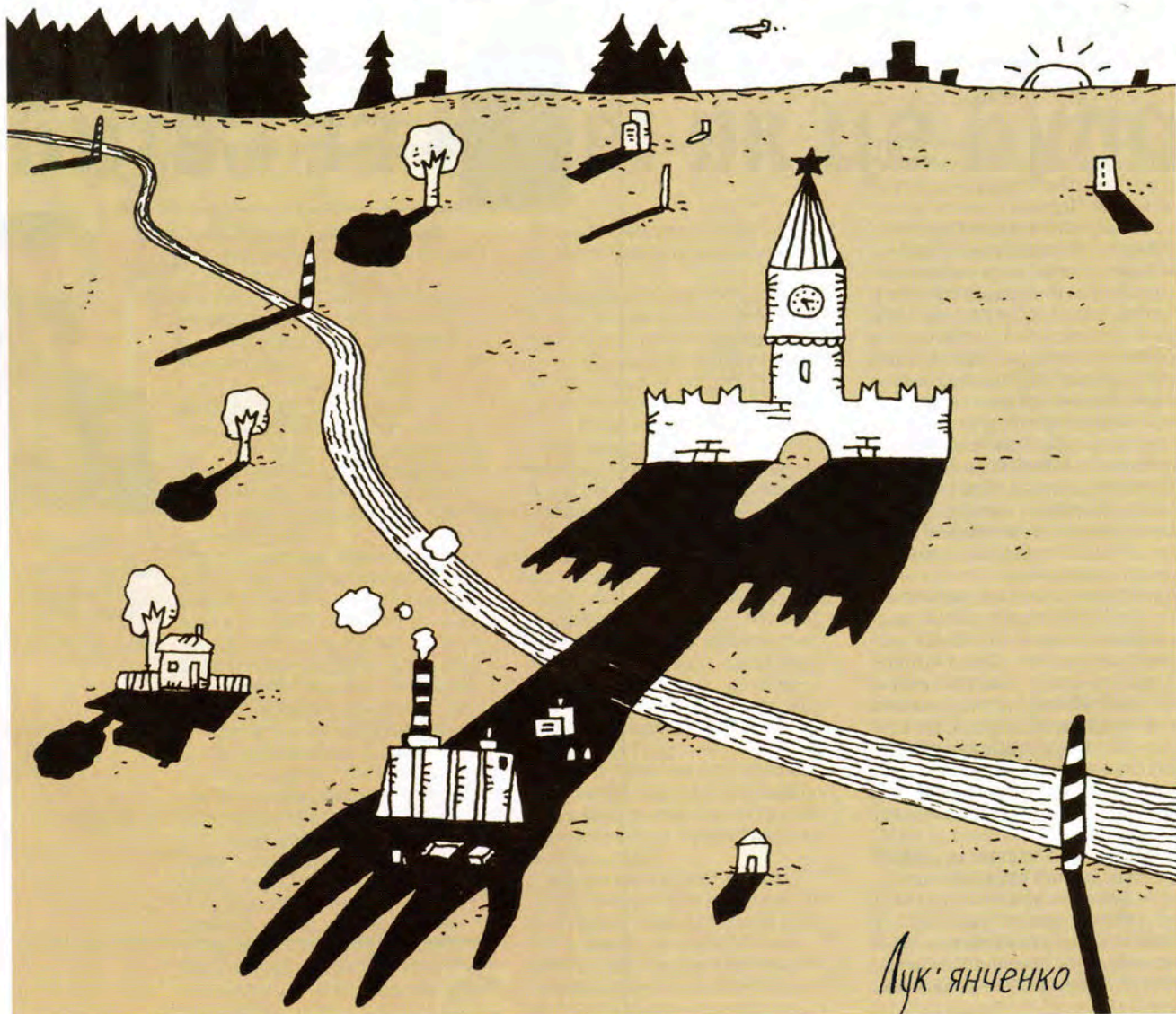
Втрата уранових родовищ та об'єднання енергогенерації з РФ завдасть Україні більше шкоди, ніж передача ГТС в управління Газпрому

Автор:
Костянтин
Зварич

У квітні – травні офіційна Москва запропонувала Києву цілу низку економічних «експромтів»: об'єднати НАК «Нафтогаз України» та ВАТ «Газпром», інтегрувати до російської Об'єднаної авіаційної корпорації концерн «Антонов», а до Об'єднаної суднобудівної корпорації – україн-

ські заводи «Зоря-Машпроект» (з виробництва судових турбін) та «Море» (спеціалізується на випуску суден із легких сплавів та алюмінію). Деякі ініціативи Кремля вже почали втілювати в життя. Зокрема, міністри транспорту РФ і України нещодавно підписали План заходів із реалізації Концепції інтеграції тран-

спортних систем на 2010–2013 роки. На черзі ще одна пропозиція з боку росіян, оминати увагою яку неможливо, бо вона зазіхає на вкрай важливу для України галузь – атомну. Якщо повзуча економічна експансія Кремля, який, здається, вирішив приєднувати українську економіку частинами, пошириться і

Лук'яненко

на атомну енергетику, нам справді буде непереливки. 50% енергії, яку продукують вітчизняні АЕС, є становим хребтом економіки, важливішим навіть за газотранспортну систему країни. Отже, постає цілком логічне запитання: що Україна може отримати, а що втратити після об'єднання – кооперації – інтеграції енергетики?

РОСІЙСЬКИЙ АПЕТИТ

Непристойні пропозиції для України прем'єр РФ Владімір Путін чомусь узяв за правило подавати експромтом. Так було з ініціативами щодо об'єднання Газпрому і Нафтогазу, так сталося і з атомними ідеями російського прем'єра. Подорожуючи з Мілана до Москви, він зупинився в Києві й зустрівся з президентом Віктором Януковичем. «Ми тільки зараз сформулювали пропозицію, яку хотіли б сьогодні з вами обговорити. Йдеться про масштабну кооперацію наших ядерних галузей. Ми пропонуємо створити потужний холдинг, який включав би об'єднану генерацію, атомне машинобудування та паливний цикл», – заявив Владімір Путін.

Треба віддати належне акторському таланту Віктора Януковича – він вдало підіграв «експромту» російського прем'єра: не відкрив «братерських обіймів» одразу, а заявив, що насамперед Україну приваблюють будівництво заводу з виробництва ядерного палива не тільки для внутрішніх потреб, а й для інших країн, модернізація атомних станцій, а також можливість перетоку електроенергії для регулювання добових коливань навантаження в енергосистемах.

За цими словесами схвалося, мабуть, найважливіше, що цікавить Росію в атомній інтеграції, – доступ до української сировини, передусім до Новокостянтинівського уранового родовища, розташованого у Маловиськівському районі Кіровоградської області. Російський прем'єр уже зустрівся з головою Росатома Сергєєм Кірієнком і закликав не зволікати зі створенням російсько-української атомної компанії. Йдеться, вочевидь, про спільне підприємство на базі саме Новокостянтинівської

шахти. Путін устиг окреслити (цього разу забувши про свою гру в експромт) і термін виконання вказівки – III квартал 2010 року.

Росія має певні складнощі з видобутком урану й воліє контролювати нашу сировинну базу, що є надзвичайно ласим шматком для неї. Для довідки: РФ входить до п'ятірки найбільших світових виробників (окрім неї – Канада, Австралія, Казахстан, Нігерія), що забезпечує три чверті видобутку урану на планеті. Розвідані запаси урану нашого північного сусіда становлять 615 тис. т. На цьому тлі ресурсні запаси України видаються не дуже великими (за оцінкою МАГАТЕ, 235 тис. т), але ми входимо до світової десятки виробників. Особливістю вітчизняних копалин є те, що уран розкиданий украй нерівномірно в родовищах, яких налічується півтора десятка. А Новокостянтинівське родовище має не багато не мало – 93,636 тис. т (обраховано Державною комісією по запасах ще 10 вересня 1998 року). Це вітчизняний урановий клондайк, про освоєння якого розмови точаться вже півтора десятиліття. Маючи такі поклади, Україна і далі продукує на єдиному в галузі державному підприємстві «Східний гірничозбагачувальний комбінат» (Жовті Води, Дніпропетровська область) лише третину потрібного для атомних станцій закису-окису урану U3O8. Торік Східний ГЗК виробив 830,3 т продукції, практично не змінивши показників 2008-го. А між тим вітчизняні АЕС щороку потребують близько 2,4 тис. т закису-окису. За оцінками експертів, із початком повноцінної експлуатації Новокостянтинівського родовища 2011 року Україна матиме 1,4 тис. т U3O8, 2013-го – 1,88 тис. т.

У 1995–2006 роках Новокостянтинівське родовище уранових руд перебувало на балансі ДП «Східний ГЗК». Навесні 2006-го родовище було передано на баланс ДП «Дирекція підприємства, що будується на базі Новокостянтинівського родовища уранових руд» (наказом тодішнього міністра ПЕК Івана Плячкова №614 від 26 грудня 2005 року). За часів помаранчевої влади у Верховній Раді було зареєстровано законопроект

Уранові запаси України оцінюються в

**235 тис.
ТОНН**

(№4325), який доповнював перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації лише одним об'єктом – ДП «Дирекція підприємства...». Але це навряд чи завадить домовленостям нової влади з росіянами не лише через нульові шанси законопроект №4325 бути прийнятим, а ще й тому, що, за даними інформагенції, 2 березня 2010 року напередодні відставки міністр ПЕК Юрій Продан підписав наказ №88/1, яким знову передав найбагатшу уранову шахту країни до ГЗК.

Чим завершаться танці навколо української уранової сировини, стане зрозуміло в липні – вересні 2010-го (термін визначив пан Путін). Здача росіянам навіть 50% урану, необхідного для вітчизняних АЕС, остаточно поставить атомні станції в сировинну залежність від РФ.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНТЕРЕС

Натомість інший проект співпраці з РФ в атомній галузі, на перший погляд, навпаки, здається виграшним для України. Йдеться про спільну добудову енергоблоків на Хмельницькій АЕС. Це питання має бути вирішено до червня – саме в такий термін росіяни запропонували

ЗДАЧА РОСІЯНАМ НАВІТЬ 50% УКРАЇНСЬКИХ ПОКЛАДІВ УРАНУ ЗАКРІПИТЬ СИРОВИННУ ЗАЛЕЖНІСТЬ НАШИХ АЕС

укласти відповідну міждержавну угоду, а також кредитний договір між Міністерствами фінансів двох країн.

Нагадаємо, що Хмельницька АЕС проектувалася чотириблочковою, причому складові станції споруджували не почергово, а умовно кажучи, каскадно. У 1990-му другий блок був готовий до запуску на 95%, третій – на 70–80%, а четвертий – на 10–20%. Завершити добудову станції завадили громадські активісти. Невідомо, хто організував та фінансував акції «зелених», які приїжджали протестувати проти ядерної енергетики під прохідну АЕС, але вони завдали чималої шкоди. Верховна

Рада оголосила мораторій на спорудження атомних об'єктів. Наша незалежна держава втратила мільярди кіловат-годин електроенергії, а нині шукає гроші, щоб запуснути ці блоки, – якби не мораторій, то другий реактор увели б в експлуатацію ще за часів СРСР союзним коштом.

Будівельні роботи на другому реакторі Хмельницької АЕС розпочалися наприкінці 1990-х і тривали до 2004-го. Введення в експлуатацію реактора, що працював на початку серпня, приурочили до дня народження президента Леоніда Кучми. Фактично добудова майже готового енергоблоку тривала понад п'ять років. Після низки дискусій вітчизняні енергетики вирішили таки, що третій і четвертий блоки будуть водо-водяними (ВВЕР) – того самого типу, що й на всіх інших українських станціях, окрім Чорнобильської (на ній експлуатувалися реактори великої потужності каналні – РВПК). А ВВЕР, до речі, виробляють у РФ. До того ж добудова кожного блоку коштуватиме сотні мільйонів доларів. Таких грошей у НАЕК «Енергоатом» наразі немає, принаймні вільних. Тож цілком імовірно, що росіяни під час укладення міжурядової атомної угоди запропонують українському Кабміну такий товарний кредит, умови якого будуть вигідні постачальникові обладнання з РФ.

ЦИКЛІЧНІ ПИТАННЯ

Зі створенням додаткових підприємств ядерного циклу в нашій державі (вигідних для України) Москва навряд чи поспішатиме. Приміром, уже давно говорять про побудову в нашій країні заводу з виробництва паливних збірок. Але чи зацікавлені росіяни в конкуренті своєму ВАТ «Машиностроительный завод»? Тим більше у створенні такого конкурента власним коштом? Питання риторичні. Хіба що вони отримають цілковитий контроль над новим підприємством, але для України такий варіант точно не буде вигідний. Краще вже і далі закуповувати паливні збірки для АЕС у старого партнера.

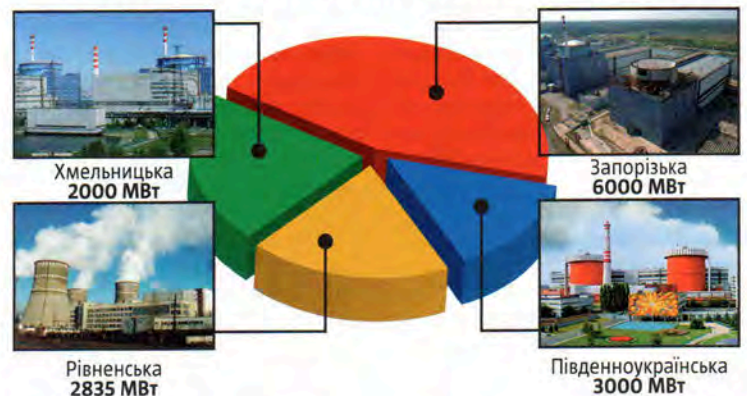
До речі, цілком можливо, що створення паливного заводу в Україні є однією з карт у грі:

У липні-вересні 2010-го політичні танці навколо української енергетики завершаться конкретними рішеннями

СТРУКТУРА ТА ОБ'ЄМИ ВИРОБНИЦТВА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В ОБ'ЄДНАНІЙ ЕНЕРГОСИСТЕМІ УКРАЇНИ ЗА 2009 РІК

ПОТУЖНІСТЬ АТОМНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ УКРАЇНИ

Києву – атомні блоки, Москві – родовище. Якщо це так, то уряд Миколи Азарова має пам'ятати про непоганий козир: уже давно й безуспішно на Південноукраїнській АЕС проводиться випробування палива американської компанії Westinghouse. Звісно, Україна не готова цілковито перейти на збірки зі США, проте загроза для росіян, що колись наші атомники переорієнтуються на заокеанського постачальника, є. І в Кремлі цього не можуть не розуміти. Поки ж Україна – найбільший закордонний ринок для російських виробників тепловидільних елементів, річний обсяг – 13,825 ГВт із перспективою нарощування. Відповідно цілком логічним є прагнення Москви раз і назавжди закріпити український ринок за своїми підприємствами.

Ще один дуже дискусійний момент атомної інтеграції – спільна робота енергосистем. Зрозуміло, що партнери з Москви воліють бачити її об'єд-

наною. Але Україна повинна бути обережною в цьому питанні – ми зацікавлені мати перетоки електроенергії з РФ, які можуть регулювати навантаження. Але в жодному разі не можна об'єднувати, наприклад, експорт електроенергії до третіх країн – потім вирватися з братніх обіймів буде дуже важко, а про надзвичайно перспективне приєднання України до єдиної європейської енергосистеми в такому разі взагалі можна буде забути. Обсяг ринку РФ – 992 млрд. кВт•год, а ринку ЄС – 3000 млрд.

Поки що ідея атомної інтеграції України та РФ – це слова, хоча й дуже гучні. Віктор Янукович висловив побажання, Владімір Путін – прагнення. Головне, щоб у процесі пошуку компромісу наш надто зговірливий Кабмін не віддав зайвого надто активним інтеграторам. Втрата сировинної бази та об'єднання енергогенерації з РФ завдасть Україні більше шкоди, ніж передача ГТС в управління Газпрому. ■

З 16 по 23 травня чекаємо Вас на таких заходах у Книгарнях «Є»

К Н И Г А Р Н Я

◆ У Києві

Книгарня на вул. Лисенка, 3:

18 травня о 19.00 – літературний тандем у рамках «Білоруської весни»: Віталь Рижкоў, Сяргей Прилуцкі. Відкриття «Білоруської полицки».

19 травня о 18.00 – круглий стіл з обговорення проблем перекладів дитячої літератури «Чи матимемо добрі переклади» за участю видавництв «Грані-Т», «Кальварія», «Теза», «Нора-Друк», «Видавництво Старого Лева», а також Української асоціації видавців і книгорозповсюджувачів, Міжнародного фонду «Відродження», Гете-Інституту в Києві та перекладачів дитячої літератури.

20 травня о 18.00 – презентація книжки Бориса Харчука «Вишневі ночі». Модератор – Василь Герасим'юк.

Книгарня на вул. Спаській, 5:

19 травня о 18.00 – майстер-клас із соціоніки від Тетяни Педан.

21 травня о 18.00 – FRI-D-Club: англійський розмовний клуб.

◆ В Івано-Франківську (вул. Незалежності, 31):

16 травня о 19.00 – новий проект Юхима Дишканта у співавторстві з Дмитром Москальцем «У затінку дівчат-квіток» і візійний проект Євгенія Лущикова The Cunt.

17 травня о 16.00 – «Вітрила дитинства»: майстер-клас для дітей зі спільного розпису тканини різними техніками. Проводить художник, музикант, автор багатьох мистецьких акцій, учасник гурту «Перкалаба» Ярема Стецик.

18 травня о 16.00 – відкриття виставки пастелей Олеся Тимківа.

21 травня о 18.00 – вечірка у стилі диско, 1970–1980-ті.

Найвідоміші кавери цих років виконуватимуть гурти «Джета», Ellen Route, «Стан Афекту», The Rockcats, «Сон». Обов'язкове дотримання дрес-коду – стилю диско 1970–1980-х років.

22 травня о 14.00 – літературні читання в межах «Білоруської весни» за участю Баріса Пятровіча, Алеся Башарімава, Павла Касьцюкевіча.

◆ У Львові (просп. Свободи, 7):

17 травня 18.00 – презентація українсько-польсько-німецького літературного часопису «Радар».

18 травня 18.00 – чеське кіно: стрічка чеського режисера Яна Сверака «Темно-синій світ» (мова фільму – чеська з англійськими субтитрами).

22 травня 16.00 – «Білоруська весна» у Львові: показ білоруської анімації.

23 травня 16.00 – «Білоруська весна» у Львові: літературні читання за участю білоруських письменників Баріса Пятровіча, Алеся Башарімава, Павла Касьцюкевіча.

◆ У Харкові (вул. Сумська, 3):

17 травня о 18.00 – фестиваль «Білоруська весна», участь у якому візьмуть білоруські письменники Віталь Рижкоў, Сяргей Прилуцкі, Павел Касьцюкевіч.

18 травня о 18.00 – творче засідання українського культурно-мовного центру «Апостроф».

19 травня о 18.00 – кінопоказ у межах благодійної акції «Серце до Серця». Стрічка режисера Маджида Маджиді «Колір Бога» (1999).

20 травня о 19.00 – лекція-тренінг від Фундації регіональних ініціатив «Прийоми маніпуляції».

21 травня о 18.00 – FRI-D-Club. Дискусійний клуб для тих, хто хоче покращити власну розмовну англійську.

23 травня о 14.00 – перегляд та обговорення науково-популярного кінофільму «Число 666: потрактування в Біблії» (частина II).

Інформаційний партнер

Тиждень
Українська культура

Із повним переліком заходів та його можливими змінами Ви можете ознайомитися в Книгарні «Є» у вашому місті та на сайті book-ye.com.ua

Кінець Євро?

Греція була лише початком, упевнені багато експертів.
«Грецька трагедія» вже давно видозмінилася в кризу євро

Автор:
Уве
Умлауф,
міжнарод-
ний
фінансовий
аналітик

Пакет допомоги Греції ухвалено. ЄС та МВФ гарантують кредит із заниженими відсотками в €110 млрд упродовж трьох років, із цього €30 млрд є невідкладною допомогою. Німеччина виділяє левову частку в €22,4 млрд загалом та €8,4 млрд негайно (дивіться деталі в таблиці 1). Та все ж кредит не безплатний: грекам доведеться заплатити 5%. Це значно менше, ніж ставка, під яку вони могли взяти кредит на фінансових ринках, але значно більше, ніж платять «тверде ядро» єврозони. Це непоганий прибуток для Німеччини, якщо, звісно, греки зможуть виплатити кредит.

Експерти мають сумнів не тільки в цьому, а й у ефективності масштабної програми зменшення витрат, яка передбачає скорочення надмірного бюрократичного апарату, а також зарплат і пенсій держслужбовців, підвищення пенсійного віку, зростання ставки ПДВ. Більшість запланованих заходів дадуть ефект у середній чи тривалій перспективі. А до того часу залишковий бюджетний дефіцит спричинить зростання грецької боргової гори.

Поза увагою залишилися надзвичайно високі оборонні витрати – 4,3% ВВП (це майже вдвічі більше, ніж у головного постачальника зброї для Греції – Німеччини).

СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИЙ КЛУБ

Греція не самотня: Португалія, Ірландія, Італія та Іспанія – наступні кандидати на отримання допомоги. Ці так звані країни PIIGS частково мають навіть гірші критерії, ніж сама Греція. І це не лише південноєвропейська проблема – у таблиці 1 можна побачити й Бельгію. Слабкою втіхою є й те, що поза межами єврозони ситуація теж невесела. Велика Британія має бюджетний дефіцит у 11,5% ВВП, який 2010 року сягне 13%. Державний борг також зростає – з 58,1% ВВП цього року до 80% наступного. Те, що фінансові ринки не дуже довіряють Греції та європейському пакету допомоги, можна побачити й зі стрімкого падіння курсу євро щодо долара (таблиця 2).

Не дивує, що під час підготовки порятунку Греції звучали абсурдні пропозиції: наприклад, виключити її з єврозони, проте зробити це легально нереально. Єдиним можливим варіантом був би добровільний вихід Греції з неї, та це малоймовірно. Оскільки борги так і залишаються деномінованими в євро, перехід на драхму мав би фатальні наслідки. Курс драхми, вочевидь, був би значно нижчим щодо єдиної європейської валюти, тож євроборги було б важче сплатити. До того ж Греція мала би більше платити за імпорт, і це не перекрилося б дешевленим експортом.

Так само малоймовірним є вихід із єврозони таких серцевинних країн, як Німеччина, що асоціюється з поверненням до німецької марки. Решта слабких країн єврозони в цьому випадку

знають краху, й Німеччина побудеться свого найважливішого ринку збуту. Дві третини німецького експорту йдуть до ЄС і переважно до країн єврозони. Не варто забувати, що жодна інша країна в Європі не мала такої вигоди від запровадження євро, як ФРН. Оскільки Німеччина є одним із найбільших експортерів у світі, єврозона для неї простір, де країни можуть собі дозволити купувати її високоякісні товари за твердою валютою.

Це все тепер під сумнівом. Тож не дивно, що Німеччина зараз фактично уповноважує себе на самопомогу. Питання в тому, чи допоможе ця програма європейським партнерам, які купують німецькі товари. Фінансові ринки мають сумніви щодо цієї бізнес-моделі, тож почали спекулювати на падінні євро.

ЗАМКНЕНО КОЛО

Боргова криза в Греції та інших країнах PIIGS дуже схожа на кризу субстандартних кредитів у США. Там теж великі кредитори позичали гроші (у вигляді іпотечних кредитів), щоби позичальники могли купити певний продукт (нерухомість). Ці кредити евфемістично назвали субстандартними, натомість у фінансовій звітності проводили як інші фінансові інструменти. Їх запаковували один в один, ніби матрьошок, та продавали на ринках капіталу як новий високоякісний фінансовий продукт. Приваблений високими відсотковими ставками остаточний покупець не знав, що ж насправді міститься в найбільшій матрьощі. Вже відомо, крах Lehman Brothers став початком кінця бізнесу на субстандартних кредитах.

Досвід Lehman Brothers був, однак, вивчений, тож Греція здобула рішучу підтримку. Насправді, в межах пакета допомоги підтримано й великі банки-кредитори, особливо фран-

ТАБЛИЦЯ 1: У БОРГАХ ЯК У ШОВКАХ.
КРАЇНИ PIIGS ТА ЄВРОЗОНА

Країна	Бюджетний дефіцит, % ВВП		ДЕРЖАВНИЙ БОРГ, %	
	2009	2010	2009	2010
Ірландія	-14,3	-11,7	64	77,3
Греція	-13,6	-9,3	115	>115
Португалія	-9,4	-8,5	76,8	85,5
Іспанія	-11,2	-9,8	53,2	64,9
Італія	-5,3	-5,3	116	118
Бельгія	-6	-5	97	99
Єврозона	-6,3	-6,6	78,7	84,7
ЄС-27	-6,8	-7,2	73,6	79,6
Маастрихтські критерії	-3	-3	60	60

За даними Reuters (22 квітня 2010 року), Єврокомісії (весна 2010 року)

цузькі та німецькі державні банки, які у випадку грецького банкрутства зазнають збитків. Собака переслідує власний хвіст. Махінації на Греції та євро ще більше підігріває той факт, що спекулянти знають: греків урятують.

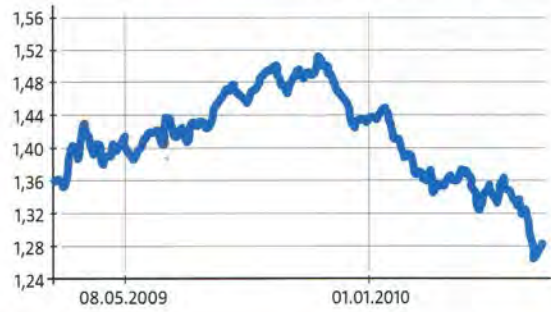
Це хибний знак. Менш сильна, хоча й більш виконувана програма скорочення витрат із одночасним частковим списанням боргів була б кращим сигналом. Сигнал грекам: ви маєте змінитись, але в реалістичних умовах. Сигнал банкам: ті, хто хоче отримати більші прибутки, повинні нести й більший ризик.

Проте завжди можна відкласти вирішення проблеми на майбутнє. Як можна побачити в таблиці 3, приблизно третину допомоги грекам нададуть інші країни PIIGS: Португалія, Ірландія, Італія та Іспанія. Й це будуть гроші, яких вони самі не мають. Тож урешті-решт це те саме: чи ти даєш гроші прямо, чи лише боргову гарантію. Якщо Греція зазнає краху, то інші країни теж упадуть, і поза всяким сумнівом це буде кінець єврозони, як ми

знаємо її сьогодні. Й фінансові ринки теж це знають.

План допомоги Греції був не єдиним результатом минулого вікенду. На безпрецедентній надзвичайній зустрічі голови урядів країн єврозони одностайно затвердили програму фінансової допомоги постраждалим членам, що складається з джерела кредитування в €60 млрд від Єврокомісії, гарантійної програми на €440 млрд від країн – членів єврозони, а також 250 млрд СДР від МВФ. Це чіткий знак для фінансових ринків: ви не матимете жодного прибутку на спекулятивній грі проти євро. Поки що ці зусилля дають ефект. Курс євро, а також урядові бонди країн PIIGS та акції банків пішли вертикально вгору. Але за це заплачено високу ціну: припинення автономії Європейського центрального банку та подальше падіння впевненості. В наступні тижні ми побачимо, хто вистоїть. Якщо уряди не зможуть невдовзі взяти під контроль свої бюджетні дефіцити, вони не мають шансів утриматись у довготерміновій перспективі. ■■

ТАБЛИЦЯ 2: КУРС EURO/USD У 2009–2010 РОКАХ

Джерело: Thomson Datastream

ТАБЛИЦЯ 3: ПАКЕТ ДОПОМОГИ ГРЕЦІЇ

Країна	ПАКЕТ ДОПОМОГИ	
	млрд €	%
Італія	5,527	18,42
Іспанія	3,673	12,24
Португалія	0,774	2,58
Ірландія	0,491	1,64
Німеччина	8,376	27,92
Франція	6,290	20,97
Інші країни	4,869	16,22
Сума	30	100

За даними Європейського центрального банку, 23 квітня 2010 року

ДОНПРОЗА

Павло Маков

Національний художній музей України
21.05 – 27.06.2010

Київ, вул. М.Грушевського, 6, +38 044 278 74 54,
pr@namu.kiev.ua, www.namu.kiev.ua

Коаліціада по-британськи

Результат парламентських виборів у Великій Британії може призвести до зміни балансу влади та перегляду всієї політичної системи Об'єднаного Королівства

Автор:
Едвард
Лукас,
спеціально
для Тижня
з Лондона

Велика Британія може багато чого повчитися в Польщі та майже будь-якої іншої країни посткомуністичної Європи. В цих країнах, як і в більшості західноєвропейських, коаліційна політика є нормою. Демократія має дві фази: по-перше, ти борешся на виборах, щоби здобути якнайбільше голосів та місць у парламенті. По-друге намагаєшся досягти якнайкращої угоди з коаліційними партнерами, прийнятної для ваших виборців, політики та принципів. Це обов'язково включає компроміс як щодо того, що треба зробити, так і щодо того, хто це має робити. Деякі провідні партійні політики можуть не пасувати до коаліції, тож вони мають подати у відставку або відійти від справ. Це не страшно – переговори про таку угоду та її реалізація є тим, в чому політики мали би бути вправними.

Але не в Британії. Принаймні так не було дотепер. Якщо зважати на реакцію британської

преси кількох останніх днів, можна подумати, що британцям загрожує революція або державний переворот, а не політичний процес, який у решті країн Європи цілком нормальний. Ситуація проста. Консерватори вибороли більше, ніж інші, місць у парламенті та понад третину (36%) голосів, і все ж їхніх 306 депутатів недостатньо, щоб сформувати уряд більшості. Ліберальні демократи здобули майже четверту частину голосів, проте завдяки дивній виборчій системі Британії мають менше десятої частини місць у парламенті (57). Правляча Лейбористська партія здобула менше 30% голосів і тільки 258 місць.

ЗОЛОТА АКЦІЯ

Отже, в ліберальних демократів була золота акція. Вони могли сформувати формальну коаліцію чи з лейбористами, чи з консерваторами. Або ж могли дозволити кожній із великих партій сформувати уряд меншості. Та вони зробили очевидний ви-

бір – новий прем'єр-міністр, лідер консерваторів Девід Камерон заявив про формування правлячої коаліції з ліберал-демократами. Це відповідає двом великим пріоритетам ліберальних демократів. Перший – змінити електоральну систему, найімовірніше на французький варіант альтернативного голосування, який зберігає одномандатні виборчі округи і водночас дозволяє виборцям виявляти свою прихильність до різних кандидатів, а не просто ставити один-єдиний хрестик навпроти імені свого улюбленця. Ця система забезпечить ліберальним демократам більше місць та знищить одну з їхніх найболючіших проблем – віру в те, що в більшій частині країни голос, відданий за ліберальних демократів, – це змарнований голос.

Інший пріоритет ліберальних демократів – дати відповідь на подібне запитання: навіть голосувати за партію, яка зазвичай здобуває третє місце та ніколи не отримує влади? Лібе-

ральні демократи мають показати, що вони є партією влади, а не протесту. Партія пройшла тривалий шлях за останні 40 років. У 1970-му вона мала шістьох членів парламенту й не контролювала жодної місцевої ради. Сьогодні в неї 57 депутатів у парламенті й вона регулярно бере участь у коаліційних адміністраціях деяких найбільших міст країни.

Попри всю їхню силу в місцевому самоврядуванні (а також в асамблеях Уельсу та Шотландії), ліберальні демократи ніколи не мали справжньої влади в національному парламенті у Вестмінстері. В них є блискучі парламентарії. Речник із фінансових питань Вінс Кейбл – один із найпопулярніших і найшановніших політиків країни. В них сильні позиції в невиборній Палаті лордів, де жодна партія не має більшості. Натомість у виборах після виборів їх посунули в місці, що є справді важливим, – у Палату громад.

Фальшивий світанок – це фальшивий початок дня. Проте 1974 року вони були за крок від домовленості з адміністрацією консерваторів Едварда Хелса, які програли вибори. Та Хелс таки не погодився на принципову поступку – зміну виборчої системи. В 1978–1979 роках завдяки ним тримався на плаву міноритарний уряд лейбористів. Але кожен уряд, що його обирали після того, мав більшість – і вони автоматично опинялися на узбіччі.

Нині ліберальні демократи впевнені, що це не повториться. Вони вели дуже затяті перемовини спочатку з консерваторами, а потім – із лейбористами. Й з обох сторін витиснули обіцянку змінити виборчу систему. Вони також добилися падіння вже экс-прем'єр-міністра й лідера лейбористів Гордона Брауна, беззаперечного лузера цих виборчих перегонів. Аби підвищити рейтинг своєї політичної сили, він пообіцяв передати вже цього року лідерство в партії комусь іншому. Це був величезний трофей для ліберальних демократів, здобутий ними ще навіть до початку роботи в уряді.

Найскладніше запитання, що стоїть сьогодні перед ними: чи справді вони здатні відмежуватися від своєї нещодавньої

історії та скористатися пропозицією. Ліберали (попередники ліберальних демократів) стали партією влади в Британії після своєї великої перемоги на парламентських виборах 1906 року. Тоді вони заклали фундамент нинішньої моделі держави соціального добробуту. Перша світова війна позбавила їх реноме великої реформістської правоцентристської партії на британському політичному полі. Після економічного спаду 1930-х вони були майже повністю витіснені з політичної арени лейбористами.

Нині ліберальні демократи мають усі шанси повернутися на цю територію. Лейбористська партія деморалізована та поділена зсередини між наступниками Тоні Блера, які бачать її як ринково орієнтовану центристську силу, та лівими, які вийшли з профспілку. Лейбористи видаються старомодними: ця партія асоціюється з великими урядами, неефективними рішеннями, авторитарною антитерористичною політикою. Ліберальні демократи пропонують привабливіший, лівоцентристський порядок денний, який спирався б на місцеві ініціативи та солідарність людей, а не державну бюрократію. Вони пропонують найкращу політику щодо громадянських свобод. І вони вільні від помилок у зовнішній політиці, котрі дамокловим мечем висять над іншими партіями. Вони єдині виступали проти війни в Іраку. На відміну від консерваторів вони не є рефлексорними єврофобами. На відміну й від консерваторів, і від лейбористів, вони не сидять на гачку в хитрих ділків, що дають мільярди на виборчі кампанії. Якраз навпаки, їхня основна проблема – брак коштів.

ЦІНА УСПІХУ

Входження в урядову коаліцію з консерваторами має свою ціну. По-перше, лейбористи швидко отямляться. Багато ліберальних демократів, яким інстинктивно ближчі ліві погляди, просто відсахнуться від своєї партії, будучи не в змозі змиритися з тим, що консерватори неодмінно скоротять урядові витрати.

Але провалена спроба увійти до уряду матиме ще вищу ціну. Будь-який уряд буде зму-

шений суттєво скоротити свої витрати, адже дефіцит держбюджету країни сягнув 12%. Якби ліберальні демократи підтримали дискредитованих лейбористів, вони скомпрометували б свій імідж прихильників великих змін. Натомість із консерваторами нині в них багато спільних інтересів: радикальна реформа освіти, завершення надто дорогої та непопулярної програми видачі нових національних посвідчень особи, удосконалення виборчого законодавства, що унеможливило б незаконне голосування поштою. З останнього, до речі, безсумно скористалася Лейбористська партія.

На ліберальних демократів уже почали найжджати ЗМІ, які належать Руперту Мердоку та іншим товстосумам. Напрочуд довго ці люди торгували британською політикою на власний розсуд: вони привели на Даунінг-стріт Тоні Блера (чи принаймні вони вірили, що це їхня заслуга), вони ж мали намір приверсти тепер туди Девіда Кameron. Їхнє нинішнє невдоволення – це перший знак, що відбувається щось правильне й насуцне.

Британці однозначно не хочуть нових виборів уже зараз. Ліберальні демократи не зацікавлені в позачергових виборах, на яких і консерватори, й лейбористи зроблять усе можливе, аби отримати більшість і вже не потребувати підтримки іншої сили. Ключова умова коаліційної угоди – ніяких дострокових виборів. Виборцю треба дати чотири роки, щоб визначитися зі своїм «відчуттям».

Відтепер британцям доведеться звикати до того, що урядовцям потрібно постійно домовлятися, шукати консенсусу, аби ухвалювати важливі рішення. З 1945 року, всі вже звикли до конфронтаційної біполярної політики. Виборча реформа може перетворити ліберальних демократів на сірих кардиналів британського політикуму. Витіснення Лейбористської партії, потужної лівоцентристської сили, з провладного Олімпу – це справа наступного покоління ліберальних демократів. Проте перш ніж довести свою здатність користатися з урядової влади, вони мають її отримати. ■

Ліберальні демократи пропонують привабливіший, лівоцентристський порядок денний, який спирається на місцеві ініціативи та солідарність людей, а не державну бюрократію. Вони пропонують найкращу політику щодо громадянських свобод. І вони вільні від помилок у зовнішній політиці

Алгоритм реформ від Євросоюзу

Незважаючи на «російський вибір» нової влади, ЄС і досі очікує від України реформаторської конкретики, прагматики й динаміки

Автор:
Жанна
Безп'яточк

Термін «реформа» є одним із найпопулярніших у лексиконі команди Віктора Януковича. Наразі група західних експертів, що добре знаються на пострадянському просторі, розробляє для неї план реформ на всю п'ятирічну каденцію. Що-

правда, за останні 10–15 років в Україні вже накопичилися цілі стоти кваліфікованої аналітики щодо шляхів реформування всіх галузей. Але віз, як відомо, з місця не зрушив. При цьому ступінь профанації самого поняття «реформа» в нашій країні є вже загрозливим.

Нижче **Тиждень** подає перелік реформ, конкретних кроків і заходів, які у внутрішній документації Євросоюзу визначаються як першочергові для України на нинішньому етапі. Все це разом є безпомилковим тестом на готовність реформувати країну. ■

Українська парламентська виборча система є чи не найвідсталішою в Європі. Байдужі до всього, крім власного бізнесу, ділки потрапляють до Верховної Ради значною мірою завдяки закритим партійним спискам (виборці голосують за список у цілому, а не конкретних кандидатів зі списку, як це є в більшості країн ЄС. – **Ред.**) й існуванню єдиного загальнонаціонального округу замість компактних регіональних, як це прийнято в Європі, особливо в територіально великих країнах. Голосування за партію чи блок у цілому без визначення складу списку самими виборцями дає змогу політичним силам торгувати прохідними місцями в списку. У випадку з виборами президента України в міжнародних експертів традиційно виникають зауваження до процесу голосування вдома, внесення до списків виборців нових осіб у день волевиявлення, інформаційної політики телеканалів під час виборів.

Незалежне, справедливе судочинство – це фундамент будь-якої демократії. На сьогодні ж українські суди де-факто підігрують владі. Наприклад, скасування Донецьким окружним адміністративним судом указів про присвоєння звання Героїв України Роману Шухевичу та Степану Бендері або рішення Конституційного суду про легітимність коаліції «тушок».

Це є умовою продовження візового діалогу з ЄС. Як відомо, команда Віктора Януковича наголошувала на важливості лібералізації візового режиму між Україною та ЄС. Європейська практика засвідчує, що згадана Конвенція починає діяти лише тоді, коли за її реалізацію відповідає конкретний держорган. Україна мала б його створити або ж чітко прописати, яким чином персональні дані громадян захищатимуть державні інституції, що мають до них доступ.

За даними ДПАУ, у квітні 2010 року заборгованість із ПДВ становила 31 млрд грн, із них прострочених боргів – 16 млрд грн. Погашення відбувається в ручному режимі. Прем'єр-міністр Микола Азаров увів механізм повернення ПДВ не живими грошима, а державними облігаціями. Відповідне положення закріплено в статті 25 держбюджету на 2010 рік.

Укладення цієї угоди визнають можливим у кращому разі лише за рік. Економічне зближення України з Росією може загальмувати цей процес.

Не оминає своєю увагою ЄС і епопею з законом про держзакупівлі. Нині державні закупівлі – одна з найприбутковіших корупційних схем в Україні. Сьогодні від України очікують прийняття нового нормативного акту, який би відповідав європейським стандартам і ліквідував безкінечні шпаринки для викачування з підприємців грошей за доступ до державних замовлень.

РОЗПОЧАТИ ІНКЛЮЗИВНИЙ КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРОЦЕС, ТОБТО ШИРОКУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНУ ДИСКУСІЮ ЩОДО КОНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН.

Почати зміни виборчого законодавства відповідно до рекомендацій Міжнародної місії спостереження за виборами.

Провести реформу, покликану забезпечити незалежність та ефективність судочинства. Для цього важливо досягти консенсусу щодо оптимальної судової моделі поміж усіма основними політичними силами.

Ратифікувати у Верховній Раді Конвенцію 1981 року Ради Європи «Про захист фізичних осіб у зв'язку з авторизованою обробкою персональних даних» та додатковий протокол до неї.

Покращення інвестиційного клімату, зокрема погашення заборгованості з повернення ПДВ.

Адаптація законодавства, що регулює різні аспекти здійснення торговельних операцій, до європейських стандартів. Це є умовою укладення Угоди про зону вільної торгівлі між ЄС та Україною.

Прийняття Закону «Про здійснення державних закупівель», створення нового незалежного наглядового органу.

Боротьба з корупцією, боротьба з відмиванням грошей, виконання антикорупційних законів, спрямованих на імплементацію Конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією в контексті кримінального права (набрала чинності для України 1 березня цього року) і Конвенції ООН проти корупції.

Прийняття «Стратегії екологічної політики України до 2020 року».

Припинити видавати закордонні паспорти, що не відповідають стандартам Міжнародної організації цивільної авіації, й розробити програму поступового виведення з ужитку старих паспортів.

Ратифікувати Ковенцію Ради Європи про протидію торгівлі людьми, прийняти законодавство з протидії торгівлі людьми.

Уряд має прийняти нову Національну стратегічну програму протидії обігу наркотиків.

Прийняття закону про внутрішній ринок газу, що відповідав би європейським стандартам (передумова приєднання України до Європейського енергетичного співтовариства). Повна імплементація Спільної декларації ЄС та України щодо модернізації української ГТС від 23 березня 2009 року.

Вивчити різні варіанти можливої спільної інтеграції електроенергосистем України та Молдови до Центральноєвропейської електроенергетичної мережі. Потрібно підготувати правове, технічне, фінансове обґрунтування.

Лібералізація газових тарифів та реструктуризація НАК «Нафтогаз України».

Укладення Угоди про спільний авіаційний простір між Україною та ЄС, що сприяла б об'єднанню авіатранспортних ринків суб'єктів домовленості.

На практиці лібералізація тарифів означатиме їх неминуче підвищення. В обмін на ці реформи ЄС знову ж таки обіцяє надати кошти на модернізацію української ГТС, зокрема газосховищ. Кредитувати її можуть Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк та Світовий банк, а також фінансові інструменти Європейської політики сусідства. Втім, нинішня влада, схоже, обирає російський варіант «газової інтеграції» (див. **Тиждень** №17, стор. 30).

11 червня 2009 року Верховна Рада України прийняла Закони України «Про засади запобігання та протидії корупції», «Про відповідальність юридичних осіб за корупційні правопорушення», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення». Експерти відзначають, що ці закони, на відміну від попередніх, запроваджують конкретні механізми саме з запобігання виникненню корупції. Ці закони мали вступити в дію з 1 січня 2010 року, проте президент Віктор Ющенко підписав у грудні 2009 року Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання та протидії корупції», за яким усі перелічені вище акти мали набрати чинності з 1 квітня. Нова влада пішла ще далі, «відтермінувавши» боротьбу з корупцією аж до 1 січня 2011 року.

Розроблений попереднім урядом проект стратегії наразі лежить у Верховній Раді. Близько 15% території України з населенням більше 10 млн осіб стратегії повинно становити 1% ВВП, а через десять років досягти 3% ВВП. Лишень 0,03 % ВВП (дані 2008 року). Зі свого боку, Євросоюз готовий щедро фінансувати цей напрям.

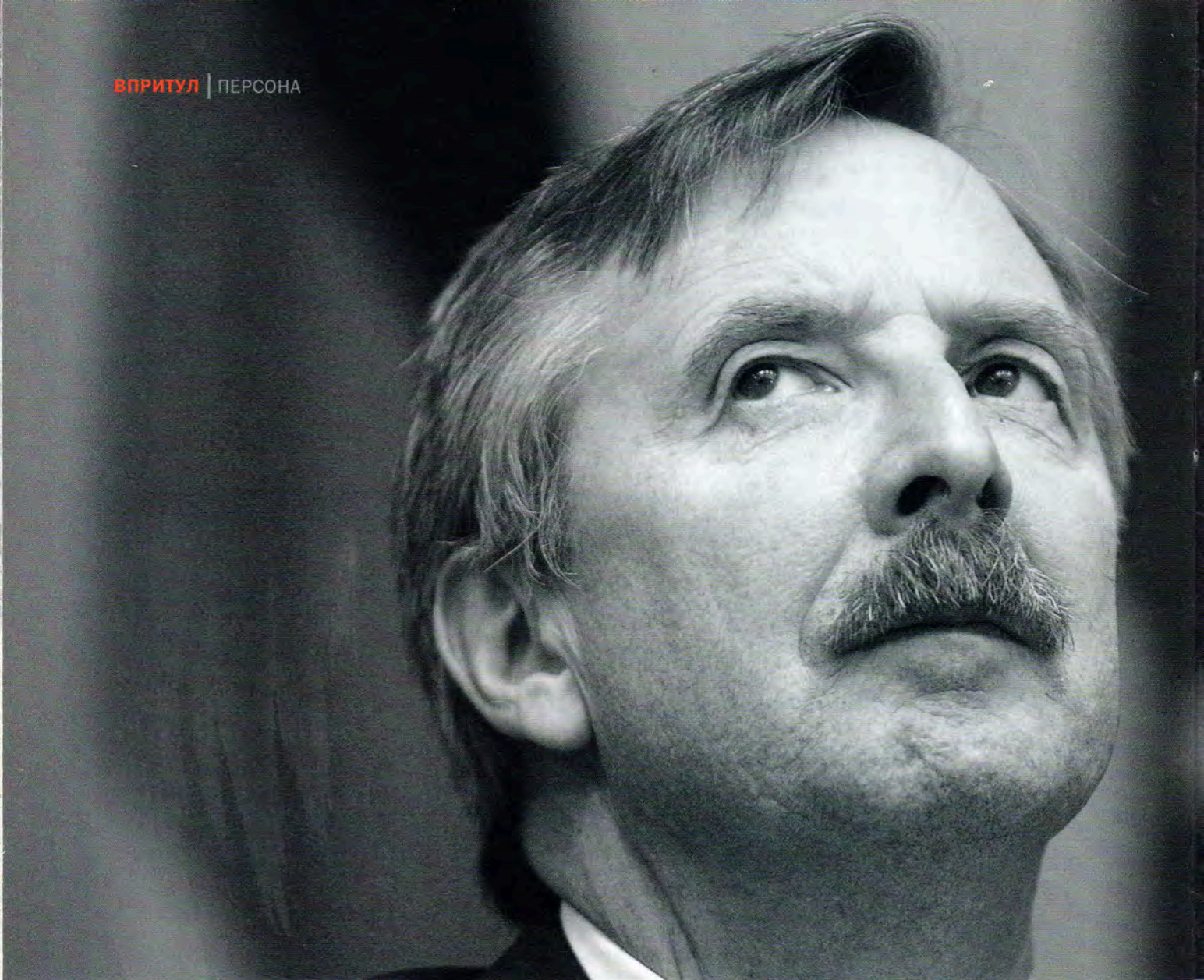
Йдеться про те, що Україна має перейти на біометричні паспорти, або е-паспорти, куди б були вмонтовані безконтактні смарт-карти. Відповідають за проведення паспортної реформи МЗС та МВС України.

Від цього залежатимуть шанси України отримати інвестиції з Центральної і Західної Європи на модернізацію енергетики. ЄС обіцяє надати Україні на це щонайменше €2,5 млрд. У жовтні 2009 року уряд Юлії Тимошенко вніс до парламенту законопроект «Про засади функціонування ринку природного газу в Україні». Згідно з ним Нафтогаз України вже не міг би залишатися й імпортером, і транспортером, і продавцем блакитного палива. Укртрансгаз, Газ України та Укргазвидобування мали б діяти на газовому ринку незалежно, мати різних керівників, власні наглядові ради. Завдяки цьому кожен промисловий споживач міг би вільно обирати постачальника газу. Експерти висловлювали зауваження щодо окремих положень законопроекту, проте в цілому визнали його таким, що відповідає європейським стандартам. 11 березня 2010 року новий уряд Миколи Азарова відкликав цей проект Закону. Під час свого нещодавнього візиту до Брюсселя міністр палива та енергетики Юрій Бойко заявив, що вже передав до Верховної Ради новий проект «газового законодавства», прийняття якого можна очікувати, за його словами, протягом найближчих тижнів. Однак не зрозуміло, яким чином можна узгодити між собою ймовірні плани з об'єднання Газпрому й Нафтогазу і вступ до Енергетичного співтовариства. Перспективу членства в Співтоваристві Україні надали наприкінці 2009 року, а Молдова вже встигла стати повноправним його членом.

Така інтеграція розширюватиме прямий доступ українських виробників електроенергії на ринки країн-членів ЄС. На модернізацію української електроенергетики надавати позики обіцяє Європейський інвестиційний банк. Натомість цілком вірогідно, що події розгортаються за іншим, неєвропейським сценарієм. У 2009 році Україна вимушена була припинити постачання електроенергії до Молдови після того, як Росія запропонувала молдаванам нижчу за українську ціну. Сьогодні Росія та Україна є конкурентами на ринках електрики не лише Молдови, а й Литви та Білорусі. В російському проекті «Угоди між урядом Російської Федерації і урядом України про розширення стратегічної співпраці в галузі енергетики» містяться положення, які, на думку експертів, у разі прийняття можуть перетворити Україну з експортера електроенергетики на транзитера російського продукту. Росіяни зацікавлені у встановленні тарифів на постійний струм, вироблений у них, саме на кордоні України з європейськими країнами.

Перемовини щодо укладення такої угоди стартували в грудні 2007 року. Створення спільного авіаційного простору сприяло б інтенсифікації міжнародних цивільних перевезень за участі України в цілому й українських авіакомпаній зокрема. Країна була б ширше залучена в мережу міжнародних авіамаршрутів, а в перспективі з європейської авіапроvincії перетворилася б на важливий міжнародний авіацентр. Грузія, до речі, в березні 2010 року вже парафувала з Євросоюзом аналогічну угоду.

Німецькі спостереження

Посол Німеччини Ганс-Юрген Гаймзьот про тривожні симптоми української дійсності й відкритість німецького бізнесу до співпраці з Україною в енергетиці

Спілкувалася
Жанна
Безп'ятчук

Німеччина – країна-рушій сучасної європейської геоeкономіки, геополітики, культури. Україна, декларуючи своє бажання інтегруватися в європейські процеси, мала б робити зі свого боку все можливе задля того, щоб нарощувати всебічну співпрацю з німецькими партнерами. Про реальний стан справ у цій царині, про сприйняття німецьким суспільством сього-

часної України та візові нововведення *Тиждень* спілкувався з послом Німеччини в Україні доктором Гансом-Юргеном Гаймзьотом.

НЕОСТАРЕ

У. Т.: Сьогодні в англосаксонському світі політика ЄС щодо позаєєсівської Східної Європи, насамперед щодо України, піддається різкій критиці. Експерти вказують на некомпетентність і

несистемність, що прирекли нашу країну на геополітичну самотність та незахищеність перед Росією. Чи звучить подібна критика в Німеччині?

– У Німеччині Україна має особливу позицію. Це країна, яка найоднозначніше висловилася щодо орієнтації на ЄС. Вона засвоїла багато європейських цінностей і норм, а саме: демократичні правила гри, права людини, свободу преси й

можна за домовленістю. Це складний, тривалий процес. Ми сподіваємося, що наступні кроки, а саме підписання Угоди про вільну торгівлю та Угоди про асоціацію з ЄС, незабаром буде зроблено. Самі лише обіцянки не допоможуть. Хотів би нагадати: на саміті НАТО в Бухаресті у квітні 2008 року було сказано, що Україна може стати членом Альянсу. Проте наразі вона починає позиціонувати себе як позаблокова країна. Це свідчить про брак послідовності. Хочеться вірити, що у відносинах із ЄС з українського боку пануватимуть послідовність та однозначність.

У. Т.: У дипломатії деяких країн Україну ставлять, приміром, поруч із Казахстаном, досі розглядаючи її як частину пострадянського простору. Як це відбувається в німецькій дипломатії?

— Ми розглядаємо Україну як східноєвропейську країну, що найближче підійшла до цінностей і стандартів ЄС. Якщо поглянете на мою дипломатичну кар'єру, побачите, що я працював і в СРСР, і в Польщі. Як керівник відділу Центрально-Східної Європи, Прибалтики та Ради держав Балтійського моря федерального МЗС, відповідав за всі центрально- та східноєвропейські країни, більшість із яких уже є членами Євросоюзу, зокрема три колишні радянські республіки: Латвія, Литва та Естонія. Пострадянський простір у вужчому розумінні припинив своє існування після того, як країни Балтії з нього вийшли.

У. Т.: Щодо пострадянського простору у вас немає відчуття, що він не відійшов у минуле, а, навпаки, регенерується за активної участі Віктора Януковича?

— Я б сказав так: чи буде цей простір незабаром справді відновлено, залежить і від України. Все залежатиме від нинішньої влади, яка прийматиме конкретні рішення.

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ЛАНДШАФТ

У. Т.: Пане Посол, які українсько-німецькі проекти сьогодні є першочерговими? Що Німеччина очікує від України?

— Німеччина очікує, що наші відносини протягом на-

ступних років поглиблюватимуться і розширюватимуться. Є підстави сподіватися, що управління вашою державою стане стабільнішим, що буде більше зацікавлення в економічній співпраці й активніше залучатимуться інвестиції. Звичайно, німецькі підприємці також очікують більшої прозорості, правової захищеності й чесних умов для діяльності іноземних компаній. Справжній якісний стрибок відбудеться лише тоді, коли Україна підпише Угоду про вільну торгівлю з ЄС та Угоду про асоціацію. Це відкриє не лише великий внутрішній ринок світу для України, а й саму Україну як безпечний простір для німецьких бізнесменів. Але в Євросоюзі не можна поводитися так, як на базарі: хто нам дасть кращі умови, з тим ми й робитимемо гешефт. Передусім ЄС пропонує не можливість торгуватися за якісь блага, а конкретний інструментарій для проведення реформ, модернізації економіки та всієї країни загалом. Щоб задіяти ці інструменти, потрібно відмовитися від партикулярних інтересів та усталених звичок. Це питання політичної волі.

У. Т.: Наскільки серйозно німецькі експертні та політичні кола сприйняли новину про відкриття покладів сланцевого газу в Польщі? Чи розглядають це у вашій країні як потенційний чинник великих змін енергетичної карти Європи?

— Звісно, питання енергетичної безпеки дуже турбує Німеччину. Безперечно, ми стежимо за можливостями розвитку альтернативних джерел енергії. Нині майже 10% усього видобутку газу в США припадає на сланцевий газ. Я виходжу з того, що і в Європі ці поклади розвідуватимуться й використовуватимуться, проте наразі не бачу потреби малювати нову європейську енергетичну карту. Вочевидь, цей сланцевий газ буде частиною нашого енергетичного коктейлю, як і скрапелний газ. Завдяки цьому буде зменшено залежність від нинішніх постачальників газу.

БІОГРАФІЧНА НОТА

Доктор Ганс-Юрген Гаймзвот

Надзвичайний і Повноважний Посол Федеративної Республіки Німеччина в Україні. Народився 1953 року в Массурі (Індія). Школу закінчив у Брюсселі (Бельгія). Вивчав історію, філософію та германістику у Фрайбурзькому університеті, отримав диплом Паризького інституту політичних досліджень. 1987 року захистив при Фрайбурзькому університеті докторську дисертацію. З 1981 року перебуває на дипломатичній службі. Працював у німецьких посольствах в СРСР (1984–1987), Сомалі (1987–1989), Бразилії (1994–1997), Варшаві (1997–2000). У 2005–2008 роках – генеральний консул ФРН у Нью-Йорку. З 2008 року – посол ФРН в Україні

слова. Сьогодні в Німеччині багато людей спостерігають за Україною і запитують: чи зберігатимуться ці цінності далі? Що означає перенесення місцевих виборів, монополізація телемовлення, приклади зневажання прав конкретних людей? Що це за симптоми? Ці українські теми дуже активно обговорюються в німецьких медіа. Я дуже сподіваюся, що Україна залишиться такою, якою вона сприймалася досі, а саме не повторною східноєвропейською країною, що поступово наближається до Євросоюзу.

У Німеччині також говорять про те, що ЄС мав би більше дати Україні в 2004–2005 роках, підтримати її всебічно. Очевидно, що така дискусія триватиме. Але треба зважати на те, що вступити до ЄС не

У. Т.: Проектна пропускна спроможність газогону «Північний потік» приблизно втричі менша за відповідну спроможність української газотранспортної системи (ГТС). Чи розглядає Німеччина можливість участі в міжнародному консорціумі, створеному навколо української ГТС, якщо плани з об'єднання Нафтогазу й Газпрому не буде реалізовано?

– З німецького боку в такому консорціумі участь брав би не уряд, а великі енергетичні компанії. Звісно, треба, щоб український уряд був у цьому зацікавлений. Було б неправильно пропонувати свою готову концепцію такого консорціуму, попередньо не переконавшись, чи є бажання його створювати. Але в принципі німецькі підприємці дуже зацікавлені в участі у модернізації транспортної системи й енергетичного ринку України. Важливою умовою для цього є проведення вашою країною реформ і підвищення прозорості в енергетичному секторі. Сьогодні реальною є загроза втрати Україною своєї незалежності в енергетичній галузі. Дуже важливо, щоб вона розпочала переговори з усіма учасниками європейського енергетичного ринку, зокрема й із ЄС. Я вважаю, що ви маєте швидко інтегруватися до Спільного енергетичного ринку. Для цього потрібно ухвалити закон про внутрішній ринок газу. І він має бути узгоджений із законодавством ЄС.

У. Т.: Як німецькі платники податків зустріли новину про те, що Німеччина надаватиме фінансову підтримку Греції? Це сприймається як внесок у спільну справу порятунку Євро чи все-таки переважає «національний егоїзм»?

– Урядове рішення щодо цього вже прийнято. Не всіх у Німеччині це тішить. У нас було урізано зарплати, зменшено доплати. І водночас німці бачать, що грецький уряд теж розпочав масивну програму економічних реформ: доплати держслужбовцям значно скорочують, доплати до пенсій взагалі буде скасовано, збільшено ПДВ та акцизи, досягнуто домовленостей про проведення структурних змін. Для

нас важливо, щоб Євро залишилося стабільним. І це буде можливо завдяки рішенням міністрів фінансів країн ЄС від 2 травня про надання Греції допомоги. Мені впало у вічі, що представників українського політикуму турбує питання, чи українська криза не складніша, ніж грецька. Але якщо вони ставлять це питання, то мають поставити й наступне, що з нього випливає: які кроки має зробити український уряд, окрім зменшення ціни на газ, щоб забезпечити бюджету стабільнішу основу.

ВІЗОВА ЕВОЛЮЦІЯ

У. Т.: Як завершилася справа десяти українців, трудових мігрантів, які їхали через Німеччину з Іспанії та були затримані німецькими правоохоронцями в травні 2008 року за порушення візового режиму? Українці не були зумисними правопорушниками, а радше жертвами процедурних помилок під час оформлення віз, допущених фірмою з працевлаштування за кордоном. Ішлося про якусь компенсацію за моральну шкоду, відновлення прав цих людей?

– Затримані в травні 2008 сезонні робітники, які поверталися з Іспанії через Німеччину, перебували на німецькій території неправомірно. Це було зумовлено чинними на той час візовими правилами, що не дозволяли з національними візами подорожувати іншими країнами. Свого часу ми провели детальне розслідування, але порушень із боку німецьких правоохоронних органів не було встановлено. На мою думку, дуже важливо, що новий Візовий кодекс ЄС, який набрав чинності 5 квітня 2010 року, унеможливує повторення таких випадків у майбутньому. Згідно з ним людина, маючи національну візу однієї з країн Шенгенської зони, може вільно подорожувати іншою країною цієї зони. І Німеччина вітає це правило.

У. Т.: Як ви оцінюєте вплив нового Візового кодексу на видачу віз до країн ЄС українським громадянам? Ідеться про подальше спрощення процедури чи лише про уніфі-

кацію, що опосередковано теж полегшує ці процедури?

– Насамперед я рекомендую всім, хто хотів би ближче познайомитися з Німеччиною, відвідати веб-сторінку Посольства Німеччини в Україні (www.kiew.diplo.de). На ній українці знайдуть детальну інформацію щодо цього. Важливо, що в Кодексі закріплюються спільні для всіх країн Шенгенської зони вимоги та правила. Перші важливі полегшення в отриманні віз було зроблено після підписання між Україною та Євросоюзом

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕРКЕНЬОВ

Угоди про спрощення візового режиму в червні 2007 року. Нині ми видаємо майже кожен другу візу безплатно. Значно зросла кількість виданих українцям довготривалих віз – однорічних і трирічних. Одним із нововведень цього Візового кодексу є пояснення причин відмови у видачі візи. Але Посольство Німеччини надавало цю інформацію добровільно і до запровадження такої норми.

У НІМЕЦЬКИХ КНИГАРНЯХ

У. Т.: Українські сучасні письменники мають справжній читачий успіх у Німеччині, ваш видавництва охоче беруться за українські книжкові проекти. Лише в Польщі ще можна спостерігати щось подібне. У чому секрет такого успіху українських літераторів?

– Німеччина – це культурна країна, де книжки відіграють велику роль у житті людини. Німці багато читають. Німецькі видавництва – це не добротинні й не популяризаторські установи. Вони не друкували б творів українських письменників, якби не були впевнені, що наші читачі їх купуватимуть і вони матимуть від того зиск. Ми спостерігаємо, що в Німеччині є інтерес до українських письменників і до того, що вони пишуть. Я був би дуже радий, якби ті, хто відповідає за культуру в Україні, скористалися таким шансом і цим інтересом. У нашій країні є два книжкові ярмарки: Франкфуртський і Лейпцизький. Україна могла б використовувати їх значно повніше, ефективніше як платформи для просування себе у світ. Франкфуртський ярмарок – це міжнародна сцена, на якій

УКРАЇНА–НІМЕЧЧИНА

- Німеччина посідає друге місце серед торговельних країн-партнерів України
- З цієї країни (після Кіпру) в Україну стабільно надходить найбільше прямих іноземних інвестицій з ЄС
- Німецьке «Товариство технічної співпраці» (GTZ) передає українцям ноу-хау в галузі енергоефективності
- Нові заходи з обміну досвідом заплановано на осінь 2010 року
- У травні 2010 року відбудеться спільна наукова експедиція в Чорному морі
- 2009 року пройшли Дні німецької науки в Україні
- 2010 року будуть організовані Німецькі дні в Криму

Україна має виступити як офіційний партнер. Бажано, щоб ваш уряд якомога швидше подбав про це. Якнайактивніша участь у таких форумах сприяла б освоєнню інших, не комерційно орієнтованих, скарбів української культури. Багато творів української літератури давно не друкувалися в Німеччині, зокрема твори Тараса Шевченка. Творчість таких сучасних українських поетів, як Ліна Костенко, у нашій країні взагалі майже не відома.

У. Т.: Тоді що треба робити Україні, аби переклади класичної та елітарної української літератури з'явилися в книгарнях Берліна і Мюнхена?

– Рішення про те, що друкуватиметься, приймають самі видавництва. Якщо Україна зуміє всебічно зацікавити собою німецьке суспільство, якщо завдяки новим успіхам і досягненням ви опинитеся у фокусі суспільної уваги, тоді виникне попит і на таку елітарну літературу. Видавництва самі поставлять руба питання: які твори ще треба друкувати, з якою літературою треба ще ознайомлювати Європу? ■

Патентно-правова фірма «Пахаренко і партнери»

ПРОФЕСІЙНІСТЬ ПОНАД УСЕ

- Надання юридичних послуг, пов'язаних з набуттям прав на всі об'єкти інтелектуальної власності (знаки для товарів та послуг, промислові знаки, винаходи, корисні моделі, доменні імена тощо).
- Представництво в судах, Антимонопольному комітеті України та інших державних органах.
- Авторське право та суміжні права.
- Боротьба з підробками і піратством.
- Консультації з медійного, конкурентного, корпоративного, господарського, договірної та митного права

м. Київ, вул. Червоноармійська, 72,
бізнес-центр «Олімпійський»
тел.: (044) 451-83-40,
факс: (044) 451-40-48

Почтова адреса:
03150, м. Київ, а/с 78.

pakharenko@pakharenko.kiev.ua

Привид КОМУНІЗМУ

Нова влада намагається реабілітувати теорії та практики Маркса – Енгельса – Леніна – Сталіна

Автор:
Олена Чекан

Здавалося б, комунізм залишився в далекому минулому. І хоча насправді не такому вже й далекому, важко уявити, щоб у якійсь європейській країні сьогодні перемогли червоні, – а навіть там, де вони формально приходили до влади, як-от у Молдавії, демонстрували або досить пригладжене, цивілізоване обличчя, або звичайну номенклатурну піку. Жодних репресій, жодних таборів, жодних претензій на світове панування. Так чому й досі залишаються небезпечними комуністи? Чим вони загрожують посттоталітарним суспільствам? Чому не варто толерувати будь-яку спробу очистити репутацію людоненависницької ідеології та практики, а також її носіїв? Цим питанням було присвячено конференцію «Злочини комуністичних режимів», яку європейські інституції нещодавно провели у Празі.

У ній взяли участь політики, представники урядових структур, міжнародних організацій, члени Європейського парламенту, юристи, історики, релігійні діячі, журналісти з двадцяти країн світу. Було розглянуто проблему злочинів комунізму з політичного, правового, історичного, наукового, гуманітарного, релігійного та інших поглядів. Історичні факти свідчать про те, що злочини комунізму багатократно перевищують злочини німецького націонал-соціалізму, що комунізм – це злочин перед людством, який цілковито підпадає під статті звинувачення, сформульовані на Нюрнберзькому процесі. Водночас виникають певні труднощі зі скликанням

Міжнародного трибуналу з питань засудження злочинів комунізму. Вони пов'язані насамперед із тим, що Міжнародний трибунал скликається рішенням ООН, до Ради Безпеки якої входять РФ і Китай, що можуть блокувати ухвалення відповідного рішення. Саме тому, наголошували учасники конференції, треба покладатися на Європу, де можна легше прийняти відповідні рішення в межах європейських структур, а очолити цей процес має Рада Європи.

У багатьох доповідях підкреслювалося, що Сталіна слід розглядати як одного з найбільших злочинців світу, однак поки що не зроблено ані належної оцінки його злодіянь, ані засуджено злочини. Не засуджено й злочини інших комуністичних лідерів, а тому залишається ймовірність того, що подібне може бути скоєно в майбутньому. Не слід забувати, що авторитарні й тоталітарні режими часом мають непомітний початок та схильні до мімікрії, що й досі існують інші комуністичні режими, крім сталінського, але їхня основа та сама, навіть у соціалізмі з «людським обличчям».

Найдраматичнішим на конференції був виступ колишнього прем'єр-міністра Чехії, екс-голови Ради Євросоюзу Мірека Тополанека, який проаналізував один із підступних механізмів комуністичних режимів, а саме добровільно-примусове залучення суспільства до тотального стеження всіх за всіма, до кругової поруки, коли майже кожен брав участь у злочинах влади або замовчував їх. «Ми самі зрадили нашу свободу, коли пішли на змову з комуністами», – сказав Тополанек.

На його думку, після Другої світової війни чехи і словаки самі обмежили свободу слова, підприємництва, демократію. Замість продовження демократичних традицій першої Чехословацької Республіки та наполегливої праці заради процвітання власної держави чимдалі громадяни соціалістичної Чехословаччини займалися доносительством та політичними переслідуваннями. «Свобода не є якоюсь наперед заданою об'єктивністю. Вона не передається у спадок, її має обстоювати кожне покоління. Свобода – це щось значно більше, ніж демократія. В часи комуністичного режиму також існували атрибути демократії, наприклад вибори, які, однак, не були вільними. Тому справжня демократія не може існувати без свободи. У 1968 році ми мали шанс повернути нашу свободу, але втратили його, бо не йшли за нею на смерть», – наголосив чеський політик.

Празька конференція «Злочини комуністичних режимів» наштовхує на питання: чи достатньою була боротьба українців за свободу в комуністичній

16
травня –

День пам'яті
жертв політичних
репресій

PHOTO: REUTERS

Україні? Відповідь, на жаль, не буде такою, як хотілося б. Звісно, були в нас Василь Стус, Микола Руденко, Вячеслав Чорновіл та десятки тисяч патріотів, яким низько вклоняємося. Однак, поклавши руку на серце, визнаємо, що більшість українців, можливо, навіть якщо й не були членами комуністичної партії, то були конформістами, а пасивна протидія режиму не могла принести практичних результатів.

Зараз не йдеться про колишніх комуністів і кадебістів, йдеться про порядних людей, які не боролися за свободу зі зброєю в руках, як це робили герої УПА. Не боролися тому, що, як і кожна людина, вірили своїм батькам і внаслідок цього толерували їхню комуністичну ідеологію, яка виявилася злочинною. Толерували ідеологію тих, хто після Другої світової війни з різних причин, насамперед заради власного благополуччя, не повернув зброї, якою воював із німецькими націонал-соціалістами, проти ще більшого зла – комуністів.

Наше покоління має сказати сьогодні всю правду, хоч би якою

гіркою вона була. Адже неправда або напівправда може породити іншу неправду. Ми не можемо залишити нашим дітям у спадок брехню.

Сьогодні ніщо не заважає кожній порядній людині на повний голос заявити про те, що комунізм – це не філософія, а злочин. Недостатньо лише назвати зло, треба, щоб перед судом постали ті, хто винен у скоєнні злочинів або їх замовчуванні.

Заклики європейців щодо консолідації зусиль з метою здійснення суду над комунізмом не повинні оминати українців. Йдеться про важливість створення спільної європейської платформи боротьби проти комунізму з метою недопущення його повернення або поширення в майбутньому.

Безумовно, національні парламенти не мають чекати, поки відповідне рішення буде ухвалено на загальноєвропейському рівні, треба приймати постанови і резолюції щодо засудження комунізму кожним окремим парламентом, зокрема й українським. Враховуючи масштаби голодомо-

рів та політичних репресій в Україні, Верховна Рада України повинна засудити їх та прийняти відповідну резолюцію.

Важливо також гідно вшанувати пам'ять жертв комунізму, створити музеї, відкрити пам'ятники тощо. День пам'яті жертв політичних репресій має відзначатися на найвищому рівні. Незважаючи на те що комуністичний режим усе далі відходить у минуле, наш народ ніколи не повинен забувати його злочинів.

Відчуваючи сором і біль за байдужість та пасивність у радянські часи, ніколи не пізно сказати правду й активно протистояти тому, щоб злочинний комуністичний режим ніколи не повторився, тобто пильнувати найменше обмеження свободи, говорити про це на повний голос. Пам'ятати, що тоталітаризм може набирати будь-якої форми, але без нашої зради – нехай і мовчазної – він не може існувати. Не боятися давати рішучу відсіч реінкарнації сталінізму, хай навіть у її ляльковій формі на кшталт відкриття сталінського погруддя на подвір'ї комуністів у Запоріжжі. Не потурати теперішній владі, яка задля своїх власних фінансових інтересів цілеспрямовано йде на здачу стратегічних національних інтересів України, бо це може означати не що інше, як вирок нашої незалежності.

В Україні реабілітація теорії та практики Маркса – Енгельса – Леніна – Сталіна означає ще й додаткове, цілком певне політичне завдання: спробу довести, що в нашому недавньому спільному з Росією минулому не все було так погано. Мовляв, були перегини, але на те вона й історія. Спільна історія. А отже, немає нічого поганого в тому, щоби повернутися до цього минулого разом. Ласкаво просимо в СРСР, ласкаво просимо в імперію! ■

ВОЖДЕЛЕНІЄ.
До 9 травня у Запоріжжі біля офісу КПУ було відкрито пам'ятник Сталіну

ПРАВОВА БАЗА ЗАСУДЖЕННЯ ЗЛОЧИНІВ КОМУНІЗМУ

25 січня 2006 року Парламентська асамблея Ради Європи ухвалила резолюцію про засудження злочинів тоталітарних комуністичних режимів.

3 червня 2008-го було прийнято Празьку декларацію з цього питання.

2 квітня 2009 року відповідну резолюцію ухвалив Європейський парламент

ЗЛОЧИНИ КОМУНІСТИЧНИХ РЕЖИМІВ

Від політичних репресій у СРСР загинуло близько 62 млн осіб (зокрема, в ГУЛАГу – 39 млн), в Китаї – 70 млн. У СРСР було депортовано й насильно переселено 35 млн осіб, у Китаї – 120 млн

Коса на косу

Національні парки на Кінбурнській косі та Південному Бузі опинилися під загрозою знищення

Автор:
Роман
Кабачій

Під шумок скасування указів Віктора Ющенка можуть потрапити й створені попереднім президентом національні парки на Кінбурнській косі та порогах Південного Бугу. Парадокс ситуації полягає в тому, що ініціатором звернення Миколаївської обласної ради від 16 квітня 2010 року до президента Віктора Януковича про скасування відповідних указів виступив місцевий осередок Партії зелених України.

ЧОМУ НЕМАЄ НАЦПАРКУ?

Процес створення національних парків досить складний і тривалий. Щоб створити два нові – «Білобережжя Святослава» на Кінбурні та «Бузький Гард», потрібно було провести роботу з обґрунтування доцільності та вироблення форм їхнього існування. Щодо миколаївських нацпарків цю роботу виконав директор Південної філії Інституту екології Олег Деркач. Він мав очолити кінбурнський нацпарк, що охопив би територію 35,5 тис. га. Згідно

з європейськими нормами під державною охороною природи має перебувати 10% території країни, в Україні цей показник наразі становить лише 4%.

«Ви повинні розуміти, що в умовах, коли існування парку не було закладено ані в обласний бюджет (контрольований Партією регіонів на рівні облдержадміністрації та облради. – Ред.), ані в державний, ми могли б втратити і те, що є, – ландшафтний парк», – переконує **Тиждень** лідерка Партії зелених України Тетяна Кондратюк. Саме після її приїзду до Очакова було прийнято рішення про звернення до Миколаївської облради, щоб та, своєю чергою, попросила Віктора Януковича скасувати указ про створення національних парків. Аргументація залізна: нібито такий нацпарк «не додасть нічого корисного до заходів збереження флори і фауни». Те, що це твердження – чистої води демагогія, роз'яснює член громадської ради при Держуправлінні охорони навколишнього природного середовища Миколаївської області Ан-

тоніна Галкіна. За її словами, статус національного парку врятував би степову зону Кінбурна від штучних лісонасаджень, які здійснює лісгосп, а також від збільшення туристичного напливу, який засмічує територію. Коса є півостровом, оточеним із трьох боків водою – Дніпро-Бузьким лиманом, Чорним морем і Ягорлицькою затокою, а з четвертого боку з пісками Херсонської області, куди не прокладено дороги з твердим покриттям, і сміття «на материк» фактично ніхто не вивозить.

ВІД ІМЕНІ НАРОДУ

Про те, наскільки Партія зелених «обізнана» із ситуацією, можна судити з повідомлень на офіційному сайті, де чорним по білому написано, що Кінбурнська коса розташована «в Очакові Миколаївської області». Інше твердження, що «на цій території ростуть унікальні кримські сосни», теж не відповідає дійсності. Такий ліс росте на захід від Кінбурна аж до Нової Каховки. Натомість південноукраїнський незайманий степ

ФОТО: УКРАЇНОРИ

залишився лише на Кінбурні та в Асканії-Новій.

Інший «аргумент» стосується «неврахування думки місцевих мешканців». Якщо у випадку із сільрадами районів, прилеглих до «Бузького Гарду», ще можна гіпотетично увявити загальні зібрання селян, то на Кінбурнській косі, де мешканці трьох сіл відділені одне від одного непролазними пісками, загальне обговорення майбутнього коси видається просто нереальним. Голова Покровської сільської ради (єдиної на косі) Григорій Агафонов із **Тижнем** говорити по телефону відмовився, проте саме він стоїть за зверненням «від мешканців» про відмову від статусу національного парку.

Активістка руху «Національним паркам бути!» Ольга Криницька розповідає, що місцевим мешканців залякали приходом «кїївських», які все розбудують і розкрадуть, закритється місцевий рибгосп із промовистою назвою «Свідомість», й узагалі до моря перекриється доступ створенням так званих рекреацій-

Території природних заповідників, заповідні зони біосферних заповідників, землі та інші природні ресурси, надані національним природним парком, є власністю українського народу. Регіональні ландшафтні парки можуть перебувати як у власності українського народу, так і в інших формах власності, передбачених законодавством України. Виходячи з цього для нацпарків передбачено збільшення кількості охоронців, наукових співробітників тощо

Територія національного парку «Білобережжя Святослава»

них зон. Насправді створення Національного парку «Білобережжя Святослава» передбачає збільшення штату працівників до 80 осіб (а це робочі місця для мешканців навколишніх сіл). При цьому місцевим жителям гарантуються традиційні види господарювання на території парку: рибальство, сінокоси, випас худоби, бджільництво, збір грибів та ягід.

У ТИХОМУ БОЛОТІ

У 2006 році Південноукраїнська АЕС, якій потрібна вода для відстійників, відбрала в тоді ще регіонального парку «Гранітно-Степове Побужжя» 27 га землі під створення Олександрівського водосховища своєї дочірньої Ташлицької ГАЕС. Рівень води мав зрости до 20,7 м. Атомники затопили ці 27 га, у планах було затоплення ще більших територій. Це при тому, що пам'ятка має також юридично закріплене історичне значення як центр Буго-Гардівської козацької паланки. 28 квітня 2010 року Вищий адміністративний суд України задовольнив касаційну скаргу МБО «Екологія-Право-

Людина» і скасував усі рішення місцевих судів у справі про надання заповідних земель державній компанії «Енергоатом». Тож лише загальнодержавний підхід до справи може зупинити місцеве свавілля.

Натомість регіональний статус земель на Кінбурні уможливує мисливство, відкриває шлях до відвертого дерібану та перепродажу землі, що й продемонстрували депутати Миколаївської облради ще 16 березня 2007 року, коли прийнято рішення «Про затвердження схеми функціонального зонування території ландшафтного парку «Кінбурнська коса», встановлення (зміну) окружних меж сільських населених пунктів Покровка, Покровське та Василівка». Ним передбачалося вилучення зі складу парку 434 га землі. Нібито для населення кінбурнських сіл, але це надто сумнівно, зважаючи на нинішню дорожнечу садиб та ділянок: приміром, ділянка 0,5 га з хатою коштує, за оголошеннями, \$120 тис. Дерібан по-миколаївськи зупинили оскарження рішення місцевими екологами та створення націо-

ЕКОДОВІДКА

Кінбурнська коса – унікальний природний комплекс, на території якого розташовані Нижньодніпровські піски (так звана українська пустеля), приморські засолені й водно-болотні угіддя, дубові, вільхові та осикові гаї природного походження (колки), понад 300 прісних і солоних озер, морські лагуни, найбільше в Європі поле орхідей (займає 60 га території парку). Просторі мілководдя створюють можливість для нерестовища та нагулу багатьох видів риб (осетрових та оселедцевих). Фауна налічує 60 видів: неповторне пташине царство – пелікани, чаплі, гаги, баклани, орлани-білохвости тощо.

Бузький Гард – Національний природний парк в Арбузинському, Братському, Вознесенському, Доманівському та Первомайському районах Миколаївської області, створений указом Віктора Ющенка від 30 квітня 2009 року. Територія парку становить 6138 га. Указом передбачалося підготувати документи про вилучення додаткових 2650 га для парку. У районі Бузького Гарду Південний Буг майже 40 км протікає долиною з крутими скельними берегами, висота яких іноді сягає 40–60 м. Місцева флора налічує понад 800 видів рослин, із яких близько 100 занесено до Червоної книги України та Європейського червоного списку.

ЛАСІ ЗЕМЛІ

В Україні відчужують не тільки території національних парків, а й заповідні землі

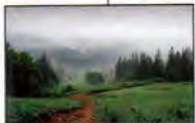
НПП «Гуцульщина», Івано-Франківська область, Косівський район, 32271,0 га
 ▶2010 рік – місцева влада саботує становлення парку

Природний заповідник «Роточчя», Львівська область, Яворівський район, 2084,5 га
 ▶2007 рік – спроба будівництва сміттєспалювального заводу на території заповідника

Карпатський біосферний заповідник
 Закарпатська область, Рахівський, Тячівський, Хустський, Виноградівський райони, 53630 га
 ▶2007 рік – спроба рейдерського захоплення «Долини нарцисів»

Природний заповідник «Горгани»
 Івано-Франківська область, Надвірнянський район, 5344,2 га
 ▶2010 – власники курорту «Буковель» намагаються прокласти автотрасу через заповідник

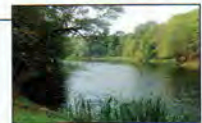
Дністровський ландшафтний парк, Івано-Франківська область, Городенківський і Тлумецький райони, 19,6 тис. га
 ▶2009 рік – обласна влада саботує план придбання ландшафтний парку до сусіднього національного парку «Дністровський каньйон»

РЛПП «Трахтемирів», Черкаська область, Канівський р-н 5562,5 га
 ▶1997 – спроба приватизації земель під виглядом приватного заповідника

РЛПП «Дніпровські острови», м. Київ, 476,9 га
 ▶2007 рік – київська адміністрація намагається приватизувати територію Жукового острова

Голосівський національний природний парк, м. Київ, 4521,29 га
 ▶2008–2009 роки – постійні спроби рейдерських атак на територію, зменшення заповідної зони з 11 тис. га до 4,5 тис. га

НПП «Бузький Гард», Миколаївська область, Арбузинський, Братський, Вознесенський, Доманівський та Первомайський райони, 6138,13 га
 ▶2006 рік – вилучення 26 га на користь Ташлицької гідроакумулюючої станції

Чорноморський біосферний заповідник, Херсонська область, Лопатинський район, Миколаївська область, Очаківський район, 89129,0 га
 ▶2009 рік – спроба відчуження земель заказника «Ягорлицький Кут» поблизу заповідника

Ялтинський гірсько-лісовий природний заповідник, Автономна Республіка Крим, м. Ялта, 14523 га
 ▶2007–2008 роки – міськрада Алушки намагається роздавати землю під забудову

Тилігульський ландшафтний парк, Одеська обл, Комінтернівський район, 13954 га
 ▶2009 – проблеми з фінансуванням

НПП «Білобережжя Святослава», Миколаївська область, Очаківський та Березанський райони, 35223,15 га
 ▶2010 – держкомітетсп намагається підпорядкувати парк собі

нального парку. «Якби поділ таки відбувся, територію парку було б розбито на три розрізнені частини, екобаланс яких був би порушений», – розповідає **Тижню** активіст руху за збереження екосистеми Кінбурнської коси священик Михайло Шполянський.

Голосування за звернення до президента Януковича Миколаївською обласною радою 16 квітня 2010 року відбувалося фактично без обговорення. «За» позбавлення парків статусу «національний» виступили фракції Партії регіонів (склад фракції – 51 особа) і ті, хто голосує у фарватері регіоналів, – комуністи, вітренківці, соціалісти та зелені. Фракція БЮТ утрималася, її голова Віктор Бутко не виключає політичних мотивів рішення «наперекір указу Ющенка», хоча з досвіду слухань по Кінбурну має враження, що за затягуванням створення національного парку «хтось стояв» і «було вигідно залякувати місцевих, що їм там навіть корів не дадуть випасати». Люди, які не бачили Кінбурнської коси, готові від-

дати її під забудову, не замислюючись, що буде далі. А далі вони зіткнуться з відсутністю питної води, яка вже у зв'язку з дуже високими пластами залягання є надзвичайно забрудненою. «За три-чотири роки там не залишиться питної води, – стверджує Антоніна Галкіна. – Крім того, що забудова у цьому місці безглузда [будувати на Кінбурні – це те саме, що будувати на каракумських дюнах], вона ще й знищить екологічний бастион».

Звернення облради до президента послалося на відсутність широкого суспільного обговорення, яке, на думку ініціатора звернення, лідера миколаївських «зелених» Сергія Літвача, так і не відбулося. Того, що дискусія про необхідність захисту унікальної екосистеми, яка є надбанням не лише українським, а й загальноєвропейським, провадиться постійно з 1992 року, на багатьох рівнях та, головне, із залученням спеціалістів, а не ласих до грошей і посад чиновників (ходять чутки, що Літвачові за відповідне звернення обіцялася по-

сада голови облуправління екології), Літвачу та його безпосередньому партійному керівництву в особі лідера ПЗУ Тетяни Кондратюк недостатньо. Тому громадські організації як на Миколаївщині, так і в столиці вирішили активізувати суспільне обговорення. Ініційований рух «Національним паркам бути!» взявся за поширення інформації про проблему на європейському рівні, а також за роз'яснення ситуації місцевим мешканцям на Кінбурні та в районі бузьких порогів.

Один із миколаївських журналістів закликав колег відлякувати забудовників статтями про кінбурнських отруйних павуків-тарантулів, гнізда степової гадюки та «радіаційний пісок». Якщо Україна хоче потрапити до Євросоюзу не з порожніми руками, збереження її природної спадщини має переважити приватну гонитву за землею. Інакше через кілька років активного знищення природи самим багатими не буде зрозуміло, чи коштувало це вкладених сьогодні грошей. ■

УНІКАЛЬНІ РОСЛИНИ І ТВАРИНИ КІНБУРНА

береза дніпровська
 волошка короткоголова
 чебрець дніпровський
 зозулинці (орхідеї)
 білоцвіт літній
 скарабей священний
 ходуличник
 орлан-білохвіст
 степова гадюка
 піщаний сліпак
 емуранчик звичайний
 чорноморський дельфін
 ящірка прудка
 горностай
 річкова видра

Національний художній музей
Презентує проект

www.namu.kiev.ua

project 90 120

олександр
друганов

віктор
придувалов

фото_відео_живопис_музика

15.05-20.06.2010

м.Київ, вул. Грушевського, 6;

**ПЕРЕДПЛАТИТЬ
«УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»**

Вартість редакційної передплати журналу
«Український тиждень»:

- 1 місяць – 20 грн;
- 3 місяці – 60 грн;
- 6 місяців – 120 грн;
- 7 місяців – 140 грн.

За детальною інформацією звертайтеся за тел.
(044) 351-13-00.

Менеджер з передплати Семьяновська Каріна
K.sem@ut.net.ua

повідомлення	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	
		26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача	код отримувача
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	322012
			МФО банку
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
	Адреса платника, телефон		
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
касир	період:		
			сума, грн
	платник (підпис)		

квитанція	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	
		26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача	код отримувача
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	322012
			МФО банку
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
	Адреса платника, телефон		
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
касир	період:		
			сума, грн
	платник (підпис)		

Літературні повстанці далекого Сходу

Сучасна українська культура на Донбасі є андеграундом, проте це не заважає місцевим культуртрегерам робити маленькі мистецькі революції

Автор:
Богдан Буткевич

Перше, що разюче впадає в очі на Донбасі, – аж ніяк не терикони, промисловий смог чи брак нормальної води. Значно помітнішим є сталий присмак махрового совка, який, здається, ніколи не вивітрювався з цього індустріального регіону. Займатися тут сучасним, а тим більше українським сучасним культуртрегерством, акціонізмом, зрештою, просто творити – це задалегідь приректи себе на глибоке підпілля. До того ж без шансів на вихід із нього, якщо, звісно, не вийхати звідси у далекі чи близькі світи. Однак «культурні провокатори» з мистецького угруповання СТАН, що діє у Східній Україні вже кілька років, «дупають сю скалу», не покладаючи ні рук, ні мізків.

РИТУАЛЬНО-КВИТКОВА ЯЄЧНЯ

Луганськ – найсхідніший обласний центр України – розгортається в повітрі похмурого весняного ранку. Обличчя зустрічних людей не виражають нічого, крім буденної байдужості. Серп і молот на фронтоні найбільшого будинку налаштовують на ностальгійно-радянський лад. Довершують атмосферу інформаційні щити на центральній площі біля обласної ради, де поміж інших «шедеврів» висить бюлетень із промовистою назвою: «Таланты твои, Луганщина!»

Я прямую до пам'ятника Володимиру Далю, де має відбутися чергова культурна фантасмагорія від літературно-мистецького об'єднання СТАН. Поруч зі мною – письменник і публіцист Костянтин Скоркін, учасник СТАНу та очільник дружньої організації ЛСД («Література сучасного Донбасу»). Якщо двозначність абривіатури ЛСД одразу наштовкує на асоціації з психоделічним виплодом Альберта Хорманна, то з глумаченням СТАНу можна загрузнути у ширші альянзи. Самі станивці іронічно розшифровують скорочену назву своєї організації як «Самые Талантливые Авторы Наши». Своім пріоритетним напрямом вони визначають проведення акцій «есте-

тичного протесту й культурної непокори».

Відома луганська поетеса Олена Заславська, одна з провідних учасниць СТАНу, збирається «урочисто» спалити свій членський квиток Міжрегіональної спілки письменників України. Сутність її конфлікту з цим рудиментом «Союза писателей СССР» абсурдна і недолуга. Олена Заславська якось брала участь у телеєфірі на місцевому каналі ЛКТ, під час якого представник СТАНу поет Ярослав Мінкін на запитання ведучих програми про відносини його угруповання з МСПУ сказав, що не розуміє, про що йдеться. Мовляв, у ході акції «Переворот» 2007-го СТАН публічно оголосив про розпуск усіх творчих спілок України. Іронії молодого літератора старші колеги-спілчани не оцінили. Після словесних погроз поетеси, як у найпохмуріші радянські часи, викликали «на бюро», щоб засудити її «обліку морале» та виключити з МСПУ. Привід – вона не виступила на захист честі спілки, авторитет якої було поставлено під сумнів у її присутності. Одне слово, було б смішно, якби не було так сумно.

Біля монумента Далю «Козаку Луганському», скупчилися кілька десятків осіб альтернативної, так би мовити, зовнішності абсолютно різних вікових категорій – від студентів-першкурсників до дідусів-«пікейних жилетів». Розмаїття фарб в одязі впадає в око після коричнево-чорної маси шкірянок і дублянок. Я дістаю з пакета перепелині яйця – свій особистий внесок у перформанс. Саме з них смажитиметься символічна яєчня, в якій згорить «соцреалістичний» квиток МСПУ.

Нарешті з'являється і сама Заславська з дитиною на руках. На п'єдестал виходить Ярослав Мінкін, тримаючи гучномовець, і перформанс починається в пародійно-пафосній манері. «Цим символічним актом я пориваю зі своїм літературним минулим, – проголошує Заславська. – Аутодафе – це акт віри, нехай ця палаюча радянська «корочка» стане актом моєї віри у свободу творчості без цензорів і літературних бюро. Це вогонь, що очищує!» У цей момент члени СТАНу «в по-

ФОТО: КАТЕРИНА МСТИЛЬОВА

ЯЄЧНЯ-Ф'ЮЖН.
Спільчанське посвідчення стало інгредієнтом цієї «страви»

МИСТЕЦЬКІ АКЦІЇ СТАНу

Автопробіг по Анархо-Махнові, 2007 р.

Бойові танчки літературних повстанців під чорними прапорами «СТАН» перетнули Луганську, Донецьку, Дніпропетровську і Запорізьку області

Фестиваль «Український контекст», 2007 р.

Покази фільмів міжнародного фестивалю документального кіно про права людини

Акція «З днем народження», 2008 р.

Поетичний флеш-моб на честь дня народження поета Василя Голобородька

Акція «Гуляймо разом!», 2009 р.

Арт-вечірка поетів із Заходу та Сходу України за участю Сергія Жадана

Акція «Змова мовчання», 2009 р.
Всеукраїнська акція на підтримку політ'язнів

чорній від гріхів суспільства сковороді народної інквізиції» розпалюють «полум'я культурної революції – прекрасне і страшне водночас». У вогонь невдовзі летить і багаторядальний квиток. Активісти СТАНу в цей момент тупцюють навколо пательні у ритуальному танці, який, за задумом, має «вигнати демонів радянщини з мистецтва».

Навколо нас починає кружляти міліцейська машина. Ніби випадково на розі вулиці з'являється «швидка». Можна бути певним, це якась не по роках пильна бабця-«сталінський сокіл» уже зателефонувала «куди треба». Люди починають розходитися, допиваючи похапцем пляшку «бандерівського» закарпатського коньяку.

УКРОСІЙСЬКОМОВНЕ ПОВСТАННЯ

Люди з цього арт-товариства ніби зійшли зі сторінок романів про Донбас 1990-х Сергія Жадана, з яким, до речі, станивців пов'язують давні й тісні дружні стосунки. Вони і далі вірять у майбутнє української культури, живучи в жорстко ворожих умовах до будь-якої культури як такої. Саме тому їхні сатиричні витівки на кшталт вимог скасування копірайту, перенесення літературної столиці України до Луганська чи оголошення громадянської війни в сфері естетичних змістів сприй-

ФОТО РНЛ

маються як виклик закостенілій суспільній системі. Хоча така форма сучасного мистецтва як акціонізм виникла ще в 1960-х і для Європи та Америки є не новою, для Донбасу подібні хепенінги – це щось небачене й радикальне.

Вечері у місцевому клубі відбувається черговий поетичний слем, у якому разом із досвідченими поетами змагаються й аматори: головне – мистецтво в маси. «СТАН – це спроба існування спільноти митців в умовах соціальної «вічної мерзлоти», – пояснює Костянтин Скоркін у перервах між виступами. – У місті з невеликими культурними традиціями, адже Луганськ, та й весь Донбас загалом, – це передусім індустріальний центр, займатися розвитком сучасного мистецтва – завдання не з легких. Але, власне, саме тому воно цікаве. Впевнений, що набутий нами досвід культуртрегерства є унікальним. Ми починали з маленького гуртка літераторів, які збиралися щонеділі та читали одне одному вірші, – такі гуртки є чи не в кожному місті країни. Зараз ми відомі далеко за межами Луганська, ми офіційна громадська організація, маємо свій інтернет-портал. Саме завдяки нам Луганськ потрапив на мапу сучасного культурного життя України – це не вихвалання, а, на жаль, факт, бо до нас тут була «біла пляма», «Тартарія», як на старовинних картах. Вдячності за це не очікуємо – влада ставиться до нас вороже, не кажучи вже про консервативних радянських митців. Хоча на їхній пи-

ріг ми не зазіхаємо, бо існуємо у паралельних світах, вони самі по собі, ми самі по собі».

Засновником угруповання є поет Олександр Сігіда, автор алкогольно-червонощоких поезій. Голова «Реввійськради СТАН» – Ярослав Мінкін, поет та ідейний анархіст, переможець всеукраїнського слему 2008 року. До складу товариства також входять уже згадувані Костянтин Скоркін та Олена Заславська, Костянтин Реуцький, Любов Якимчук, Олександр Хубетов та інші. В активі станівців кілька веселих акцій, наприклад, 2008 року відбувся «арт-терористичний» фестиваль актуального мистецтва «ПовСТАНня». У відповідь на намір міської влади зняти трамвайні колії станівці «захопили» трамвай із символічним номером 6, паралельно з цим «Аннушка» розлила олію на тій самій колії. З усіх пасажирів, які заходили до тролейного транспортного засобу, бралася плата 50 копійок «на розвиток мистецтва». До того ж у салоні було нашвидкуруч організовано імprovізовану виставку картин художників – членів СТАНу. Поети ж, висовуючись із вікон, декламували власні твори. За словами станівців, саме завдяки цій епатажній акції дорогами Луганська досі рухається цей «найекологічніший» транспорт міста.

Окрема цікава тема – болюче для Сходу України мовне питання... До якої літератури зараховують себе станівці, якщо з шести авторів презентованої збірки «Переворот» лише

ТРАМВАЙ «БАЖАННЯ». Активісти СТАН захищають найекологічніший громадський транспорт міста

один україномовний? «Так, здебільшого ми російськомовні, – пояснює Олена Заславська. – Але досить часто ми використовуємо, так би мовити, український варіант російської – з українськими вставками українських слів. А головне – ми є частиною українського мистецького ареалу. Навіть якщо нам через об'єктивні обставини зараз іноді зручніше висловити свої думки російською, ми є українцями за духом та задумом. Ми хочемо об'єднати творчі сили Донбасу, хочемо, щоб він нарешті прокинувся від совкової сплячки, у якій перебуває вже стільки років. Мова тут не має значення – важливий зміст».

До речі, саме СТАН зробив багато для популяризації українського слова на далекому Сході України. На запрошення його активістів 2007 року до Луганська завітав нині покійний письменник Юрій Покальчук. «Він був першим із відомих українських літераторів, хто приїхав до Луганська, – згадує Ярослав Мінкін. – Після його візиту стіну відчуження, що існувала між нами та сучасною українською літературою, немов прорвало. Згодом до нас приїжджали Сергій Жадан, Юрій Андрухович, Любоко Дереш. Але Пако був першим, тому ми дуже вдячні Юркові Покальчуку та шануємо його пам'ять».

Станівці виглядають поки що маленькою яскравою цяточкою на суцільно-сірому тлі культурного життя сучасного Донбасу.

ЛУГАНСЬКЕ ЛІТЕРАТУРНЕ УГРУПУВАННЯ ПРАГНЕ, ЩОБ ДОНБАС ПРОКИНУВСЯ ВІД СОВКОВОЇ СПЛЯЧКИ

Засилля навіть не просто російської, а совєцької псевдокультури є головним гальмом для розвитку цього регіону в усіх аспектах. Тому чудернацькі хепенінги веселих митців виглядають іноді як vox clamantis in deserto (голос волаючого у пустелі). І все ж, як співав гурт Mad Heads XL, «надія є». Як відомо, вода каміння точить. Мистецтво ж живе доти, доки є люди, які ним займаються. ■

Зійдіть із книжкового Олімпу!

О, нещасний Олімпе! Вони спроможні засадити твою вершину картоплею!
Гюстав Флобер

Нещодавно до України привозили Бернара Вербера. Автора, яким зачитуються дівчатка в метро й про якого нічого не чула більшість моїх колег-письменників в Україні та Європі в цілому. Кажу, бо питав. Вербера в Україну привезли росіяни. Я не вважаю, що це погано, – росіяни-бо хочуть перекласти автора «Імперії янголів» і послідовника Сведенборга українською, причому рішучо висловлюються проти перекладів за посередництва російської мови (дочекалися, нарешті!) – просто, на мій погляд, це симптоматично. Пригадайте – адже Паоло Коельо також потрапив до України за сприяння видавців із сусідньої держави. Така сама історія з Марком Леві, Мішелем Уельбеком, Деном Брауном та іншими супермодними графоманами.

Навіть коли в процесі виведення на український ринок нового зіркового імені російські видавництва безпосередньої участі не беруть, вплив тамтешнього ринку, тамтешніх смаків, тамтешніх поглядів сильно відчувається. Більшість наших видавців мавпують російських. Ага, в Росії пішла Анна Гавальда! Ну й ми видаватимемо! Що, непогано купують Мюріель Барбері? Даєш «Елегантну їжачиху»? Звісно, несправедливо було б стверджувати, буцімто всі ці автори й твори – нецікаві та непотрібні українському

читачеві. Зрештою, читач голосує за них своїм гаманцем. Книжки того самого Вербера розійшлися в Росії 2-мільйонним накладом. Що здивувало – як він щиро зізнався на київській прес-конференції – самого автора. В книжках Мішеля Уельбека, Амелі Нотомб, Анні Ерно та інших новоспечених закордонних зірок на українському книжковому обрії ставляться пекучі для кожного європейця проблеми – але ці твори здебільшого односторонні й поверхові. А головне – написані за попитом. В одному інтерв'ю Уельбек зізнався: сцени насильств і злігань змушений був уводити в текст «Можливості острова» проти власної волі, на угоду видавцеві та читачу. Чи можна собі уявити, щоб таку наругу над собою чинили Флобер і Селінджер, Пінчон і Сартр?

Хоча деяким нашим видавцям можна було б позаздрити – російська читацька аудиторія стала для них свого роду лакмусовим папірцем. Їм здається, що менталітети в росіян і українців подібні (страшна ілюзія!), тож вони пильно спостерігають – а що ж уподобають собі жителі Росії? То й ми таке видаватимемо! Дійшло до того, що, наприклад, французьке посольство в Україні, вловивши таку тенденцію, готове фінансувати за

програмою «Сковорода» лише ті книжки, які ще не перекладені російською. Так, під час прес-конференції Бернара Вербера директор Французького культурного центру в Києві Матьє Арден попередив, що під згадану програму підпадає тільки останній роман Вербера – всі інші російською перекладені. Це зауваження викликало збентежене мовчання представників видавництва, яке організувало приїзд письменника.

Ще одне питання – чому з Росії до нас везуть авторів на кшталт Коельо і Вербера? Чому не везуть Доріс Лесінг і Герту Мюлер? Де Моріс Дантек і Марі Ндіе? Все це – справді відомі (проте не в нас) сучасні письменники. Й вони перекладені російською, понад те – їх успішно розкупувають у російських книгарнях. Найкраща реклама для них – Нобелівська (Лесінг, Мюлер) і Гонкурівська (Ндіе) премії, цікава тематика та далекий від політкоректності погляд (Дантек). Так, можна все списати на проблему прав – мовляв, купили російські видавці права на книжки деяких письменників на всій території колишнього Союзу, і ми видавати не можемо. Гаразд, але, знову ж таки, чому ті самі видавці не видають цих авторів в Україні? Може, тому що не вважають корисним перекладати українською справді вартісні твори?

В такому випадку нам потрібен сміливий видавець, який зважився би шукати у світі цікавих, достойних авторів, – не обов'язково зірок, ще не куплених Росією, – й виводити їх на наш ринок. Але патріотично налаштованих видавців обмаль. Як і тих, хто хотів

У ГОНИТВІ ЗА МОДОЮ Й МАМОНОЮ УКРАЇНСЬКІ ВИДАВЦІ РИЗИКУЮТЬ ЗАЛИШИТИ НАС ПОЗА МЕЖАМИ СВІТОВОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОЦЕСУ

би грати за ринковими правилами і (золоте правило успіху!) ризикувати.

Така позиція більшості видавців ставить нас і перед іншою, тяжчою проблемою – не видано тисячі творів іншомовної класики. Й річ тут не в перекладачах. Я, приміром, дуже хотів би перекласти «Наджу» Андре Бретона чи «Дияволиць» Барбе д'Оревільї. Але хто це видаватиме? Так і лишаються в нас недоперекладеними (а то й зовсім непереperкладеними) сотні класиків. Ба й гірше – навіть тому, що перекладене, важко знайти видавця! Знаю, як мучиться Музей Григорія Кочура, шукаючи, хто б видав «П'єра Ноз'єра» Анатолія Франса в перекладі одного з найкращих українських перекладачів ХХ століття. Звичайно, це ж не комерційне видання, 200% прибутку тут не заробиш. А слава і добре ім'я? На жаль, у нас більше поширене слово «бренд». Про майбутнє й про своє місце в історії ніхто не замислюється. ■

Автор:
Іван Рябчій,
журналіст,
перекладач

РОК-КОЗАК

Олександр Ярмола про відсутність ілюзій, авторські права, новий альбом і дрімучу лінь українців

Записала:
Наталія
Петринська

Фото:
Олександр
Чекменьов

Зараз «Гайдамаки» без перебільшення є найпопулярнішим українським гуртом у Європі. Вони почали з київського андеграунду, однак згодом виступали на сценах відомих міжнародних фестивалів Lowlands, Sziget, Mundial, Przystanek Woodstock. Альбоми цієї формації виходять в Україні, Англії, Польщі, Німеччині, Чехії, Словаччині. «Гайдамаки» стали першим українським гуртом, із яким уклали угоди міжнародний музичний лейбл EMI та німецький рекордінг Eastblok. Нещодавно колектив отримав польську премію «Wirtualne Geśle» за спільний диск з Voo Voo, визнаний найкращим альбомом worldmusic 2009 року. Попри ці досягнення, лідер «Гайдамаків» Олександр Ярмола не схожий на людину, котра переживає запаморочення від успіху. Хоча якби не його прагнення експериментувати, можливо, «Гайдамаки» так і лишилися б андеграундним рок-гуртом «Актус». **Тиждень** зустрівся з Сашком у підцеркві неподалік від будинку, де він мешкає. Не надто привітні офіціанти й гучна попса вклинювались у розмову, однак це не завадило нам змістовно поговорити. Помітно, що Олександр звик багато працювати та досягати мети – він зосереджений, лаконічний, енергійний і простий.

Усі «Гайдамаки» **вирости в маленьких містечках**. І поряд із українською народною культурою ми потрапили під вплив, як казали в часи Радянського Союзу, бачили рок-н-ролу. Нам подобалася ця заборонена культура, ми себе у мріях поєднували з нею. І коли зібралися разом – у нас щось почало виходити, за-

хотілося вирушити в той світ і подивитися, як там живуть люди. Ми поїхали і знайшли багато доброго.

Я вважаю, що для українців європейські цінності є наразі найкориснішими для побудови здорового суспільства. Зрозуміло, що частина України була в Європі, а інша перебувала під впливом Росії. І ключові речі, такі як вибір церкви, алфавіту, багато в чому передбачили розвиток України на майбутнє. Православна віра й кирилиця дуже сильно пов'язали нас культурно з Росією. І хочемо ми того чи ні, але Росія є геополітичним лідером і вона має свою мету. А через те, що ми справді ментально прив'язані, будемо відчувати сильний вплив із боку Росії ще довго.

У нас є своя попса, нічим не краща й не гірша за російську. Наш шоу-бізнес недорозвинений, хуторянський, із усіма похідними – комплексами, кумівством і непрофесійністю. На жаль, ми маємо з цим погодитись і якось співіснувати. Подивіться на речі, які ми купуємо. Як кажуть: made in China. Китай виробляє різні товари, але перша категорія йде в країни ЄС, а найнижча потрапляє до України. Так само і з музикою. Якщо тут користується попитом найгірше, то найкраще, звісно, опиняється в Європі.

Український шоу-бізнес існує в зародковому стані. До того ж розвивається не цілеспрямовано, а хаотично. Це можна порівняти з забудовою міста Києва, де дуже швидко зводять будинки й на тому заробляють швидкі гроші. Так само і в шоу-бізнесі – роблять

нашвидкоруч проекти без загальної стратегії. Відтак кожний наступний рік музичний ринок стоїть на тій же мертвій точці, з якої його можна як завгодно нагинати.

У нас дуже добре розвинений ринок корпоративних концертів. Мабуть, краще ніж в інших країнах, бо наші люди звикли погуляти. Погуляти для них – це святе, тому має бути артист. Нас теж колись замовляли на корпоративи. Ми спочатку брали в тому участь, як і багато інших українських гуртів. Так само колись грали й у передвибірчих концертах. Проте з якогось часу свідомо відмовилися від того зовсім. Бо бачили гурти, що продовжують грати на корпоративах і політичних концертах, – зустрічаєшся на одній сцені з таким колективом, і дивиєшся, як він деградував.

Те, що «Гайдамаки» співають українською – це природний прояв і водночас громадянська позиція. Ми також часом співаємо англійською, робимо кавери хітів рок-н-ролу й не проти виконати якусь пісню польською. Однак українська – це основна мова, якою ми співаємо та спілкуємось, і завжди будемо це робити.

ДИКИЙ СХІД У КУЛЬТУРИ

Хвиля інтересу до української культури зараз на спаді. Після Помаранчевої революції люди розчарувались у владі й паралельно з тим

у культурній політиці, яку вона проводила. Це несправедливо до всіх артистів, які на цій хвилі піднялися, бо деякі молоді гурти тільки почали відігравати незначну кількість концертів по Україні, й усе. А вони ще не досягли певного рівня, щоб грати за кордоном, тому їхня музична діяльність загальмувалась або зійшла нанівець. Тепер прийшла нова влада, яка буде проводити свою політику. Й коли люди доскочу наїдяться нею, побачать що до чого, з'явиться спротив, який народить другу хвилю зацікавлення українською культурою, зокрема й музикою.

Я не маю жодних ілюзій щодо нинішніх політиків. Це все геополітика, яка спирається на приватні інтереси місцевих олігархів, тому дивуватися тут нічому. Слід очікувати, що гуманітарна галузь і надалі зазнаватиме негативних змін. Однак для таких як я, то скільки не переписуй історію, а залишуся при своїй думці. Просто треба, щоб було більше свідомих людей, які все одно знайдуть дже-рела, з яких можна дізнатися правдиву інформацію.

БІОГРАФІЧНА НОТА

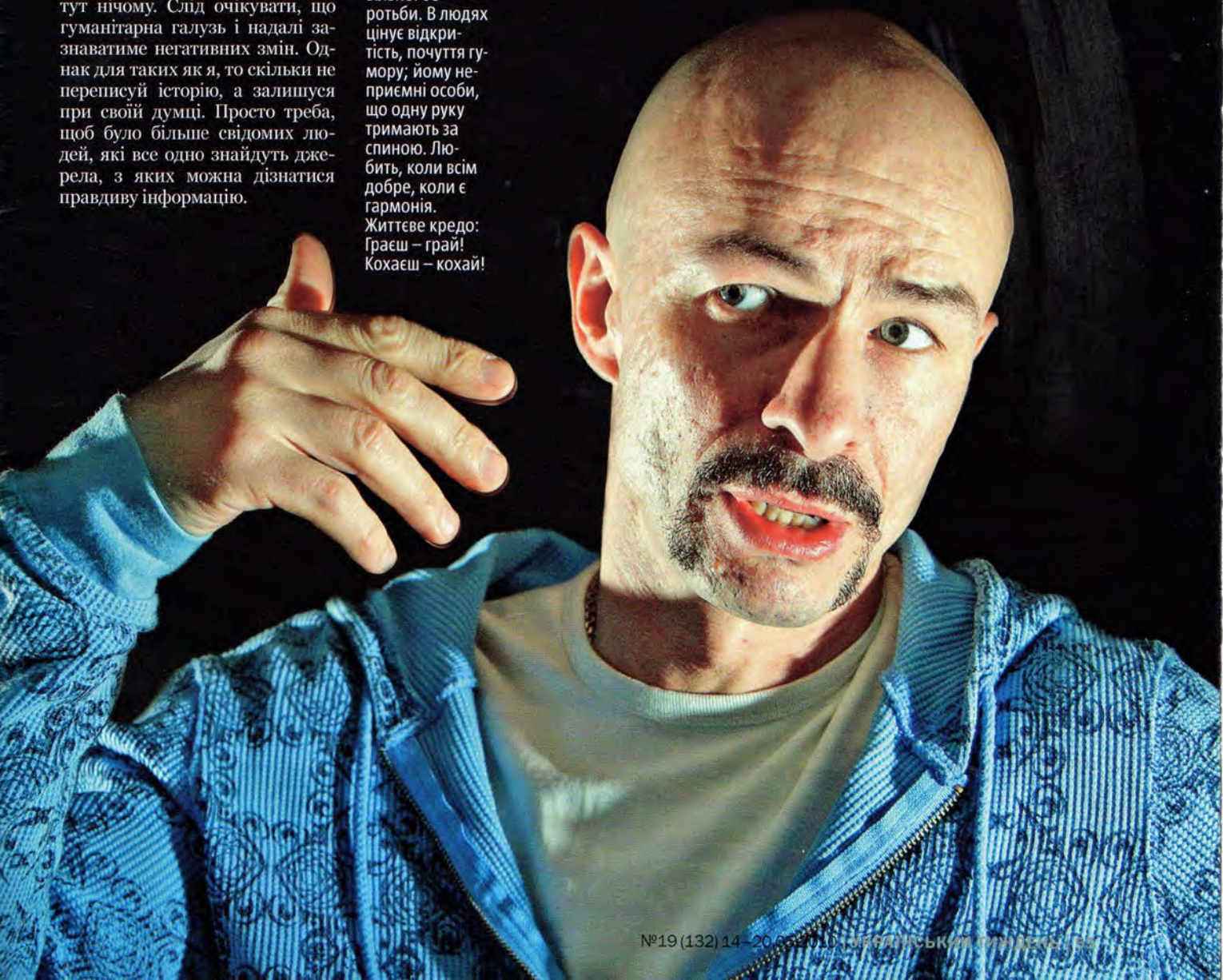
Олександр Ярмола народився 8 квітня 1966 року в місті Чорнобилі. Закінчив Київське музичне училище та Національну музичну академію ім. П. Чайковського з класу вокалу. **В 1993 році** приєднався до київського андеграундного рок-гурту «Актус», який із часом змінив назву на «Гайдамаки». Кандидат у майстри спорту з вільної боротьби. В людях цінує відкритість, почуття гумору; йому неприємні особи, що одну руку тримають за спиною. Любить, коли всім добре, коли є гармонія. Життєве кредо: Граеш – грай! Кохаєш – кохай!

На жаль, у нас немає громадянського суспільства. Воно не формується, натомість ми все більше деградуємо в цьому напрямку. Можна згадати поодинокі винятки, зокрема рух «Не будь байдужим» – подібних ініціатив в Україні дуже мало. Те, що кожен не може усвідомити свою відповідальність, почати з себе, пов'язано з елементарними лінощами. Більше того – це перетворилося на застійну суспільну хворобу. Це ніби летаргія. Всі чекають, що хтось прийде й вирішить за них усі проблеми. А такого не буде.

Найбільше, що мене дратує в українському менталітеті, – це дрімуча лінь,

яка йде ще з тих часів, коли українець лежав і чекав, що йому галушка сама в рота залетить. Ця вада для нас найхарактерніша. Щоправда, Україна велика й етнос у нас дуже різний. Якщо ми візьмемо Західну Україну, то галичани трошки інші в цьому сенсі. Буковинці також досить працьовиті, коли проїхатися по їхніх селах, видно, що все прибрано й доглянуто. А зайдьте, наприклад, на Житомирщину чи Черкащину – там у дворі стоятиме занедбаний сарай, на подвір'ї сидітиме бабуся, в якій є син у великому місті, проте він не може прийти й зробити сарай із цегли.

Держава має підтримати культуру й забезпе-

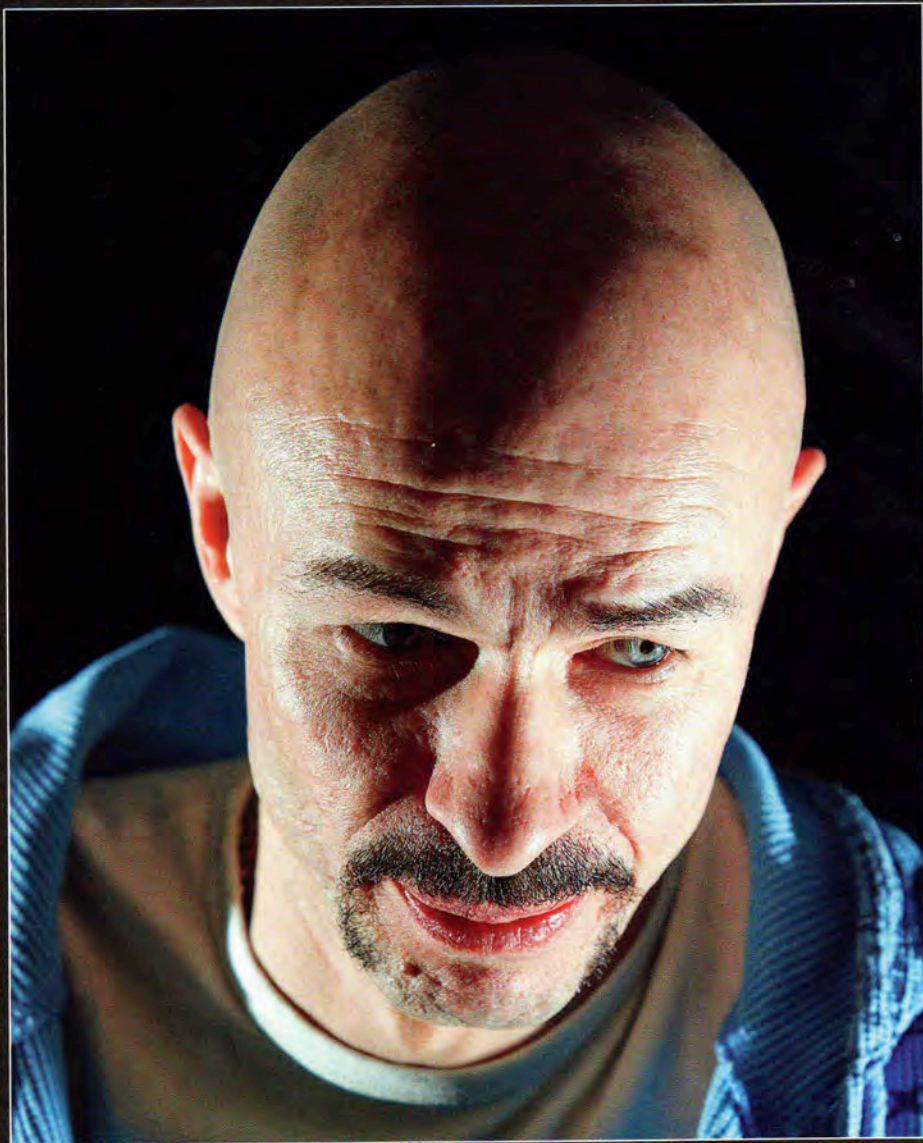

чити дієві реформи. Однак державна політика до останніх президентських виборів перетворилася на суцільний хаос, а після них, певно, буде ще гірше. Принаймні, якщо й будуть реформи, то не такі, як нам хотілося б.

В Україні залишається Дикий Схід у сенсі авторських прав. У нас існує близько 14 різних асоціацій, котрі збирають авторські кошти, які потім не передають за призначенням. Прийдеш у таку організацію по гроші, тобі скажуть, що ми їх поклали в певний банк, який збанкрутував, і ваші кошти десь накрилися. Є ініціативи великої групи артистів, вони хочуть прийняти один закон про авторські права, та він не буде правильним. Адже не потрібно винаходити велосипед, варто подивитися, як працюють європейські товариства, спеціалізовані на авторських правах. Але навіть тій групі артистів не вдається нічого зробити, тому залишаються 14 асоціацій, які все дербаняють між собою.

У нас артист може заробити тільки на концертах. Щось може отримати від продажу дисків, проте це досить хаотичний процес. Комуś вдається зачепити спонсора, він дасть гроші на можливість розмістити рекламу й видати диски. А розмови, що хтось продав в Україні золотий диск, – це все «панті». Ну хто зараз купує диски, якщо їх простіше скачати? «Гайдамаки» в Польщі справді продали золотий диск, записаний разом із гуртом VooVoo. І ми бачили як це правильно робиться. Видавництво вкладало кошти в цей запис, знаючи що гроші відіб'ються, оскільки вони робили спеціальний диск-книжку, дуже інтелегентно оформлений. Цільова аудиторія VooVoo – це польська інтелігенція, яка обов'язково цей реліз купила б. У медіа з'явилась обкладинка альбому, відбулася гарна реклама, й видавництво заробило на диску без усяких спонсорів.

Ми ніколи не платили за ротацію на українських

МУЗИКАНТ-ПРАЦЕЛЮБ. Олександр Ярмола завжди відкритий до поради і серйозної дії

телеканалах чи телебаченні. І надалі цього не робитимемо, тому що це протиприродно. Коли є домовленості між яким-небудь лейблом і радіо, то хай лейбл цим займається, а не артист сам несе свою пісню та ще й платить за це гроші. Це абсурд.

В Україні бракує клубів, обладнаних нормальною апаратурою. В Польщі в кожному містечку, яке відповідає нашому райцентру, є клуб із пристойним апаратом, на якому ми можемо заграти. Польські гурти взагалі практично нікуди не виїжджають зі своєї країни, весь час їздять по цих клубах і нормально існують. В Україні це неможливо, бо в нас немає навіть десятої

частини тих концертних майданчиків.

УКРАЇНСЬКИЙ РОК-Н-РОЛ
Ми зараз готові видавати новий альбом. Можливо, навіть вийдуть два релізи поспіль – один у Європі, інший в Україні, з інтервалом у півроку і з різним вмістом пісень. По музиці він буде набагато важчим за попередні, тому що ми сильно підняли ритм-секцію. Працюємо зараз із польським продюсером на прізвисько Дзкі – старим гітаристом металеві групи й справжнім рок-н-рольником. Він писав наш альбом із VooVoo, і «Гайдамаки» йому сподобалися як окремий гурт. Дзкі запропонував нам співпрацю й підтягнув ритм-секцію.

Ми завжди хотіли грати рок-н-рол. Щойно потрапили на закордонний ринок, нас приклеювали до різних стилів. Спочатку «записали» в категорію world music, і я сказав о'кей, якщо вам подобається це визначення, нехай буде world music. Потім назвали творчість «Гайдамаків» балканською музикою. Кажемо: добре, але ми не з Балкан. А ми просто грали український рок-н-рол, побудований на українських мелодіях. Підхід був той самий – жорстка гітара й протест.

Виконавча майстерність музиканта відрізняється від виконавчої майстерності математика. «Гайдамаки» стали популярнішими за «Актус» (Перша назва гурту. – Ред.), через те що в останньому грали музиканти-початківці, яких поступово замінювали зрілі майстри з академічної освітою. Наприклад, коли гітарист емігрував до Америки, а він був випускником КПІ, на його місце прийшов випускник консерваторії. Звісно, він грає краще.

Для мене дуже важливий текст. Хоча це не є принципово визначальним, бо коли ми візьмемо гурт Nirvana, який я дуже поважаю саме за концепцію, за підхід Курта Кобейна до творчості, то текст для нього був зовсім неважливий, він ішов ніби з підсвідомості, спонтанно, й поезією не вважається. Але в комплексі з тією музикою, що вони творили, цей текст ставав месиджем. Російський рок будувався переважно на текстах і грався акордами, а не рифами. А Nirvana, Led Zeppelin, Rolling Stones починали від рифів. За кордоном також є класні поети, це Шейн Макгован, Нік Кейв.

Я писав тексти від того часу, як почав грати в гурті. Зрозумів, що маю виконувати свою поезію. Це ми зараз співаємо кавери або адаптуємо народні пісні, а коли я починав, було зрозуміло, що треба виконувати свою поезію, якою б вона не була.

У новому альбомі буде пісня на слова Шевченка – рядки з поеми «Гайдамаки». Нетрадиційно інтерпретована,

бо нам завжди не хочеться робити стандартні речі й водночас загрузати в якихось неприродних експериментах. Тому ми знайшли золоту середину.

Гроші – подарунок людям не від Бога. Це треба розуміти й ніколи не впадати від них у залежність. Гроші є вимушеною категорією, яку однак треба тримати під контролем. Багато хто просто лінується контролювати свої прибутки й каже, що краще житиме як Скворода. Одна річ, коли ти вмієш заробити й розрахувати свій бюджет, утім кидаєш все й починаєш жити як Скворода. Інша – якщо ти просто лінуєшся і виправдовуєш себе цим.

Негативне сприйняття комерційно успішних гуртів – це комплекси. Не потрібно сприймати чийсь успіх як обов'язкову ознаку того, що людина скурвилася. Буває так: артист працює, пише кілька альбомів, і в нього закінчується креатив. А якраз на третьому диску його музика починає на релігійно продаватися, на п'ятому альбомі – розпал популярності, за інерцією він робить шостому платівку – й це вже полова... Тоді всі, хто хоче змісту, кажуть: «Зрозуміло, почав заробляти і робити гівно». А буває ще одна проблема – артист, котрого починають купувати, повинен бігати на ефірі і займатися менеджментом, тоді вже бракує часу на творчість. Якщо це передбачити і цьому запобігти, ти можеш залишатися креативним. У світі чимало артистів, яким це вдається.

ЗНАЙТИ СЕБЕ

Я не займався музикою в дитинстві. Тоді мав неабиякий талант до малювання, хоча кидав усі художні школи. В армії дуже багато малював: якісь дембельські альбоми й таке інше, тому в мене з'явилася відраза до мистецтва і я перестав цим займатися. Однак після того майже одразу почав співати. Пам'ятаю початок українського рок-н-рольного руху, Київський рок-клуб – тоді з'явилися такі колективи, як «Брати Гадюкіни», «ВВ», «Колезький асесор», і для нас то була справжня революція. Ми в

той час створювали гурти, звісно, дещо дитячі, доки не доросли до певного рівня.

Харизма фронтмена досить важлива для гурту. Так було завжди. Але не менш суттєво, щоб була команда, яка приносить набагато більше користі, ніж культ особистості. Так чи інакше ти самотужки не витягнеш гурт, оскільки завжди потрібна допомога іншого артиста чи менеджера. Коли ви одиниці, тоді все вийде. Це можна порівняти з футболом, хоча б із німецькою збірною – там є індивідуальності, але команда працює як чітка машина, й тому вони переграють бразильців, команда яких складається з зірок, проте не настільки злагоджена.

Можливо, нам допоміг якийсь ангел. Зараз ми вже стали досвідченіші й бачимо, куди треба ступати. А ще три роки тому були менш свідомі, десять років тому взагалі нічого не знали. Однак були відкриті до поради і до серйозної дії. Нам траплялися такі люди, яких ми поважали й прислухалися до них. Водночас гурт ніколи не зав'язувався з продюсерами настільки, щоб від них залежати.

Рецепту успіху немає. Для того, щоб стати кимось, певно, потрібно народитися під якоюсь щасливою зіркою. Я щось пораджу, однак звідки ж напевне знати, в якому напрямку рухатися музикантові-початківцю? Може, йому треба писати класні тексти й він уже буде геніальним, а може, йому слід по 5–8 годин займатися грою на гітарі, а загалом гітару бажано мати не одну.

Ми створили свій бренд «козак-рок». Це в першу чергу рок-н-рол, який має потужну ритмічну основу й мелодій композицій, які походять від козацьких пісень. Це те, що ми зробили за останні два роки, і воно має ввійти до наступних альбомів. Ми «винайшли» козак-рок перед початком 2009-го, й це стало наразі нашим цілком самодостатнім стилем. Попередні роботи, наприклад, альбом «Богуслав» – час експериментів, ми тоді шукали себе, і зрештою все викристалізувалося. ■

ДИСКОГРАФІЯ
ГУРТУ
«ГАЙДАМАКИ»

«Гайдамаки»,
2001

«Богуслав»,
2004

«Перверзія»,
2005

«Ukraine
Calling», 2006

«Кобзар», 2008

«Voo Voo i
Haydamaky»,
2009

Канікули в комі

Психологічна драма
Алексея Попогребського
наслідує Тарковського й
розгортає безмежжя
людської слабкості

У назві стрічки «Як я провів цього літа» свідомо вжито анаколум – стилістичну фігуру, побудовану на неправильному узгодженні членів речення. Цим прийомом Алексей Попогребський одразу натякає глядачеві, що його фільм – це не традиційна тема для шкільного твору про літні вакації. Жодних ліричних історій, буколических картин теплих вечорів чи гостросюжетної пригодницької романтики. Режисер пропонує зовсім інше – відчужену атмосферу полярної станції на Чукотці, що слугує герметичним простором для розгортання напружених стосунків двох протилежностей. Начальник станції Сергій – «людина природи»: вольовий, досвідчений, суворий, схильний до дії, а не роздумів. Молодий стажер Павел – «людина міста»: кульчик у вусі, плеєр, «шутери» від нудьги, інфантильність і багата уява. Їхнє співіснування страшенно одноманітне: раз на чотири години виміряти метеорологічні показники, передати їх по радіо на центральну

**«Як я провів
цього літа».**
У кінотеатрах
України
з 6 травня

базу, а решту часу спати, ловити рибу й медитувати на величні пейзажі Північного Льодовитого океану. Кожен з них із нетерпінням чекає, коли нарешті закінчиться «робінзонство», знаючи, що вахта добігає кінця. Сергій кілька років не бачив своєї сім'ї, а Павлу просто все набридло, адже практика виявилася набагато нуднішою, ніж він очікував. Однак сомнамбулічний стан стажера миттєво розвіює страшна звістка, яку він має негайно розповісти начальникові станції. Хлопець вагається: говорити чи ні й зрештою йде найлегшим шляхом, пустивши все на самоплив й обравши замовчування факту трагедії. З цього моменту монотонний сюжет стрічки починає набирати обертів і тримати глядача в постійному

Анонси 14 травня, 18.30

**Презентація
«Збігнів Лібера.
Праці 1982–2008 років»**

**Центр ім. Леся Курбаса
(Київ, вул. Володимирська, 23-В)**

У доробку одного з найцікавіших польських митців – відео, фото, інсталяції, перфоманси та малюнки, що стали підґрунтям критичного-анархічного мистецтва в Польщі. Фільм Лібера «Інтимні обряди» документує життя прикутої до ліжка 90-річної бабусі. Створеним іграшки «Lego. Концтабір», You can shave your baby, Eroica критикують суспільство, що накладає на людину жорсткі рамки вже в дитинстві. Життєрадісні римейки відомих історичних трагічних світлин із серії «Позитиви» показують, як наша свідомість захищається від негативних сигналів.

14–15 травня, 23.30

«Арткіно»

**Кінотеатр «Жовтень»
(Київ, вул. Костянтинівська, 26)**

Роботи російського фестивалю авторського короткометражного кіно демонструватимуть протягом двох ночей. Це 34 стрічки загальною тривалістю майже 10 годин. Показ розпочнеться ігровим фільмом «Кінець» Максима Доценко про шалену нічну гонитву. А завершуватиме програму Андрей Аверков із документальною стрічкою «Життя по-новому», де головний герой кардинально змінює своє життя. Також у межах фестивалю виступить кінознавець, актор та педагог Дмитрій Купових із лекціями про проблеми короткого метра.

14–16 травня

«Київські лаври»

**Будинок учителя
(Київ, вул. Володимирська, 57)**

У Міжнародний фестиваль поезії презентує сучасне мистецтво слова різних країн. Богдан Задура проведе вечір польської поезії. Виступатимуть поети з Грузії: Звіад Ратіані, Інна Кулішова, Ніка Джорджанелі, Шота Іаташвілі. Українська іронічна поезія звучатиме у виконанні Юрка Позаяка, Олександра Ірванця, Віктора Неборака, Володимира Цибулька, Сергія Пантюка. Вперше на фестивалі будуть представлені провідні російські та українські прозаїки: Леонід Юзефовіч, Міхал Шишкін, Лесь Подерв'янський, Захар Прілепін.

КНИЖКИ

Декамерон. «10 українських прозаїків останніх десяти років»

Антологія містить оповідання Софії Андрухович, Любка Дереша, Анатолія Дністрового, Сергія Жадана, Ірени Карпи, Світлани Пиркало, Світлани Пovalaєвої, Тараса Прохаська, Наталки Сняданко та Сашка Ушкалова – авторів, які характерно презентують прозу щойно минулих 2000-х. Хоча Жадан у післямові й каже, що «Декамерон» засвідчує марність пошуку будь-яких тенденцій у літературі, деякі тренди видно неозброєним оком. Наприклад, загальні «пошуки сюжетності» та злегка містичний присмак чи не кожної історії.

Роман Шпорлюк. «У пошуках майбутнього часу»

Есеї та публіцистичні статті про Україну помітно еміграційного історика в цій книжці розміщено в оберненому часовому порядку – від 2009 до 1960 року, що створює вельми непогану перспективу. І все це ніби навмисне написано для нашого деморалізованого моменту: Роман Шпорлюк умів і вмів навіть у найприкриших ситуаціях знаходити позитивні ознаки та можливості для виправлення становища, бути спокійним, активним і толерантним.

Микола Трубляїні. «Ляхтак»

Видавництво «Грані-Т» започаткувало нову серію «Українська дитяча класика», де планує друкувати найяскравіші книжки минулих років, що зберігають актуальність і для сьогоднішніх дітей та підлітків. Однією з них стала повість «Ляхтак» головного українського літературного мариніста Миколи Трубляїні, написана ще 1934 року. Ця книжка – справжня знахідка для всіх любителів творів про морські авантюри.

напруженні. Коли розкривається правда, двоє на півострові з вимушених співмешканців перетворюються на дикунів – соціальні маски на Чукотці зайві. «Як я провів цього літа» – стрічка довгих, дещо затягнутих кадрів а-ля Тарковський. Третьою дійовою особою тут виступає природа – прекрасні пейзажі гір, рівнин, океану, зафільмовані на суперсучасну цифрову камеру RED оператором Павлом Костомаровим, з'являються ледь не щохвилини. Останній, до речі, отримав за «видатні художні досягнення» Срібного ведмедя цьогорічного Берлінале, де також відзначили й двох акторів фільму: Сергія Пускепаліса та Грігорія Добригіна.

Наталія Петринська

15–16 травня

**«Книжкова Толока
«СлОвія-2010»**

Центральна площа,
БК ім. К. Рубчакової
(Чортків, вул. І. Франка, 1)

Перший всеукраїнський літературно-мистецький фестиваль презентуватиме новинки сучасної української літератури: поетичні книжки Ігоря Павлюка «Стратосфера», «Україна в диму», роман «Троянда ритуального болю» Степана Процюка, «Через терни до любови» Мирослава Лазарука. Відбудуться зустрічі та автограф-есейі з Марією Матіос, Михайлом Андрусюком, Володимиром Ешкільєвим, Євгеном Бараном, Мар'яною Савкою та іншими письменниками. На літературних читаннях «Нове диxання» виступатимуть молоді автори.

15–19 травня

«Харківський бузок»

Кінотеатри ім. Довженка,
«Познань», «Росія»,
Театр опери і балету
(Харків, вул. 23 Серпня, 61;
вул. Академіка Павлова, 160;
просп. 50-річчя ВЛКСМ, 54;
вул. Сумська, 25)

До участі в конкурсі кінофестивалю було відібрано 35 стрічок із Азербайджану, Білорусі, Росії, України, Франції, США, Казахстану. Всі охочі зможуть відвідати майстер-класи режисерів Алли Сурикової, Владіміра Фокіна, творчі зустрічі з почесним гостем імпрези П'єром Рішаром та актрисами Єленою Яковлевою, Катєю Ченко, Мілен Демонжо.

21 травня, 20.00

«Плач Єремії»

Палац дітей та юнацтва
(Дніпропетровськ,
наб. Перемоги, 5)

Легендарний рок-гурт Тараса Чубая на сцені вже 20 років. Шалену популярність здобула його лірична балада «Вона», повстанський гімн «Лента за лентою» та філософські елегії, автором текстів яких є батько Тараса – Григорій Чубай. Спокійні мелодії чергуються в музиці «Плачу Єремії» з емоційними вибухами, створюючи особливий імпровізаційний колорит. Наразі гурт працює над двома альбомами, тож під час концерту відбудеться прем'єрне виконання нових пісень.

Анталья,
крім моря, гір
та пальм, щороку
вабить сотні тисяч
українців руїнами
античних міст
і вогненною
Химерою

Автор: Ігор Кручик

Фото: автора

В аеропорту Анталії стоїть черга до віконця отримання віз. Десять хвилин очікування, кожен сплачує по \$30. Просканувавши паспорт, у нього за кілька секунд клеять марку – і ласкаво просимо. Так просто! Без шенгенської бюрократії?

Мабуть, це не остання причина, чому минулого 2009 року Туреччина прийняла аж 24 млн відпочивальників. Українців серед них було 574 700. За чисельністю виїзного туризму ця країна вже не перший рік посідає для нас перше місце. Наступна причина стає теж зрозумілою одразу по прильоті – сприятливий клімат. Навколо – пальми. В аеропорту, на вулицях, при шляхах. А ще привертають погляд Торосські гори і, звичайно ж, солоно-тепле Середземне море.

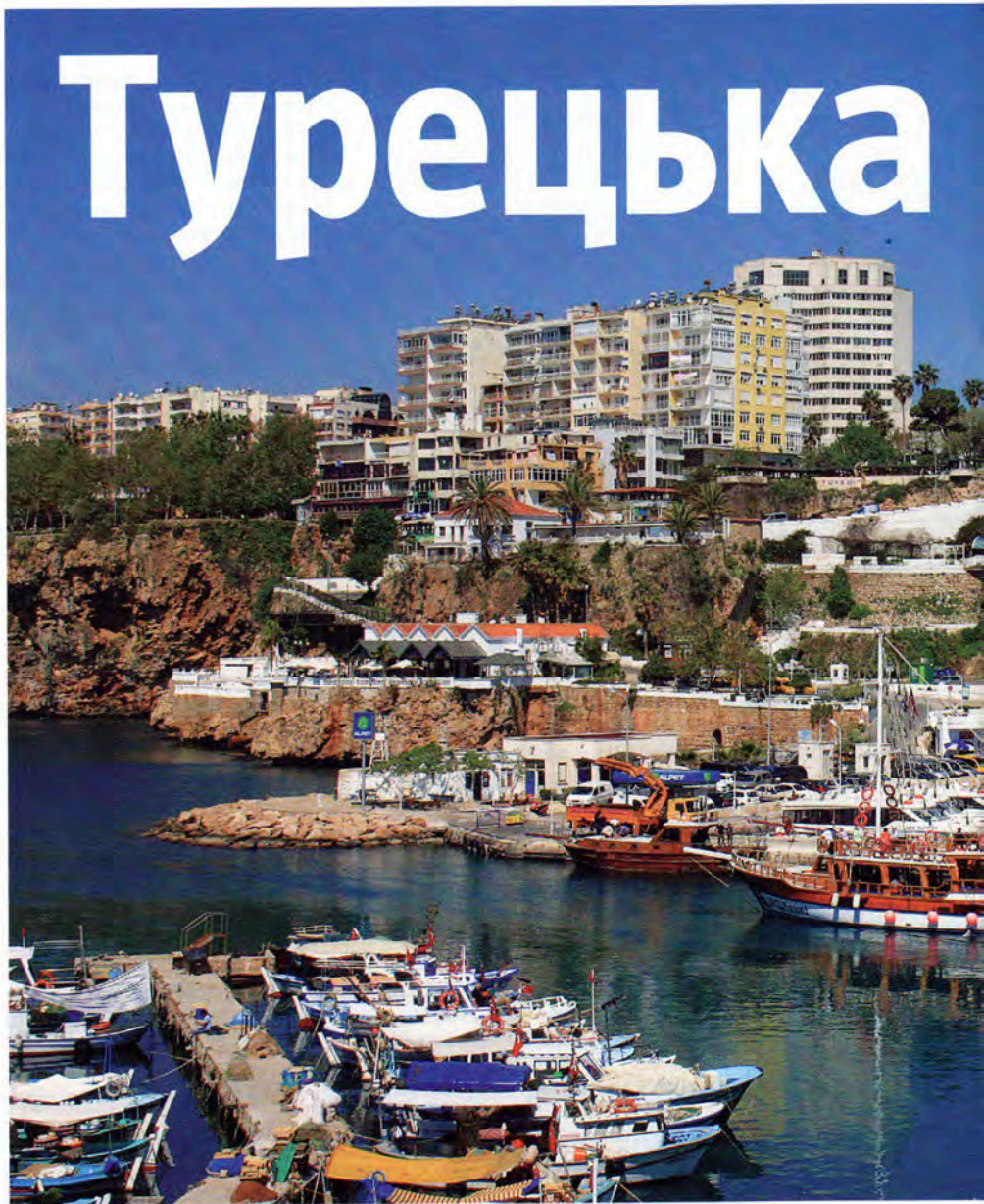
МОЛОДЕ АНТИЧНЕ МІСТО

«Туркені ходять у паранджі», – це виявилось стереотипом, далеким від життя. Туреччина – найбільш світська з усіх мусульманських країн, деякі жінки тут таки носять хустки-хиджаби, але переважно вдягаються як європейки.

Стоїмо на центральному Майдані Республіки з кінним пам'ятником Кемалю Ататюрку. Ліворуч височіють годинникова мурована вежа й рифлений 38-метровий мінарет Івлі, який датується 1280 роком. Унизу під нами – старе місто й яхтова марина на місці колишнього торгового порту, який тут існував ще за еллінів і хрестоносців.

Приємно посидіти в кафе з панорамою на море, гори, мечеть. Стиха лунає мелодія. Турецька? Якщо вслухатись, упізн

нається європейська класика – Вівальді в східному аранжуванні. Ми блукаємо античними вуличками, портом, відбиваючись від запрошень покататися на яхті... Втім, більша частина Анталії – нове місто, молоде за населенням і доладно сплановане. Світлі 14–16-поверхові будинки з панелями сонячних батарей на дахах. Анталійський трамвай виглядає цілком по-європейськи – не порівняти з обдертими київськими вагонами. Пальмові бульвари й сквери біля ошатних мечетей, багато троянд, ямину й субтропічних квітів. Парки Ататюрка, Карааліоглу, Мермерлі, Реджеп Більгін наповнюють місто субтропічними аро-

Турецька

ВАРТО ПОБАЧИТИ

Мінарет Івлі заввишки 38 метрів, датований 1280 роком – символ Анталії. Під ним збігає до порту старе місто. **Підземні вогні**, що палають на горі Янарташ (Химера) вже кілька тисячоліть.

Термессос – античне місто в горах на висоті близько 1050 метрів над морем. Добре зберігся амфітеатр, некрополь, кам'яні цистерни для води.

Водограй Дюдєн в місці, де річка Дюдєн впадає в Середземне море, – колоритна картина вічної гри природи на тлі нових будівель.

Олімпос – давнє елліньське поселення в бухті, згодом – піратський порт. Нині – руїни, некрополь, хачі кактусів.

РІВ'ЄРА

матами. Й усюди над морем – безкоштовні тренажерні майданчики. В Анталі є аквапарк, дельфінарій, театр опери й балету і навіть музей НЛО.

Турки в цих місцях мешкали не завжди, але заселили їх хазайновито. Розбудували курортну інфраструктуру, в якій працює до 80% населення півторамільйонного міста. Готелі, ресторани, навіть водоспад – все працює на відпочивальників, як єдиний луна-парк. Дорожній рух в Анталі – без видимих порушень. По вулицях розставлені надземні переходи, куди люди піднімаються ескалаторами.

А на обрії, вздовж усєї затоки, темніє попід хмарами чи-

маленький, не нижчий за Карпати, Торосський хребет.

НА ПАМУККАЛЕ

Гірська дорога на Памуккале пролягає через перевал. Щойно вранці ми купалися в морі, аж тут, у горах, – сніг, наче бавовняне поле. Турецькою бавовна – памук, звідси походить і прізвище нобеліанта Орхана Памука, й назва місця, куди ми їдемо.

Гірські селища виглядають доглянуто. Чисті гарні будиночки на кілька поверхів, біля кожного другого – автівка. Супермаркети, банки, кав'ярні. Метеостанція. Графіті турецькою мовою на стіні промспороди – ім'я відомого футболіста. І якби

ПРОДАВЕЦЬ АНТИКВАРІАТУ.

У старій частині Анталі не бракує крамничок зі східними старожитностями

замість мечеті в небо стирчав костел, а замість чинар росли буки, можна було б сплутати тутешню місцевість, наприклад, із Угорщиною.

Де-не-де в горах виблискує, наче озеро, плівка десятків гектарів теплиць, у яких вирощують помідори, кавуни, квіти. Цілий рік їх експортують до Європи. «Нас оминув соціалізм, земля завжди була в приватній власності», – каже гід Айхан Чавушоглу. Тож і дбають турки про кожен кам'янистий метр. Минаємо підприємства з обробки мармуру, граніту, килимову фабрику.

Зупинка біля гірського ресторану. Плату тут беруть у до- ▶

ларах, євро або в лірах, хто що має. Й так усюди: в будь-якому супермаркеті чи кав'ярні у вас приймуть ці три валюти без зайвих формальностей. Пластикові картки теж у ходу. Такого валютного лібералізму, як у Туреччині, ще годі попошукати.

Проїжджаємо досить велике місто – Денізли. Увагу привертають ракетоподібні мінарети, а також університет – будівля в стилі хай-тек. «У Туреччині діє 144 університети, з них 80 державних», – повідомляє Айхан.

Памуккале – «бавовняна фортеця» – ще здаля впадає у вічі незвичною картиною білих скель. Якби не спека, можна було б подумати, що це гірськолижні траси. Насправді – корисні мінеральні відкладення у вигляді травертин – неглибоких басейнів, розташованих терасами.

Але перш ніж походити білосніжними схилами, ми довго блукаємо руїнами Хієраполіса – міста, яке колись збудували біля цих білих скель ще давні греки. Я й раніше чув, що в Туреччині є чимало античних міст. Землетруси і війни залишили від них мало що. Хієраполіс теж неодноразово руйнувався, однак і досі непогано виглядає його кам'яний амфітеатр. У багатьох із нас найбільший пієтет викликала церква Св. Пилипа, збудована тут ще в V столітті. На жаль, і від неї – тільки брили, крізь які проростає будяк.

А що найкраще збереглося? Джерело теплої мінеральної води, що б'є з-під скелі. Влаштована тут оздоровча термальна «купіль Клеопатри» працює вже кільканадцять століть.

ДАВНЬОГРЕЦЬКЕ КАМІННЯ

Високо в горах, куди навіть птахи долітали важко.

Орхан Памук

Черепаша переповзає дорогу, автобус гальмує. Шлях із асфальтного стає камінним, мов черепашковий панцир. Звужується, крутішає і в'ється далі на Термесос – стародавнє місто на висоті 1050 метрів над морем. Дорога тупиться понад ущелиною, деє унизу кружеляє по камінцях річка. Нема навіть символічного бордюру, хоча асфальтове покриття чудове. Туреччина – здебільшого гірська країна, для водія петлювання між скелею й пірвою – звичний трюк.

Виходимо й пішки козячими стежками дістаємося розвалин

ХРАМ АПОСТОЛА. Руїни церкви в античному Хієраполісі датують V століттям. Її звели на місці, де проповідував один з учнів Ісуса Христа – Святий Пилип

гімназіуму – античного фітнес-центру. Далі йти все важче. Тут в еліські часи збудували величні храми Зевса й Артеміди, від яких тепер – лише повалені колони й брили, розкидані схилами. Термесос зміг встояти навіть перед військом Александра Македонського, та не перед часом. Збереглися, щоправда, кам'яні надгробки некрополя і майже вцілів амфітеатр, збудований у римському стилі в 1 році н.е.

Униз спускаємося повільно, як ті черепахи. До речі, в Туреччині цих тварин чимало. Їх люблять і продають скрізь – у сувенірному, звичайно, вигляді. А в Белеку ми побачили велетенську скульптуру черепахи, й це більше надихає, ніж статуя Лєніна деє у нас у Корєїзі.

Після Термесоса мені довелося викинути свої розбиті черевики й купити турецькі.

ХИМЕРА – ВІЧНИЙ ВОГОНЬ

Назавтра знову гірська дорога, що іноді перетинає пересохлі русла річок. На узбіччі трапляються помаранчеві дерева, на котрих висять оранжеві кулі. Де-не-де при дорозі продає апельсини господар, як у нас деє на Полтавщині цибулю чи яблука.

Ще одне античне місто Олімпос, засноване в III столітті до н.е., оглядаємо без поспіху й екстриму. Воно розташоване в мальовничій бухті, й за давніх римлян тут базувалися пірати. В пізніші віки

ДЕ ОСЕЛИТИСЯ

Ми випробували кілька найновіших п'ятизіркових готелів. Delfin Palace – зовні, як грандіозний шолом тюркського воїна, всередині – постмодерн, поєднання хай-теку зі східними мотивами. Готель Spice архітектор замислив як східний палац у марокансько-індійському стилі. Rixos Sungate відповідає всім зіркам цього іменитого бренду. В найновішому Vogue Avantgarde йшли останні приготування до сезону, котрий у Туреччині розпочинається з травня

Життя одне. Живи!

Фєєрїя
мандрів

Туризм. Відпочинок. Екскурсії. Авіаквитки.
Україна. Європа. Увесь світ!

м. Київ, вул. Гайцана, 8/9, © Арсенальна
тел.: (044) 501 01 82/83, 583 05 20
www.feerie.com.ua

ТУРИСТИЧНА ФІРМА **Фєєрїя** МЕРЕЖА ТУРИСТИЧНИХ АГЕНЦІЙ **Фєєрїя мандрів**
№ ЄДРНОУ АР № 020121 від 14.02.2006

Олімпос входив до складу різних цивілізацій. Руїни цікаві, а нам треба дочекатися заходу сонця. Навіщо? Тільки тоді розпочнемо сходження на Янарташ (у перекладі – вогняна гора), в англійському ж варіанті топоніміки вона здавна називається Химера. Скелястий шлях іде сосновим гаєм, це червоні турецькі сосни, для нас трохи незвичні. Ось ми, нарешті, на вершині. Вже почало сутеніти, тому добре бачимо вогні, що пробиваються з-під землі. Це місце відоме людям кілька тисяч років. Згідно з давньогрецькими міфами, герой Беллерофонт, осідлавши крилатого Пегаса, вбив тут і закопав вогнедишне чудисько – Химеру. Насправді ж то фонтанує і палає природ-

ний газ. Смолоскипи іноді згаснуть, тоді спалахнуть знову. Отак ідея вічного вогню, яку комуністи намагалися здійснити з пропагандистською метою, тут працює на суто природних засадах. І турки на цьому непогано заробляють: вхід на Химеру – \$2 або три ліри з особи.

КУРОРТНЕ УЗБЕРЕЖЖЯ

Марш-кидки в турецькі гори – до античних міст або ж до прохолодніших, ніж море, озер – зручно робити, замешкавши на середземноморському узбережжі. За кількістю сучасно облаштованих курортних селищ Анталія залишає далеко позаду наші Крим і Азовське узбережжя. Їх тут десятки, ми побували лише в кількох: Кемері,

ПОЛУМ'Я З-ПІД ЗЕМЛІ. Тисячолітній природний феномен на горі Янарташ став міфом про чудисько і фішкою турбізнесу

Торік Туреччина прийняла

24 млн відпочивальників. Серед них було

574 700 українців

Белеку, Гюйнюку, Бельдібі. Проїжджаючи курортне селище Кадріє, поруч із мечеттю помітили християнську церкву й неподалік – синагогу. Напевно, їх збудували спеціально для відпочивальників. Як і безліч курортних магазинчиків із іноді чудернацькими вивісками. Наприклад, у селищі Гюйнюк здибали такий зразок англо-російського суржику: «Кожаный и меховой fabric shop».

Мандрівників приймають зазвичай невеликими групами. Для цього, приміром, одна лише туристична фірма **karyatour** зафрахтувала з України 28 авіарейсів на тиждень, до літа-2010 налаштувала близько 250 готелів. І в кожній групі є свій гід – він і краєзнавець, і помічник у вирішенні будь-якої проблеми.

У готелях працює чимало персоналу з України, Казахстану, Росії, бо відомо, що порозумітися англійською, тим більше турецькою, для нашої людини іноді проблематично.

Привертає увагу, що Туреччина на позір патріотична. Скрізь майорять національні червоні прапори з зіркою й півмісяцем: на пляжах, біля лазень-хамамів, навіть поруч із поодинокими продавцями апельсинів на гірських шляхах. Але зауважую, що мінеральну воду «Дамла» розливає філія компанії Coca-Cola. Та й це – свідчення патріотизму і сприятливого клімату: не лише природного, а й інвестиційного. ■

Редакція дякує компанії **karyatour**, яка уможливила цю мандрівку

МАНДРІВНИКОВІ НА ЗАМІТКУ

Зменшити витрати на дзвінки в роумінгу можна, скориставшись послугою TravelSIM. Вона працює в 183 країнах світу і в 71 з них передбачає безплатні вхідні дзвінки. У 116 країнах світу вихідні дзвінки варіюються в межах \$0,39–\$1,00. Вартість вихідних дзвінків з Туреччини – 0,55 \$/хв, вхідні тут безплатні. Ціни на стартові пакети TravelSIM доступні: мінімальний стартпакет «Проба» з \$5 на баланс коштує \$14. А ще є «Еліт» зі \$100 на рахунок, вартість якого становить \$109. При цьому замовлений «Еліт» безплатно доставлять абоненту в будь-яку точку України, а також запропонують обрати такий номер, який йому сподобається. Послуга TravelSIM має й багато інших переваг: відсутність абонплати і плати за з'єднання, безкоштовна деталізація дзвінків online, GPRS-інтернет. Абоненти також можуть заробляти бонусні милі за кожну хвилину розмов, для чого необхідно зареєструватися і стати учасником програм лояльності авіакомпаній – «Панорама клуб» від МАУ або «Меридіан» від «Аеросвіту».

Твій перший смокінг

Тиждень приміряв KIA Cerato

Автор:
Ілько
Майдачевський

Фото:
Олександр
Чекменів

Для більшості нормальних чоловіків смокінг – це екзотика. У найкращому разі атрибут весілля разом із лімузином, шампанським і ритуальною фотографією (на цей випадок практичні американці вигадали послугу «смокінг напрокат»). У найгіршому, якщо ти публічна постать – артист, депутат або, боронь Боже, журналіст – і маєш потребу час від часу змагатися в дотепності з Катєю Осадчою, він перетворюється на специфічний вид робочого одягу. І ти клянеш умовності й вирушаєш на пошуки інструмента соціального маскування. Років 15 тому так сталося зі мною особисто. Завдання виявилось не таким складним, як я боявся:

згаданий атрибут знайшовся в першій-ліпшій пристойній крамничці, він чудово сидів, наскільки це дозволяла фігура, цілковито відповідав вимогам дрес-коду й мав один-єдиний недолік із погляду завідників, з дозволу сказати, «світських» вечірок: його марка була геть нікому не відома. Це мене ніяк не зупинило: я ж не збирався його носити підбивкою нагору! Натомість була й суттєва перевага: коштував він як звичайний костюм середньої цінової категорії.

Я згадав бойове хрещення на червоному килимку, сівши за кермо нового KIA Cerato. Якби не важка журналістська доля, то, може, ніколи й не звернув би уваги на цього молодявого хлоп-

ця – хіба мало на ринку машин класу C? Список конкурентів займає абзац. І тільки коли уважніше придивляючись до цієї лялечки, розумієш, що отримав дещо більше, ніж сподівався.

Почнімо з назви. Уявляю всю складність завдання, що стоїть перед маркетологами, які мають знайти ім'я для нової моделі. Воно має бути коротким, яскравим, ефектним, таким, що запам'ятовується, до того ж у нашому випадку містити «фішку», яка натякатиме на шляхетне походження. Щось... некорейське. Хоча б італійське.

Останнім часом корейські фірми вибрали свою стратегію просування на світові ринки: увага до якості продукту та дизайну. KIA Cerato – яскравий приклад реалізо-

ваної стратегії. В ньому непросто вгадати належність до південнокорейського бренду. Секрет у новій філософії KIA Motors, в основі якої тепер, окрім звичних якості й надійності, лежить емоційний дизайн. Дивіться і закохуйтесь!

Serato італійською – віск, а serato – навощений, начищений до блиску. Натяк зрозумілий? Мабуть, відшукали його разом із зовнішнім виглядом десь у каліфорнійському дизайнерському бюро компанії. Дебют відбувся торік на Чиказькому автосалоні. Отримали цілком – ні, навіть не американський – європейський автомобіль із чималим набором принад, поміж яких основна – цілком обгрунтована претензія на люкс.

Цей люкс відчувається не так навіть візуально, як тактильно. Як оздоблено салон, як оброблені поверхні, як організовано простір. Про внутрішній простір слід сказати окремо: місця в салоні несподівано багато, ніщо ніде не тисне, на задньому сидінні колінам не треба шукати зручного положення, а багажник узагалі, немов у лімузіна: 415 літрів. І, головне, все працює, все прилягає, все клікає, все зачинається тихо й надійно. Враження,

KIA дає сім років гарантії пробігу навіть українськими дорогами

що все підігнано для Східної Європи, де автомобілісти нервові та капризні (нічого не вдієш, особливості менталітету). До суду не подадуть, як американці на Toyota, але репутацію зіпсують.

Починаєш звертати увагу на дрібниці. Наприклад, на те, що всі прилади ідеально читаються в отворі керма (наприклад, у попередньому апараті, який довелося напередодні випробувати, спідометр було видно тільки тоді, коли кермо зорієнтоване рівно на «12», а модель недешева). Що для лівої ноги, яка в машинах з автоматом ніколи не може знайти собі місця, передбачено підніжку у вигляді широкої фальш-педальки. Що на табло весь час світиться вкрай корисна цифра – скільки кілометрів можна проїхати на залишку пального в бензобаку.

Частина цих деталей є цілком звичною для моделей трохи дорожчого класу (не кажу про ABS, ESP, а про пактронік та круїз-контроль), частина – індивідуальною заявкою на належність до світу розкошів, телекамер, коктейлів, усміхнених і поступливих дівчат, одне слово, до світу, де носять смокінг.

Щоправда, переваги у вигляді безплатного додатка тяг-

жен горбик і кожну дірочку. Мабуть, у KIA щось чули про Черновецького та Кивавтодор, проте фантазії уявити, що це означає насправді, в них забракло. Тому пересування в реальних бойових умовах важко назвати безтурботним. Тобто керованість зберігається в усіх режимах у межах розумного, маневри, повороти й розвороти даються без зайвих нервів і навіть із запасом міцності. Потужності дволітрового двигуна (є комплектація 1,6, але це вже звичайний костюм, навіть без краватки) вистачає як на прискорення, так і на компенсацію млявого автомата, але... Постійний контакт із дорожнім покриттям дратує: таке враження, що ти на Lamborghini...

Дещо примиряє з вібрацією наліпка на задньому склі тестового екземпляра: «7 років гарантії або 100 тис. км пробігу». Ні, ви уявляєте, що таке сім років киявськими (або одеськими, або львівськими) вулицями? За впевнений погляд у майбутнє теж чимось треба платити. Старше покоління автомобілістів таке не зможе вкласти в голову, адже воно досі пам'ятає на рівні підсвідомості, що раз на тиждень доводилося лазити під капот, а молода генерація сприймає це

нуть за собою недоліки. Смокінг – це для червоного килима, ти ж не гасатимеш у метелику й лакових черевиках запаскудженим пустирем у промзоні на околиці? Ото ж бо! Кажуть, конструктори спеціально для східноєвропейських ринків підсилили підвіску, і це відчувається одразу, щойно ти зрушиш з місця. Serato фіксує кожну найменшу тріщинку в асфальті, ко-

жак даність. Саме молодий східноєвропейський споживач претензії на розкіш оцінив: з минулого літа Serato був і залишається чемпіоном із продажу, навіть у кризові місяці.

Загальний вердикт такий: згодом у твоєму гардеробі з'явиться кілька смокінгів від Brioni, але того, першого, ти не забудеш ніколи. Можливо, навіть він залишиться улюбленим. ■

З ІНШОГО СВІТУ

Періодично ми з колегами отримуємо дзвіночки від читачів. Нагадування про те, що нашу писанину ще й читають, у кожного свої. Це не завжди злісні коментарі-анонімки на нет-сторінці журналу. Комусь телефонує шкільна вчителька і розповідає, що **Тиждень** читають цілою учительською. Хтось переказує через знайомих, що вважає вас красунчиком. Когось за фотографіями на останній сторінці впізнають на вулиці або в метро. А комусь пишуть листи через соціальні мережі або сайт **Тижня**. Шановні читачі, хочу вам подякувати за вашу увагу, доречні зауваження і конструктивну критику. Але найбільше подяк – за подяки. ■

Інна
Завгородня

ПРО РОДОСЛОВНУ

Мені страшенно подобається популярний тренд про історію родини. Що тут скажеш, у мене, як у всіх, повний салат. Дід матері – корінний тернопільський поляк. Моя бабця – українка-переселенка з-під Жешува. Один із моїх дідів (батько мого батька) – росіянин. Інші – хто з Галичини, хто з Поділля. Але я не про це. Років десять тому знайомий поет, схильний до антропологічного аматорства, оглядаючи моє обличчя, розпитував, звідки в мене взялися «тюркські елементи». Я був спантеличений і не знав, що відповідати. Оце кілька тижнів тому батько зізнався, що російський дід походив... із волзьких татар. А чё? Це навіть дуже дотепно! ■

Анатолій
Дністровий

ОДНОРАЗОВА ЄВРОПА

Чому це раз у раз у День Європи на мене, як на Буратіно, наводить мрія про золотий ключик? Отже, бачу таке: старий пес із буржуа-пенсіонером, який не хвилюється, що в Пенсійному фонді не вистачить «капусти». Бізнесмен, який ніколи не стикався з хабарниками чи рекетом. Громадяни, які без розводок і відмовок виконують один перед одним свої зобов'язання. Журналіст, чесний перед читачами і редакцією. О, солодка євроказка! Поки що наша Європа – це лише Київ, навіть ні: тільки оця брукована площа – колишня Сталіна. З парламентською бібліотекою, що колись була «імені КПРС». Перед Українським домом – колишнім квазіхрамом, музеєм Леніна. Тут наш євродім... Європейський – хоча б у цей день. ■

Ігор
Кручик

В'ячеслав
Дарпінянц

Олена
Чекан

Андрій
Ермоленко

ПАНСІОН БЛАГОРОДНИХ ВОДИЇВ

Впевнений, що читати та лікувати інших – це особливе покликання, а починати навчально-лікувальний процес краще з самого себе, але останнім часом не можу втриматися – вчу... Розклад лекцій плаваючий залежно від того, коли гуляю з немовлям. Аудиторія – алея, або мовою абітурієнтів «тротуар». Програма – правила дорожнього руху. Як водій я знаю далеко не всі їхні положення. Але мій курс розрахований на особливих водіїв. Вони зустрічаються приблизно двічі на тиждень, їздять по тротуарах (попри пункт 11.13 ПДР), вважають, що мають перевагу перед пішоходами (попри пункт 26.1), і дозволяють собі гучно та несподівано сигналізувати (попри пункт 9.5). На жаль, не всі водії відчувують, що є й інші правила співіснування, окрім ПДР. ■

ПИТАННЯ

На брудній, забитій автівками площі перед аеровокзалом у Борисполі дівчина в формі запрошує охочих їхати до Києва. Знайомого напису «Політ» на автобусі немає. «Яка вам різниця? Давайте 25 гривень», – квапить дівчина. Прошу водія показати ліцензію, – зникає. Йду до міліціантів. «Дівушка, вам в Київ ілі приключеніє на свою голову іщіте?», – цікавляться. Знаходжу справжній «Політ». Водії розповідають, що за будь-якої влади щодня між Києвом та Борисполем курсує з десятком «лівих» мікроавтобусів. Повертаюся до «лівої» машини. «Панове, – кажу пасажирам, – давайте перейдемо до автобуса «Політ», а це – бандити. Вони не платять податків». Пасажири відвели очі, а один запитав: «А ви впевнені, що «Політ» платить?» ■

ГАРМОНІЯ І СТРАХ

Інколи треба просто помовчати і споглядати цей світ в усьому розмаїтті! Але стати непомітним, перетворитися на дзеркало, в якому відображається всесвіт, стати його частиною, а всесвіт стане частиною тебе, і тіло покине втома, і ти заглибишся в себе, і не будеш у собі копатися й запитувати «чому?», а поглянеш на себе й зрозумієш, що під тобою величезна земна куля, яка несе тебе в космосі незвіданими шляхами, а у вухах зазвучить дитячий голос, можливо, голос твоїх мрій, а можливо, це голос Бога, бо Бог є дитиною, лише дитина може створити такий парадоксальний, гармонійний і непередбачуваний світ, де кожна логічна думка може бути перекреслена алогічним вчинком, який можна логічно пояснити. І прийде гармонія, і зникне страх. ■

ДРУГИЙ КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ КІНОФЕСТИВАЛЬ

25 ТРАВНЯ - 1 ЧЕРВНЯ 2010

Кінопокази у кінотеатрах
Баттерфляй "Ультрамарин" та "De Luxe"

БАТТЕРФЛЯЙ

Детальна інформація на www.kievfilmfest.com

Автомобіль фестивалю **Audi**
Vorsprung durch Technik

Офіційний
стиліст

DESSANGE
PARIS

Розміщує
готель-бутик

Маркетинг
партнер

Офіційний
медіа-партнер

Fellini

р е с т о р а н

Французька та Італійська кухня

ЛІТНЯ ТЕРАСА

**Працюємо для Вас
24 години на добу**

КРАЩЕ МІСЦЕ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ
БІЗНЕС-ЗУСТРІЧЕЙ
— У САМОМУ ЦЕНТРІ КИЄВА

м. Київ, вул. Городецького, 5
Телефон: **279-5462, 279-6822**

у житті-як у кіно...